

PROGRAMMABEGROTING 2019

Meerjarenraming 2020 - 2022

Aanbieding programmabegroting 2019	5
Deel 1	BEGROTINGSPERSPECTIEF
	Strategie en bestuur
	Financiële positie
Deel 2	PROGRAMMAPLAN
	Programma Mens & Voorzieningen
	Programma Wonen & Verkeer
	Programma Werk & Economie
	Programma Bestuur & Dienstverlening
Deel 3	PARAGRAFEN
	Bedrijfsvoering
	Weerstandsvermogen & risicobeheersing
	Lokale heffingen
	Financiering
	Verbonden partijen
	Grondbeleid
	Onderhoud kapitaalgoederen
Deel 4	BIJLAGEN (ongenummerd)
	Overzicht reserves en voorzieningen 2019 - 2022
	Investeringsprogramma 2019 - 2022
	Overzicht incidentele lasten en baten 2019 - 2022
	Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves & voorzieningen
	Taakveldenbegroting
	Recapitulatie begrotingsevenwicht 2019 - 2022
	Verplichte beleidsindicatoren BBV
	Geprognostiseerde balans 2019
	EMU-saldo
	Raadsbesluit

Aanbieding begroting 2019

Geachte voorzitter en leden van de Raad,

Vol trots en vol energie om aan de slag te gaan presenteer ik u de programmabegroting 2019. In deze eerste begroting van het nieuwe College werken wij de ambities van het coalitieakkoord 2018 – 2022 “Vernieuwend Verder” verder uit. We zetten voort wat goed ging in de vorige raadsperiode en vernieuwen met de ambities uit het nieuwe akkoord. Wij willen voortvarend aan de slag met deze nieuwe ambities, die wij nader hebben uitgewerkt tot concretere speerpunten. Daarom doen wij met name in de eerste twee jaren een beroep op onze reserves.

Mijn collega-portefeuillehouders en ik zijn ervan overtuigd dat we met het benoemen van de speerpunten in deze begroting, samen met onze inwoners, partners, bestuurders en medewerkers zorgen voor een prettige, veilige en gezonde leefomgeving, waarin iedereen ertoe doet en mee kan doen. Het bieden van meer ruimte voor participatie en initiatieven uit de bevolking zal uiteindelijk gaan leiden tot een nieuwe bestuursstijl.

Daarnaast staan we in deze begroting uitgebreid stil bij belangrijke ontwikkelingen die reeds spelen of dat in de komende periode gaan doen: de omgevingswet, doorontwikkeling sociaal domein en organisatieontwikkeling zijn hier slechts enkele voorbeelden van. Daarnaast zal in 2019 een nieuwe ‘stip op de horizon’ opgesteld worden: de strategische visie Vaals 2030.

Financieel gezien is dit een structureel sluitende begroting, met alleen in 2019 een negatief saldo ondanks inzet van onze reserves. Dit bereiken we zonder extra belastingverhogende maatregelen voor onze burgers. Sterker nog, de automatisch jaarlijkse 5% OZB-stijging wordt losgelaten! Hiermee realiseren we een belangrijk punt uit ons coalitieakkoord; direct merkbaar voor de burgers. In het financiële deel van deze begroting kunt u lezen waarom sprake is van een tekort in 2019. In de jaren erna verwachten we dat echter ruimschoots goed te maken, waardoor een mogelijke aanvulling van de reserves weer in beeld komt. Wel dienen wij ervoor te waken dat onze ambities in de pas lopen met onze financiële mogelijkheden. hiervoor wil ik u graag verwijzen naar de PM-posten die in deze begroting staan opgenomen en de risico's genoemd in de paragraaf weerstandsvermogen & risicobeheersing.

Ik wens u veel plezier bij het lezen van deze begroting.

mr. J.P. Kompier
wethouder Werk & Economie/Financiën

Deel 1

Begrotingsperspectief

Het eerste deel van deze programmabegroting is bedoeld als een soort samenvatting van de totale programmabegroting. Het geeft de hoofdlijnen van de begroting aan alsmede het (financieel) perspectief waarbinnen deze begroting tot stand is gekomen.

In onderdeel 1 wordt eerst ingegaan op de strategische uitgangspunten voor de lange termijn en wordt een samenstelling gegeven van het huidige gemeentebestuur en de portefeuilleverdeling binnen het College gepresenteerd.

Uiteindelijk worden de begrotingssaldi voor de komende jaren gepresenteerd en een nadere analyse gegeven van de totstandkoming van deze saldi. Daarbij worden de aanpassingen in het bestaande beleid verder uitgesplitst. Tevens wordt aangeduid wat de financiële consequenties van het nieuwe beleid en de nieuwe investeringsprojecten zijn. Ook wordt het dekkingsplan nader uiteengezet.

Om een juist inzicht in de financiële situatie te krijgen wordt ook stilgestaan bij de ontwikkelingen in de reservepositie van de gemeente. Verder worden zowel de nieuwe alsook de lopende investeringsprojecten in beeld gebracht. Afgesloten wordt met een overzicht van de zogenaamde (niet geraamde) PM-posten.

De indeling van dit eerste deel is als volgt:

1. Strategie en bestuur
2. Financiële positie

In de programmabegroting wordt met name het beleid voor het komende begrotingsjaar neergezet. Dit beleid staat echter niet op zichzelf. Het komt voort uit het Politiek Akkoord 2018 - 2022 waarin de Raad de kaders en ambities voor de middellange termijn heeft vastgelegd. Dit politiek akkoord sluit aan op de strategische ambities van de gemeente Vaals.

Strategische visie en Coalitie Akkoord 2018 - 2022

De Strategische Visie Vaals 2020 is sinds 2008 het fundament geweest onder koers, beleid, activiteiten, projecten en dagelijkse uitvoering in de gemeente Vaals. In 2019 zal de Strategische Visie geactualiseerd worden.

De Strategische Visie hanteren wij als een dynamische agenda met een zodanige flexibiliteit, dat we optimaal in kunnen spelen op ontwikkelingen. Het Politiek Akkoord 2018-2022 is in dit kader enerzijds een bestendiging van eerder ingezette strategische lijnen en anderzijds een herbezinning op die strategische lijnen, vanuit politiek-bestuurlijke accenten.

Het College streeft naar verdieping binnen het beleid door maximaal te sturen op resultaat, de maatschappelijke effecten centraal te stellen en, indien nodig, het beleid bij te stellen om nóg meer resultaat, nóg meer effecten te realiseren. Daarbij heeft het College een open oog voor de complexe, veranderlijke werkelijkheid, waarin de mens centraal dient te staan en niet de (gemeentelijke) processen en structuren.

Wij kiezen voor een autonoom Vaals. Een gemeente die dicht bij haar burgers staat kan meerwaarde leveren voor individuele burgers én voor de gemeenschap: inlevingsvermogen, snelheid, maatwerk, korte en directe lijnen tussen ons en onze burgers. Een gemeente die innovatief en onderscheidend wil werken. Overigens sluiten wij daarbij niet de ogen voor de voordelen die het opschalen van functies kan hebben, mits die opschaling voordelen oplevert voor ons beleid én onze burgers.

In 2011 zijn wij een Cittaslow-gemeente geworden. Cittaslow is een keurmerk dat slechts wordt uitgereikt aan gemeenten van minder dan 50.000 inwoners, die op het gebied van leefomgeving, landschap, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top behoren. De uitgangspunten van het Cittaslow-gedachtegoed betekenen een extra impuls aan ons streven naar het bewaken en versterken van de eigen identiteit van Vaals.

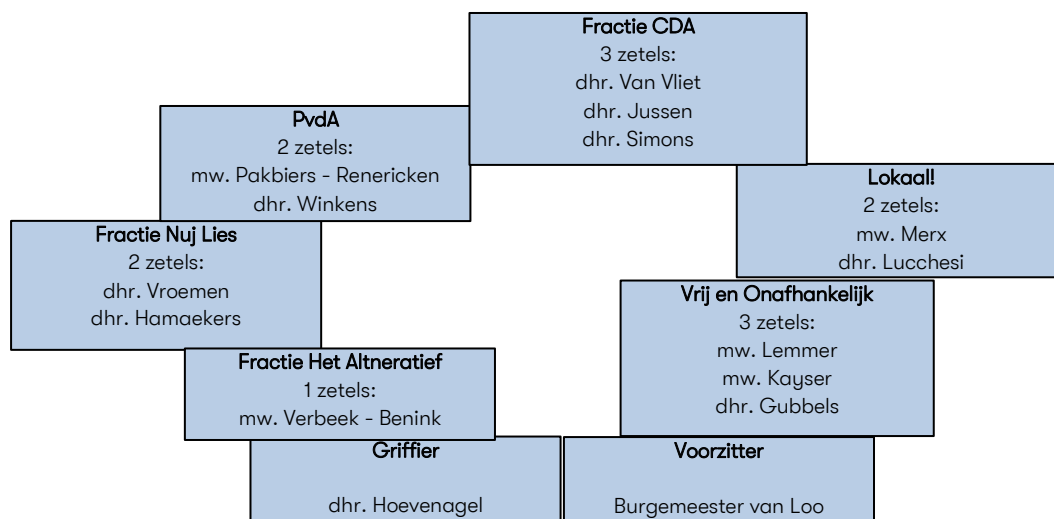
Ook de Strategische Visie 2030 zal een integraal concept vormen om de toekomst tegemoet te treden. Alle hierin te verwoorden ambities dienen bij te dragen aan het in standhouden van de gemeenschap en voorzieningenniveau, zich uitend in een goede leefbaarheid van onze samenleving. Naast de ambities op lange termijn, zoals gesteld in de Strategische Visie, zijn de ambities van de gemeente Vaals op de middellange termijn gestoeld op het Coalitieakkoord 2018 – 2022.

In deze begroting ziet u een vervolgstap van de kwaliteitsslag in de producten van de P&C-cyclus: kadernota, bestuursrapportages, jaarrekening en begroting. Doel van deze kwaliteitsslag is om minder op activiteiten en instrumenten en meer op effecten en resultaten te sturen. Vaak zit het probleem niet zozeer in het formuleren van de doelen en daaruit voortvloeiende resultaten en effecten, maar veel meer in het kwantitatief en kwalitatief benoemen van de relevante indicatoren waarmee we kunnen meten of we de resultaten en effecten daadwerkelijk realiseren. De voorbereidingen op de kwaliteitsslag lopen al enige tijd. Het instrumentarium zal de komende jaren verder worden verbeterd.

Gemeentebestuur

De samenstelling van het hoogste bestuursorgaan, de gemeenteraad, ziet als volgt uit:

Gemeenteraad Vaals 2018 - 2022

Na de verkiezingen is een coalitie gevormd door de fracties CDA, V&O en Lokaal!. Vanuit deze coalitie zijn 3 wethouders (1 per fractie) door de Raad benoemd, die samen met de burgemeester het College van burgemeester en wethouders vormen. Binnen dit College is de volgende portefeuilleverdeling tot stand gekomen.

Burgemeester Van Loo Voorzitter	Wethouder Kompier Lokaal!	Wethouder De Graauw Vrij & Onafhankelijk	Wethouder Coenen CDA
Bestuur & Dienstverlening	Werk & Economie	Mens & Voorzieningen	Wonen & Verkeer
Algemene gemeentelijke belangen	Toerisme en recreatie	Maatschappelijke ondersteuning	Wonen en volkshuisvesting
Openbare orde en veiligheid	Economie en ondernemerschap	Jeugdzorg	Ruimtelijke ordening
Brandweer/rampenbestrijding	Evenementen	Ouderenzorg	Studentenhuisvesting
Kwaliteit/eenheid van beleid	Markten en kermessen	Jeugd en jongeren	Monumentaal erfgoed
Burgerzaken/-participatie	Werkgelegenheid	Breed welzijn	Natuur en landschap
Dienstverlening	Sociale zaken/minimabeleid	Algemeen maatschappelijk werk	Drielandenpunt
Communicatie en voorlichting	Participatiewet	Actief burgerschap	Milieu en afval
Handhaving	Uitvoering duurzaamheid	Gezondheidszorg	Klimaat-/duurzaamheidsbeleid
Regionale samenwerking	Gemeentefinanciën	Sport	Verkeer en vervoer
Grensoverschrijdende zaken	Belastingen	Onderwijs en educatie	Parkeren
Personeel en organisatie	Beleidscyclus	Kunst en cultuur	Infrastructuur
Juridische zaken	Bedrijfsvoering	Verenigingen	Openbare werken
Cittaslow	Grensinfopunt	Vrijwilligerswerk	Begraafplaatsen

In deel 2 van deze begroting (het programmaplan) zullen de diverse programma's nader worden belicht, met elk hun financiële impact. Financieel gezien kan deze begroting voor het jaar 2019 en volgende jaren middels onderstaand overzicht in beeld worden gebracht.

Programmabegroting 2019 – 2022				bedragen * € 1.000		
Programma's	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022
Mens & Voorzieningen	-7.733	527	-7.206	-7.285	-6.975	-7.122
Wonen & Verkeer	-5.825	3.231	-2.594	-2.627	-2.615	-2.421
Werk & Economie	-8.997	5.148	-3.849	-3.454	-3.279	-3.278
Bestuur & Dienstverlening	-3.529	321	-3.208	-3.165	-3.199	-3.204
Subtotaal programma's	-26.084	9.227	-16.857	-16.531	-16.068	-16.025
Financiering / algemene dekkingsmiddelen	-729	20.200	19.471	19.729	19.458	19.568
Overhead	-3.027	9	-3.018	-2.976	-2.843	-2.760
	-29.840	29.436	-404	222	547	783

Om een breder inzicht te krijgen in de financiële omvang van deze begroting en de positie van de gemeente, zullen hierna een aantal financiële aspecten van deze begroting op hoofdlijnen nader worden belicht.

3.1 Begrotingsruimten 2019 - 2022

De begrotingsruimte is het positieve resultaat tussen de geraamde baten en de geraamde lasten. Indien er meer inkomsten zijn dan uitgaven is er sprake van begrotingsruimte, andersom van een begrotingstekort. Uit bovenstaande saldi blijkt dat - met uitzondering van 2019 - in alle jaren sprake is van begrotingsruimte.

Onderstaand overzicht geeft een inzicht in het begrotingstekort en de begrotingsruimten van deze (meerjaren)begroting alsmede de totstandkoming daarvan.

Bij onderstaande overzichten moeten de cijfers als volgt gelezen worden:

- cijfers met een minteken betreft ofwel een stijging van de lasten (bijvoorbeeld lasten gemoeid met decentralisatie jeugdzorg) dan wel een daling van de baten (bijvoorbeeld lagere huuropbrengst Beemderlaan);
- cijfers zonder minteken betreft ofwel een daling van de lasten (bijvoorbeeld minderlasten vrijwilligerswerk) dan wel een stijging van de baten (bijvoorbeeld bijdrage ministerie OCW).

Begrotingsruimten	2019	2020	2021	2022
Begrotingssaldi kadernota voorjaar 2018	337.000	940.000	1.287.000	
Raadsbesluiten na kadernota voorjaar 2018 met financiële consequenties	0	0	0	
Mutaties als gevolg van voortzetten bestaand beleid en wettelijke ontwikkelingen	-1.065.000	-927.000	-647.000	
"Ruimte voor nieuw beleid"	-728.000	13.000	640.000	826.000
Invulling nieuw beleid / investeringen:				
Meerkosten nieuwe beleidskeuzes	-228.000	-275.000	-342.000	0
Kapitaallasten nieuwe investeringsprojecten	-2.000	-23.000	-30.000	-43.000
Af te dekken begrotingstekorten / overschotten	-958.000	-285.000	268.000	783.000
Dekkingsplan:				
Incidentele inzet reserves	554.000	507.000	279.000	0
Begrotingsruimten	-404.000	222.000	547.000	783.000

Uit bovenstaande tabel blijkt dat niet alle jaren overschotten laten zien. Hiervoor zijn echter zowel in 2019 als 2020 en 2021 onttrekkingen benodigd uit de hiervoor gevormde reserves. In de jaren erna kunnen de reserves daarentegen aangevuld worden. Echter, dit zijn voorspellingen, die voor een groot deel zijn gebaseerd op de rijksontwikkelingen (gemeentefonds, I-deel WWB). Voorzichtigheid is derhalve geboden, met name omdat

meerdere risico's in de begroting zijn opgenomen. Denk hierbij aan de financiële effecten die wellicht voortvloeien uit toekomstige gemeentefondscirculaires en open-einde-regelingen.

3.2 Analyse begrotingsruimten

Uit het tweede overzicht op de voorgaande pagina blijkt dat de totstandkoming van de uiteindelijke begrotingsruimten beïnvloed wordt door mutaties als gevolg van reeds gekozen bestaand beleid, wettelijke ontwikkelingen, nieuw beleid en door nieuwe investeringsprojecten. Onderstaand worden de diverse aspecten nader toegelicht.

Mutaties bestaand beleid:	2019	2020	2021	2022
Mutaties programma Mens & Voorzieningen:				
Jeugdzorg	-115.000	-115.000	-115.000	
Onderwijs	36.000	37.000	37.000	
WMO	-312.000	-271.000	-271.000	
GR Omnibuzz	-23.000	-23.000	-23.000	
Vrijwilligers	36.000	36.000	36.000	
Verhuuropbrengst dislocatie Beemderlaan	-20.000	-20.000	-20.000	
Sportcomplexen	-16.000	-17.000	-13.000	
Mutaties programma Wonen & Verkeer:				
Uitwerkingsprogramma's Woonvisie	-10.000			
Afvalstoffenheffing	-44.000	-128.000	-78.000	
Werkbudget grensovergang Maastrichterlaan	-25.000			
Kantongericht werken	-52.000	-52.000	-52.000	
Parkeerautomaten	-21.000	-21.000	-21.000	
Mutaties programma Werk & Economie:				
W-deel participatie	-117.000	-87.000	-87.000	
Sociaal rechercheur	-30.000			
Inkomensdeel WWB	183.000	183.000	183.000	
Armoedebeleid	31.000	-14.000	-14.000	
Marktgeden	-16.000	-17.000	-17.000	
Toerisme / stadpromotie	-20.000			
GR WOZL (WSP)	-58.000	-36.000	142.000	
GR Sociale Dienst M-H	-52.000	-52.000	-52.000	
Mutaties programma Bestuur & Dienstverlening:				
Accountantscontrole	-16.000	-16.000	-16.000	
Rente	59.000	48.000	46.000	
Stelpost prijsstijgingen	184.000	228.000	272.000	
GR Veiligheidsregio Zuid-Limburg	-25.000	-25.000	-25.000	
Salarislasten	-432.000	-382.000	-389.000	
Kapitaallasten	-99.000	-147.000	-137.000	
Mutaties financiering / algemene dekkingsmiddelen:				
Gemeentefonds	80.000	84.000	103.000	
Mutaties taakveld Overhead:				
Gemeentehuis schoonmaak	-28.000	-28.000	-28.000	
Gemeentewerf verhuur	-14.000	-14.000	-14.000	
Buitendienst	-31.000	-16.000	-22.000	
Subtotaal mutaties bestaand beleid:	-967.000	-865.000	-575.000	
Mutaties nieuw beleid:				
Beweegmakelaar en buurtsportcoach continueren		-100.000	-100.000	
Werkbudget duurzaamheid	-30.000			
Leader-project	-44.000			
Intensivering evenementen	-100.000	-100.000	-100.000	
Werkbudget aanpak leegstand KJP	-10.000			
OZB		-31.000	-98.000	
Burgerparticipatie / bestuursstijl aanjaagbudget	-10.000	-10.000	-10.000	
Capaciteit digitale communicatie uitbreiding	-34.000	-34.000	-34.000	
Subtotaal mutaties nieuw beleid:	-228.000	-275.000	-342.000	
Diverse overige effecten:	-98.000	-62.000	-72.000	
Mutaties bestaand en nieuw beleid	-1.293.000	-1.202.000	-989.000	

De belangrijkste mutaties inzake het bestaande beleid zijn:

- **Jeugdzorg** → daar dit een open-einde-regeling betreft kunnen deze lasten sterk fluctueren en hoger uitvallen. Betreffende lasten zijn ingeschat op basis van de realisatie in 2017 en de ontwikkeling in 2018 met een verdere toename van de lasten tot gevolg.
- **Onderwijs** → in de loop van 2018 is de OAB-bijdrage van het Ministerie OCW als gevolg van een wijziging van de verdeelsleutel behoorlijk toegenomen. Tevens is, inherent aan de verdere afname van het aantal

basisschoolleerlingen Brede School, ook het gebruik van de schoolwoningen afgenomen. Het aantal schoolwoningen is teruggebracht (en daarmee de lasten ook) van 3 naar 2. Elke school gebuikt nog 1 schoolwoning.

- **WMO** → ook hier geldt dat sprake is van een open-einde-regeling. Betreffende lasten zijn ingeschat op basis van de realisatie in 2017 en de prognose voor 2018. Er is sprake van een oplopende vraag door de vergrijzing, hervorming langdurige zorg en complexe GGZ-problematiek. Plus toename van de lasten (€ 50.000) door de toegekende subsidieaanvraag 2019 MEE (toegenomen vraag naar onafhankelijke cliëntondersteuning en gewijzigde werkzaamheden).
- **GR Omnibuzz** → betreft een financiële vertaling van de begroting 2019 van Omnibuzz. Toenemende lasten zijn een gevolg van de vervoersstijging maar ook een inschatting van het effect van komende aanbestedingsresultaten en instroom van de andere vervoerstromen.
- **Vrijwilligers** → als gevolg van de samenwerking met de gemeenten Gulpen-Wittem en Valkenburg kunnen de kosten gedeeld worden (regionale vrijwilligerscentrale en Vaals Helpt / Gulpen-Wittem Helpt). Betreffende samenwerkingen en daaruit voortkomende activiteiten, worden jaarlijks opnieuw beoordeeld en al dan niet voorgezet en daaruit voortkomende offertes worden pas na het vaststellen van de begroting getekend. Om die reden is in het verleden bij de begroting het voorzichtigheidsprincipe gehanteerd, zodat indien nodig de betreffende kosten alleen gedragen kunnen worden. V.w.b. het gezamenlijk gebruik c.q. de exploitatielasten van de vrijwilligerscentrale met de VVV is datzelfde principe gehanteerd. Dit principe is nu losgelaten, er is realistischer begroot met de zichtbare afname van de lasten tot gevolg.
- **Beemderlaan verhuur** → betreffend gebouw staat op de nominatie voor sloop, dat de verhuur bemoeilijkt. Vandaar dat de in het verleden opgenomen c.q. verwachte huuropbrengsten in voorliggende begroting naar nul zijn teruggebracht.
- **Sportcomplexen** → hogere lasten betreffen met name de aanschaf van materialen voor de gymzaal Vijlen conform meerjarenonderhoudsplanung.
- **Uitwerkingsprogramma's Woonvisie** → eenmalig in 2019 hogere lasten voor de uitwerking van de programma's Woonvisie (participatie omgevingswet). Betreffende lasten worden gedekt uit de algemene reserve.
- **Afvalstoffenheffing** → enerzijds als gevolg van het voorstel om te gaan werken met geëgaliseerde tarieven afvalstoffenheffing en anderzijds als gevolg van nieuwe doorberekenpercentages salarislasten, kosten buitendienst en overhead, laat deze post afwijkingen zien ten opzichte van de begroting 2018.
- **Grensovergang Maastrichterlaan** → in de voorjaarnota 2017 is al aandacht gevraagd voor een kwalitatieve opwaardering van de grensovergang Maastrichterlaan. Eerste planontwerpen zijn enige jaren geleden reeds gemaakt en besproken met het stadsbestuur van Aken. In 2019 is een werkbudget opgenomen.
- **Kantongericht werken** → dit betreft enerzijds structureel meer lasten voor klachtenbeheer openbare ruimte en anderzijds is nu structureel een werkbudget opgenomen voor ad hoc verbetertrajecten in de openbare ruimte.
- **Parkeerautomaten** → er is eerder geen rekening gehouden in de begroting met abonnementskosten parkeermeters en de kosten van het handhavingssysteem.
- **W-deel participatiebudget** → hogere lasten voor Podium24 a.g.v. afspraken met Sociale Zaken Maastricht Heuvelland. Voorheen betaalde de gemeente Maastricht dit. In 2019 eenmalig extra lasten opgenomen voor een pilot activering naar werk via de beweegmakelaar-aanpak.
- **Sociaal rechercheur** → in 2019 hogere lasten door extra inzet sociaal rechercheur.
- **Inkomensdeel participatiebudget** → doordat de hoogte van deze rijksuitkering gebaseerd wordt op het aantal bijstandsontvangers in jaar T-2, ontvangen we in 2019 meer aan rijksmiddelen (op basis van de werkelijke uitgaven in 2017).
- **Armoedebeleid** → minder lasten in 2019 omdat het actieplan armoedebeleid 2017-2019 eerder niet correct begroot is (oormerken decentralisatieuitkering armoedebestrijding kinderen). Daar staan jaarlijks hogere lasten tegenover ten behoeve van de innovatie van het armoedebeleid.
- **Marktgelden** → het tarief marktgeld daalt, met als logisch gevolg minder opbrengst marktgelden. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.
- **Toerisme / stadspromotie** → budget opgenomen ad € 20.000 voor meer slagkracht en ruimte om de Gemeente Vaals te profileren en in te spelen op initiatieven en kansen.
- **GR WOZL (WSP)** → betreft de financiële vertaling van de begroting 2019 van WOZL. Het tekort van de BV's stijgt in eerste instantie om daarna te af te nemen. Voornamelijk veroorzaakt door de subsidiekorting. Plus vanaf 2021 is sprake van een financieel voordeel in WOZL arbeidsjaren (een gevolg van de afbouw WSW).
- **GR Sociale Dienst M-H** → als gevolg van CAO-stijging.
- **Accountantscontrole** → aanbestedingstraject loopt. Hogere lasten c.q. de verwachte prijs opgenomen.
- **Rente** → door het aanhoudend gunstige rentepercentage vreemd vermogen wordt dit voordeel gerealiseerd.
- **Stelpost prijsstijgingen** → bij iedere begroting wordt een integrale stelpost prijsstijgingen geraamd, op basis van het percentage genoemd in de meest recente meicirculaire van het gemeentefonds. De getoonde mutaties worden enerzijds veroorzaakt door verschillen in de percentages ten opzichte van de vorige meicirculaire, en anderzijds doordat we vanaf de begroting 2019 een nieuwe inschatting hebben gemaakt van de lasten waarover deze stelpost berekend wordt.
- **GR Veiligheidsregio Zuid-Limburg** → betreft de financiële vertaling van de begroting 2019 van de Veiligheidsregio. Met name als gevolg van de indexering nemen de lasten toe.

- **Salarislasten** → deze bruto-stijging op de post salarissen wordt met name veroorzaakt door een drietal posten: de verplicht te ramen stelpost loonstijgingen op basis van het percentage genoemd in de meicirculaire van het gemeentefonds, hogere salarislasten bij het cluster KCC / team welkom en hogere lasten als gevolg van de reorganisatie. Deze laatste worden gedekt uit de reserve die hiervoor bedoeld is, waardoor de netto-stijging fors lager is. Uitgangspunt blijft dat na afronding van de reorganisatie geen structurele meer lasten bestaan.
- **Kapitaallasten** → de hogere kapitaallasten worden enerzijds veroorzaakt door verschuiving in termijnen vanuit voorgaande jaren van met name investeringen in de infrastructuur en anderzijds door het weer opnemen van kapitaallasten grenslandhal (als gevolg van het niet vervreemden daarvan).
- **Gemeentefonds** → in de voorjaarsnota 2018 is het globale effect berekend van de meicirculaire 2018. Nu is de meicirculaire 2018 helemaal doorgerekend en is tevens een bedrag geraamd voor de onderuitputting van het BTW compensatiefonds, dit overigens met goedkeuring van de Provincie. De septembercirculaire 2018 is vanzelfsprekend ook verwerkt, echter is het effect ten opzichte van de meicirculaire vrijwel nihil.
- **Gemeentehuis schoonmaak** → voorheen door eigen medewerkers. Het aanbestedingstraject loopt inmiddels en de verwachte kosten zijn opgenomen in de begroting. Betreffende lasten worden ruim gecompenseerd door een afname in de salarislasten.
- **Gemeentewerf verhuur** → dit nadeel wordt veroorzaakt door het niet meer ramen van huuropbrengsten. Vanwege mogelijk meer eigen gebruik van de gemeentewerf als gevolg van de reorganisatie en een mogelijk andere invulling van het gemeentehuis zijn voorzichtigheidshalve geen huuropbrengsten meer begroot.
- **Buitendienst** → diverse hogere lasten buitendienst door stijging onderhoudslasten voertuigen, elektriciteitskosten gemeentewerf en stijging brandstofkosten.

De belangrijkste mutaties in het nieuwe beleid zijn:

- **Beweegmakelaar en buurtsportcoach** → de wens is om in 2019 een tweede Beweegmakelaar in te zetten, die de meer eenvoudige cliënten begeleidt naar fysieke, sociale of maatschappelijke activering. De huidige Beweegmakelaar krijgt daardoor meer ruimte voor de complexe cliënten en nazorg.
- **Duurzaamheid** → in 2019 stellen we een integraal actieplan op waarin problematiek, (strategische) besluiten, uitvoeringsmaatregelen en budget aan elkaar gekoppeld worden.
- **Leader-project** → de gemeente Vaals neemt sinds 2016 deel aan het LEADER project. Dit project heeft een looptijd van 5 jaar (2016-2020). Voor de van de gemeente Vaals gevraagde bijdrage in de cofinanciering is nu een voorziening getroffen.
- **Evenementen** → betreft een afgeleide ambitie uit het coalitieakkoord. Het aantrekken van evenementen: passend bij de maat en schaal van Vaals, met name op het gebied van kunst en cultuur.
- **Leegstand KJP** → ondanks dat de gemeente niet het eigendom en daarmee de zeggenschap heeft over de commerciële ruimten in de plint Koningin Julianaplein, probeert de gemeente er alles aan te doen om tot meer invulling te komen, vandaar dat er een werkbudget is opgenomen.
- **Percentage OZB** → betreffende opbrengsten werden in het verleden jaarlijks automatisch met 5% verhoogd. Voortvloeiend uit het coalitieakkoord is in de voorliggende begroting gerekend met een jaarlijks afnemend percentage met minder OZB opbrengsten tot gevolg. Zie hiervoor ook paragraaf lokale heffingen.
- **Burgerparticipatie / bestuursstijl** → aanjaagbudget om te onderzoeken hoe de burgerparticipatie voor de verschillende kernen Vaals, Vijlen en Lemiers vormgegeven kan worden.
- **Capaciteit digitale communicatie** → digitale ontwikkelingen gaan razendsnel. We willen kunnen inspelen op digitale ontwikkelingen. Hiervoor is verdere versterking van onze (digitale) communicatiefunctie noodzakelijk.

Investeringsprojecten			Kapitaallasten		
Investeringsprojecten:	Investering	2019	2020	2021	2022
Aanschaf pick-up buitendienst	50.000		1.000	8.000	8.000
Aanschaf Goupil G4 buitendienst	38.000				1.000
Aanschaf vrachtauto met kraan buitendienst	210.000				4.000
Wegreconstructie Irmgardstraat	172.000				3.000
Rioolreconstructie Irmgardstraat	258.000				5.000
Vervanging bureaus gemeentehuis	100.000	1.000	12.000	12.000	12.000
Kredietverhoging veegmachine buitendienst	25.000		3.000	3.000	3.000
Vorbereidingskrediet verkeersmaatregelen panel	100.000	1.000	7.000	7.000	7.000
Meerkosten nieuw beleid / investeringsprojecten		2.000	23.000	30.000	43.000

Het dekkingsplan voor de begroting 2019 ziet als volgt uit:

Dekkingsplan begroting 2019	2019	2020	2021	2022
Incidentele inzet gemeentelijke reserves:				
Dekking uitvoeringsprogramma's woonvisie uit algemene reserve	10.000			
Dekking ontwerp- en onderzoeksfase grensovergang Maastrichterlaan uit algemene reserve	25.000			
Dekking omgevingswet uit algemene reserve	56.000	165.000	60.000	

Dekkingsplan begroting 2019	2019	2020	2021	2022
Dekking acties duurzaamheid uit algemene reserve	30.000			
Dekking werkbudget aanpak leegstand KJP uit algemene reserve	10.000			
Dekking werkbudget toerisme / stadspromotie uit algemene reserve	20.000			
Dekking kosten traineeprogramma Provincie uit algemene reserve	35.000	35.000		
Dekking re-organisatie-kosten uit reserve frictiekosten ambtelijke organisatie	123.000	72.000	69.000	
Dekking kosten armoedebeleid uit reserve minimabeleid	37.000			
Dekking egalisatie tarief afvalstoffenheffing uit reserve egalisatie belastingtarieven	29.000	108.000	59.000	
Dekking tekorten WOZL uit reserve re-integratie	58.000	36.000		
Dekking kosten activering naar werk beweegmakelaar uit reserve re-integratie	30.000			
Dekking hogere kosten WMO uit reserve WMO	91.000	91.000	91.000	
Dekkingsplan begroting 2019	554.000	507.000	279.000	

3.3 Begrotingsresultaat voor en na reserveringen

Zoals al eerder aangegeven sluit de begroting 2019 met een negatief saldo van € 404.000. In dit resultaat zijn echter ook toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves inbegrepen. Dit noemen we ook wel het begrotingsresultaat na reserveringen. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor om ook het begrotingsresultaat vóór reserveringen inzichtelijk te maken. Kortom, uit een dergelijk overzicht blijkt wat het effect zou zijn geweest indien geen onttrekkingen dan wel toevoegingen uit / aan de gemeentelijke reserves plaatsvinden.

Analyse begrotingsresultaat vóór en na reserveringen			
Programma's zonder reserveringen	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019
Programma Mens & Voorzieningen	-7.733.000	527.000	-7.206.000
Programma Wonen & Verkeer	-5.825.000	3.231.000	-2.594.000
Programma Werk & Economie	-8.997.000	5.148.000	-3.849.000
Programma Bestuur & Dienstverlening	-3.529.000	321.000	-3.208.000
Subtotaal programma's	-26.084.000	9.227.000	-16.857.000
Financiering / Algemene dekkingsmiddelen	-729.000	19.329.000	18.600.000
Overhead	-3.027.000	9.000	-3.018.000
Begrotingssaldo 2019 vóór reserveringen	-29.840.000	28.565.000	-1.275.000
Reserveringen per programma	Toevoegingen t.l.v. exploitatie	Onttrekkingen t.g.v. exploitatie	
Programma Mens & Voorzieningen			
Onttrekking reserve WMO inzake meer lasten WMO HBH		91.000	
Programma Wonen & Verkeer			
Onttrekking reserve gemeentewerf inzake kapitaallasten		28.000	
Onttrekking alg. res. inzake uitvoeringsprogramma woonvisie		10.000	
Onttrekking algemene reserve inzake ontwerp en onderzoeksfase grensovergang Maastrichterlaan		25.000	
Onttrekking algemene reserve inzake omgevingswet		56.000	
Onttrekking algemene reserve inzake acties duurzaamheid		30.000	
Onttrekking res. egal. bel. tarieven inzake tarief afvalstoffenheffing		107.000	
Onttrekking res. bestemmingsplannen inzake omgevingswet		74.000	
Onttrekking reserve parkeervoorzieningen inzake kapitaallasten parkeervoorzieningen		4.000	
Programma Werk & Economie			
Onttrekking alg. res. inzake werkbudget aanpak leegstand KJP		10.000	
Onttrekking alg. res. inzake werkbudget toerisme / stadspromotie		20.000	
Onttrekking algemene reserve inzake Hammer Series		50.000	
Onttrekking reserve minimabeleid		37.000	
Onttrekking reserve re-integratie inzake tekort WOZL		58.000	
Onttrekking reserve re-integratie inzake activering naar werk via beweegmakelaar aanpak		30.000	
Programma Bestuur & Dienstverlening			

Onttrekking alg. reserve inzake voeding voorziening Leader	44.000		
Onttrekking alg. res. inzake traineeprogramma	35.000		
Onttrekking reserve personeelskosten inzake arbo kosten	10.000		
Onttrekking res. personeelskosten inzake strat. opleidingsplan	30.000		
Overhead			
Onttrekking reserve frictiekosten ambtelijke organisatie	122.000		
Totaal reserveringen	871.000	871.000	
Begrotingssaldo 2019 na reservering	-29.840.000	29.436.000	-404.000

Uit dit overzicht blijkt dus dat, indien geen sprake zou zijn geweest van onttrekkingen uit reserves, de begroting een tekort van € 1.275.000 laat zien. De uit de reserves ingezette gelden berusten enerzijds op reeds eerder door de Raad goedgekeurd beleid, zoals bijvoorbeeld de onttrekkingen uit de algemene reserve, personeelsbeleid, etc. en anderzijds uit voorstellen die in deze begroting staan opgenomen. Het betreft in deze allemaal incidentele lasten die gedekt worden uit de reserves waarvoor ze gevormd zijn. Voor wat betreft het meerjarige overzicht begrotingsresultaat vóór en na reserveringen wordt verwezen naar de bijlagen.

3.4 Reserves en voorzieningen

Naast de uitgaven en ontvangsten, die via de lopende begroting (de zogenaamde exploitatiebegroting) worden verantwoord, beschikken we ook over reserves en voorzieningen. Deze moeten gezien worden als een soort “spaarpotjes”. De reserves worden beheerd en bestemd door de gemeenteraad. Alle mutaties in reserves behoeven dan ook goedkeuring van de raad. De reserves bestaan uit de algemene reserve en bestemmingsreserves. De algemene reserve dient als buffer, weerstandsvermogen, om onvoorziene incidentele tegenvallers op te vangen. De bestemmingsreserves daarentegen hebben van de Raad een bestemming gekregen om voor een bepaald doel ingezet te worden.

Welke bestemmingsreserves we op dit moment kennen is zichtbaar gemaakt in deel 2 – programmaplan. Het verloop van de reserves en voorzieningen in 2018 blijkt uit het onderstaande overzicht. De mutaties uit onderstaand overzicht die via de exploitatie lopen zijn reeds toegelicht in het vorige onderdeel 3.3. Korte tijdshalve wordt hiernaar verwezen.

Verwachte mutaties reserves / voorzieningen 2019	Beginsaldo	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindsaldo
Algemene reserve	5.355.000			4.385.000
Inzet van algemene reserve t.g.v. exploitatie (zie onderdeel 3.3)			-386.000	
Inzet van algemene reserve t.g.v. voeding overige reserves / voorzieningen			-584.000	
Bestemmingsreserves	2.721.000			2.630.000
Inzet van bestemmingsreserves t.g.v. exploitatie (zie onderdeel 3.3)			-591.000	
Toevoegingen aan bestemmingsreserves t.l.v. algemene reserve		500.000		
Voorzieningen	1.647.000			1.560.000
Toevoeging voorziening leader project		44.000		
Toevoeging voorziening onderhoud gebouwen		40.000		
Onttrekking voorziening onderhoud gebouwen			-130.000	
Onttrekking voorz. uitkeringen gewezen wethouders			-41.000	
Totale omvang reserves / voorzieningen	9.723.000	584.000	-1.732.000	8.575.000

Voor wat betreft het beleid (doelstelling, omvang, e.d.) van de onderscheiden reserves en voorzieningen wordt in dit verband kortheidshalve verwezen naar de meest recente nota Reserves & Voorzieningen 2017.

Onderstaand overzicht toont de totale ontwikkeling in de reserves en voorzieningen tot eind 2022.

Verloop reserves en voorzieningen 2019 – 2021	Begin 2019	Eind 2019	Eind 2020	Eind 2021	Eind 2022
Algemene reserve	5.355.000	4.385.000	4.185.000	4.125.000	4.125.000
Bestemmingsreserves	2.721.000	2.630.000	2.250.000	1.999.000	1.967.000
Totaal reserves	8.076.000	7.015.000	6.435.000	6.124.000	6.092.000
Totaal voorzieningen	1.647.000	1.560.000	1.309.000	1.265.000	1.202.000
Totaal reserves / voorzieningen	9.723.000	8.575.000	7.744.000	7.389.000	7.294.000

De volledige reserves- en voorzieningenportefeuille daalt van begin 2019 naar eind 2022 met ongeveer € 2,4 miljoen.

De afname betreft met name:

- dekking incidentele kosten omgevingswet ad € 355.000
- incidentele inzet reserve egalisatie belastingtarieven t.b.v. egalisatie tarief afvalstoffenheffing ad € 274.000;
- structurele inzet voorziening onderhoud gebouwen ad € 433.000;
- dekking meerjarig incidenteel hogere kosten WMO ad € 273.000;
- dekking tijdelijke re-organisatie-kosten ad € 264.000 (uitgangspunt budgettaire neutraliteit).

In de meerjarenraming is sprake van verwachte begrotingsoverschotten in de jaren 2020, 2021 en 2022, wat inhoudt dat de reserves in die jaren weer gevoed kunnen worden en de daling voor een groot gedeelte ongedaan gemaakt kan worden. Tegelijkertijd willen wij benadrukken dat bovenstaande stelling onder druk komt te staan bij aanvullende ambities die nu nog niet begroot zijn, gekoppeld aan gelijkblijvende inkomsten. Die aanvullende ambities kunnen zich overigens ook manifesteren in (kwaliteits)aanpassing van bestaande, wel begrote producten.

3.5 Investeringsprojecten

In deze programmabegroting zijn investeringskredieten opgenomen, welke nog niet eerder door de Raad besloten en dus geraamd zijn. Onderstaand overzicht geeft een beeld van deze nieuwe investeringsprojecten, inclusief de daaruit voortvloeiende kapitaallasten, welke in de lasten van het betreffende programma zijn opgenomen.

Nieuwe investeringsprojecten				
	Jaar van uitvoering	Investeringsbedrag (krediet)	Jaarlijkse kapitaallasten	Looptijd afschrijving (in jaren)
Investerings met economisch nut				
Aanschaf pick-up	2020	50.000	8.000	7
Aanschaf Goupil G4	2022	38.000	6.000	7
Aanschaf vrachtauto met kraan	2022	210.000	22.000	12
Vervanging bureaus gemeentehuis	2019	100.000	12.000	10
Kredietverhoging veegmachine	2019	25.000	3.000	12
Investerings met economisch nut waarmee heffingen gemoeid zijn				
Rioolreconstructie Irmgardstraat	2022	258.000	12.000	40
Investerings met maatschappelijk nut				
Wegreconstructie Irmgardstraat	2022	172.000	12.000	20
Vorbereidingskrediet verkeersmaatregelen verkeerspanel	2019	100.000	7.000	20
Totaal nieuwe investeringen		953.000	82.000	

Naast deze nieuwe investeringen lopen nog diverse projecten door, waarvoor de Raad reeds in het verleden kredieten beschikbaar heeft gesteld. Voor een overzicht van lopende investeringen wordt verwezen naar het programmaplan – onderdeel financiën.

3.6 PM-posten

De vorige paragrafen geven een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente. Er is sprake van een structureel sluitende begroting, waarin de meest recente gegevens rondom de meerkosten van het bestaande beleid zijn meegenomen. Ook is een inzicht gegeven in de stand van zaken van de diverse reserves en voorzieningen. Een conclusie omtrent het realiteitsgehalte van deze begroting is echter pas volledig te maken, nadat ook inzichtelijk wordt gemaakt welke “PM-posten” nog aanwezig zijn. Hieronder verstaan we posten welke (nog) niet concreet in een geldbedrag zijn uitgedrukt. De reden hiervoor is tweeledig:

- enerzijds is de (exacte) financiële impact op het moment van opstellen van de begroting nog niet in te schatten;
- anderzijds is de kans dat er bij deze posten uitgaven voortvloeien nog zodanig onzeker dat, mede gezien de onduidelijkheid over de financiële impact, het opnemen van een raming in de begroting een onreële druk legt op de schaarse financiële middelen van de gemeente (met mogelijk een onterechte lastendruk voor de burger als gevolg).

De belangrijkste PM-posten die in deze begroting zijn opgenomen (dus niet concreet zijn geraamd) blijken uit onderstaand overzicht, waarbij een indeling in categorieën van mogelijke financiële omvang wordt aangegeven (voor zover dat mogelijk is).

In de begroting opgenomen PM-posten	Te verwachten vanaf
Kleine financiële impact < € 25.000	
Het onderhoud aan bruggen / kunstwerken en graffitiwrijving is vanaf de begroting 2017 PM geraamd, omdat de omvang daarvan niet te bepalen is. Reparaties gebeuren op basis van visueel inspecteren en controleren. Een regelmatige jaarlijkse cyclus zit hier niet in. De afgelopen jaren schommelden de werkelijke uitgaven op dit onderdeel tussen de € 0 en € 7.000.	Structureel
Gemeenten zijn op grond van art. 21 van de Wet Lijkbezorging verantwoordelijk voor de lijkbezorging van overledenen, indien niemand anders (nabestaanden) daarin voorziet. Of dit voorkomt en in welke mate, en de daarmee gemoeide kosten, is vooraf niet te voorspellen. Vandaar dat deze post als PM-post staat geraamd.	Structureel
In deze begroting zijn geen lasten meer geraamd voor milieu-expertise. Deze worden op casus-basis door gemeenschappelijke regeling RUD uitgevoerd. Omdat op voorhand niet is aan te geven of en hoeveel casussen gaan spelen, is deze post PM begroot.	Structureel vanaf 2019
Redelijke financiële impact > € 25.000 - < € 100.000	
De inwerkingtreding van de omgevingswet komt steeds dichterbij. In deze begroting zijn dan ook weer concretere ramingen hiervoor opgenomen. Omdat ten tijde van het opstellen van deze begroting nog steeds niet helder is wat de omgevingswet precies gaat kosten (zowel structurele als incidentele implementatie-lasten), schuilt hier nog een zeker risico in waarvan de impact als redelijk wordt beschouwd.	Incidenteel en structureel vanaf 2019
Omnibuzz is vanaf de zomer in gesprek met de Belastingdienst over de BTW heffing over de gemeentelijke bijdrage. Op dit moment is de afspraak en werkwijze dat Omnibuzz geen BTW aan gemeenten in rekening brengt. De Belastingdienst stelt deze werkwijze ter discussie en gaat deze afspraak opzeggen. Dit betekent dat Omnibuzz vanaf 1 januari 2019 BTW in rekening dient te brengen bij de gemeenten. Deze BTW is voor de gemeenten voor het grootste deel niet compensabel uit het BTW compensatiefonds. De fiscale en juridische adviseurs van Omnibuzz zijn inmiddels in overleg om te bepalen wat voor de gemeenten de beste oplossingsrichting is. Het nadelige effect voor Vaals zal circa € 30.000 bedragen.	Structureel vanaf 2019
Door stijging van de vraag vanuit de samenleving naar cliëntondersteuning, heeft Stichting MEE in 2018 een additionele subsidieaanvraag ingediend. Een andere analyse zal moeten uitwijzen of dit een structureel karakter heeft. Hierover bent u middels raadsinformatiebrief d.d. 4 september 2018 geïnformeerd.	Structureel vanaf 2019
Indien de Gemeenteraad de OMOP-procedure anders inricht en het kwaliteitsniveau naar boven bijstelt inzake onderhoud wegen, zal dat leiden tot een aanvullende investeringsbehoefte (bovenop het huidige budget) van minstens € 2 miljoen (=schatting) en € 50.000 exploitatie per jaar (vanwege aanpassing OMOP-procedure: extra toezicht en aanvullende communicatie).	Structureel vanaf 2019
Voor de uitvoering van het bibliotheekwerk is een Europese aanbesteding uitgevoerd. In hoeverre de financiële uitkomst van deze aanbesteding binnen de beschikbare middelen past is pas duidelijk na de aanbesteding. Hierin zit dus een financieel risico.	Structureel vanaf 2019
Grote financiële impact > € 100.000	
De ontwikkelingen bij de Veiligheidsregio Zuid-Limburg, onderdeel brandweezorg, zullen naar alle verwachting gaan leiden tot een hogere bijdragen van gemeenten. Enerzijds is vanwege inhoudelijke doorontwikkeling een extra bijdrage van € 2,3 - € 3,0 miljoen benodigd (impact Vaals o.b.v. huidige verdeelsleutel circa € 50.000). Daarnaast wordt momenteel de huidige kostenverdeelsleutel geëvalueerd en naar alle waarschijnlijkheid herzien. Deze herziening zal ertoe kunnen leiden dat Vaals, als kleine gemeente, meer zal moeten bijdragen dan voorheen. Vooralsnog wordt dit effect ingeschat op € 100.000. Beide zaken zitten nog in de voorfase van het bestuurlijke besluitvormingsproces, en zullen uiteindelijk landen in de begroting 2020 van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg.	Structureel vanaf 2020
Deltaplan Vaals: een plan om de meest kwetsbare gebieden in Vaals, voor wat betreft wateroverlast, zoveel mogelijk te beveiligen, aanvullend op de verantwoordelijkheid van het Waterschap Limburg. Hierbij zal sprake zijn van investeringen (schatting € 2 miljoen) en exploitatie (schatting € 100.000 per jaar, met name personeel).	Structureel vanaf 2019
Energietransitie: uitvoering energiebeleidsplan dat in 2019 opgesteld zal worden (hiervoor is een werkbudget ad € 30.000 opgenomen). Hier zullen investeringsuitgaven (schatting € 1 miljoen) en exploitatielasten (schatting € 400.000 in de 3 jaren vanaf 2020) uit voortvloeien (met name personeel).	Structureel vanaf 2020

Deel 2

Programmaplan

PROGRAMMAPLAN

Programmaplan

In dit tweede deel van de programmabegroting komen de programma's nadrukkelijk inhoudelijk aan de orde.

Een programma moet binnen deze begroting gezien worden als een geheel van activiteiten om beoogde maatschappelijke effecten te bereiken. Binnen het programma is sprake van problematieken, die heel nauw met elkaar verweven zijn. Daarnaast wordt in de programma's ingegaan op de maatschappelijke effecten, die worden beoogd, alsmede op de wijze waarop getracht zal worden deze effecten te verwezenlijken. Tevens is gekeken naar de ambities uit het coalitieakkoord als leidraad voor het meerjarenbeleid.

In zijn kaderstellende rol bepaalt de Gemeenteraad welke beleidsdoelstellingen per programma nagestreefd dienen te worden en welke maatschappelijke effecten daarbij bereikt moeten worden. Deze effecten moeten meetbare zaken zijn, zodanig dat op enig moment middels resultaatmeting geconstateerd kan worden of het uitgevoerde beleid het gewenste effect oplevert.

Op grond van de door de Raad geformuleerde beleidsdoelstellingen en gewenste maatschappelijke effecten heeft het College in de programma's concrete activiteiten aangegeven, welke invulling moeten geven aan het bereiken van de doelstellingen en effecten. Het College heeft daarbij ook het kosten-/ baten aspect in beeld gebracht.

Met het vaststellen van de programma's, de daarin beoogde effecten, de uit te voeren activiteiten en de benodigde financiële middelen stelt de Raad de kaders waarbinnen het College als uitvoerder aan de slag zal gaan. Het College zal vervolgens periodiek middels de bestuursrapportages verantwoording afleggen aan de Raad over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de kaders van de raad.

Het programmaplan bevat achtereenvolgens de volgende programma's:

1. Mens & Voorzieningen
2. Wonen & Verkeer
3. Werk & Economie
4. Bestuur & Dienstverlening

Als gemeenschap bouwt Vaals binnen dit programma aan een samenleving waarin de gemeente dicht bij de inwoners staat. Samen met inwoners, organisaties, verenigingen en instellingen werken we aan een goede sociale infrastructuur. Deze omvat alle sociale voorzieningen waar inwoners in hun leven mee te maken kunnen krijgen. Op 1 januari 2015 kreeg de gemeente de verantwoordelijkheid voor de zorg en ondersteuning overgedragen van het rijk, de provincie, zorgkantoren en zorgverzekeraars. Een van de grootste bestuurlijke veranderingen van de laatste decennia. We zijn trots op hoe we als gemeente deze transitie, deze technische overgang hebben vormgegeven. Er is een grote mate van tevredenheid en er zijn weinig klachten. Maar ondanks dat zijn er nog veel zaken die verbeterd kunnen worden. We zien een toenemende zorgvraag met een toenemende financiële druk. Dit vraagt om doorontwikkeling, om een transformatie die de komende jaren vorm moet krijgen. Daarnaast is er de wens om beleid in het sociaal domein specifiek en meetbaarder te maken. We gaan aan de slag met een masterplan voor de komende jaren met daarin onze ambities gekoppeld aan activiteiten en maatschappelijke effecten. Daarbij gaan we een indicatoren set ontwikkelen om beter te kunnen sturen en monitoren.

Meerjarige ambitie

Het meerjarig beleid wordt met name afgeleid uit het coalitieakkoord 2018 – 2022. Dit kent de volgende ambities:

- **Zorg en ondersteuning op maat en dicht bij huis:** beginnen vanuit hetgeen betrokkene zelf kan, vervolgens wat de omgeving kan en daarna (maatwerk-)voorzieningen.
- **Verenigingen als machtige pilaar voor de leefbaarheid:** herbezinning van het subsidiebeleid.
- **Leesbevordering ondersteunen:** kwaliteit bibliotheekwerk borgen.
- **Maatschappelijke accommodaties:** zorgen dat de huisvesting toereikend en aan de maat is.
- **Versterken eigenheid van de kernen:** een gedifferentieerd beleid, aanpak en uitvoeringsafspraken die passen bij de kern.

Speerpunten jaarplan 2019

De ambities krijgen in 2019 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten.

Mensen zijn primair zelf verantwoordelijk. Dit geldt voor alle keuzes op het gebied van opgroeien, opvoeden, scholing, werk en inkomen en hulp. Het merendeel van de inwoners van onze gemeente is in staat om zelfstandig op volwaardige wijze deel te nemen aan de samenleving en deze verantwoordelijkheid in te vullen. Hierbij gaat het niet alleen om de eigen kracht van de persoon zelf, maar ook de kracht die binnen het netwerk of binnen de samenleving aanwezig is. Daarnaast zijn er inwoners die de hulpvraag stellen aan de gemeente omdat ze geen netwerk hebben of er geen gebruik van maken. Als gemeente zetten we nu vooral nog in op zorg en minder op ondersteuning van eigen kracht en versterking van het netwerk. Met deze daadwerkelijke **transformatie, cultuuromslag** gaan we de komende jaren aan de slag. Dit vraagt om een andere houding van gezinnen en inwoners -het recht op hulp en ondersteuning bestaat niet meer- maar vergt ook andere competenties vanuit de professionals. De omslag van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat' is nog niet altijd gemaakt. Deze kanteling wordt pas echt gemaakt als we inwoners de ruimte en ondersteuning bieden om in kwetsbare situaties samen met hun sociale omgeving een plan met oplossingen te bedenken. Goedkopere oplossingen en het denken in mogelijkheden zijn hierbij randvoorwaardelijk.

Op dit moment gaat vanuit het grootste gedeelte van de beschikbare middelen en aandacht uit naar de zorgkant van gezondheid. In de ontwikkeling streven we ernaar te schuiven naar de **preventieve kant** in middelen en in inzet.

We zetten de komende jaren nog nadrukkelijker in op het ontwikkelen van collectieve voorzieningen boven individuele voorzieningen, vrijwilligerswerk boven professioneel aanbod, generalisten boven specialisten en de samenwerking daartussen. Het verbinden van beleidsterreinen is cruciaal. Door integraal te werken met investeringen in preventie en voorliggende voorzieningen streven we ernaar de kosten te beheersen.

De GGD is bezig met het meerjarenperspectief 2020-2023. Essentiële onderdelen zijn het realiseren van de trendbreuk uit het regionaal gezondheidsbeleid en de totstandkoming van één jeugdgezondheids-(JGZ)organisatie 0-18 jaar voor Zuid-Limburg per 1 januari 2020. De omvorming tot één integrale JGZ-organisatie 0-18 jaar biedt veel kansen voor meer kwaliteit van zorg, meer efficiency en betere sturingsinstrumenten voor de gemeenten. JGZ wordt de centrale partner wat betreft preventie en vroegsignalering van risico's bij opgroeien en opvoeden. Vroegtijdige ondersteuning van kinderen en ouders met een hoog risico door de JGZ zal het beroep op voorzieningen vanuit de **Jeugdwet** op termijn gaan veranderen

Een voorliggend succesvol voorbeeld is de aanpak **Beweegmakelaar**. De beweegmakelaar focust op het vergroten en versterken van zelfstandigheid en participatie van inwoners in een kwetsbare positie. Hierbij worden verbindingen gemaakt van het lokale, professionele en vrijwillige netwerk bij het vinden van maatwerkoplossingen. Er komen steeds meer doorverwijzingen met complexe problematiek. Ook nazorg krijgt nog onvoldoende aandacht. De wens is om in 2019 een tweede Beweegmakelaar in te zetten, die de meer enkelvoudige cliënten begeleidt naar fysieke, sociale of maatschappelijke activering. De huidige Beweegmakelaar krijgt daardoor meer ruimte voor de complexe cliënten en nazorg.

Uit de wetenschappelijke analyse naar het zorg- en welzijnsnetwerk en het armoedenetwerk wordt bovendien duidelijk dat het zorg- en welzijnsnetwerk in Vaals stevig staat met de Beweegmakelaar als spil. Aandachtspunt is echter het armoedenetwerk. Er is grote behoefte aan meer verbinding en samenwerking vanuit de professionals en gemeente. Een aanpak hiervoor start in 2019, waarbij het armoedenetwerk wordt opgebouwd en een makelaar wordt ingezet.

Ook continueren we in 2019 de aanpak **buurtsportcoach**. De buurtsportcoach focust op bewegen vanuit gezondheid en participatie en vanuit veilig meedoen en zich ontwikkelen, zowel voor de doelgroep 18- als hun ouders c.q. opvoeders. Komend jaar start een aanpak voor en met jongeren van 13 tot 23 jaar, met specifieke aandacht voor kinderen en jongeren in een kwetsbare positie.

De buurtsportcoach is ondersteunend bij naschoolse activiteiten en in de wijk in samenwerking met beweegaanbieders, Fraiche, Heton en jongeren zelf en bij (voor)schoolse voorzieningen vanuit bewegen en gezonde leefstijl als middel voor zelfstandigheid en participatie, vooral in het kader van Jongeren op gezond gewicht (JOGG).

In 2018 is succesvol van start gegaan met de **ruilwinkel**. De ruilwinkel is na korte tijd succesvol als laagdrempelige voorliggende voorziening voor het vergroten van zelfstandigheid en participatie juist van mensen in een kwetsbare positie, duurzaamheid en armoedebestrijding. De Stichting Ruilwinkel Vaals is bezig om structurele inbedding vanaf medio 2019, na afloop van de projectperiode Kansen voor alle kinderen, te waarborgen.

Lokaal zijn we succesvol in samenwerken rondom het Spreekuur **Brede School**. Dit is uitgegroeid tot een zeer succesvol spreekuur van partners: MEE, KBL, Sociale Zaken (Participatiewet Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland), Vluchtelingenwerk, belastingvrijwilliger en het formulier-invulpunt. Cliënten worden door de juiste professional en zo voorliggend als mogelijk, te woord gestaan. De volgende stap is om ook de vrijwilligerscentrale en de jeugd –en WMO consulenten te integreren in het concept Brede school. De doorontwikkeling Brede school voor 2019 kan niet los gezien worden van de transformatie die we willen maken en heeft vooral betrekking op integraal werken en het benutten en ontwikkelen van voorliggende voorzieningen.

Het uitvoeren van algemene voorzieningen (strijkhelp, scootmobiel pool en boodschappenservice) onder de naam **Vaals Helpt** levert volgens een recent gehouden effectmeting een kostenbesparing op. In 2019 gaan we kijken hoe we dit kunnen uitbreiden. Daarnaast kennen we het digitale burenhulpsysteem Wehelpen. We zien nog kansen in het verder aanjagen en implementeren van dit systeem, dit kan een positieve bijdrage leveren aan de zorg voor elkaar en gemeenschapszin.

Vanuit de **samenwerking met Maastricht-Heuvelland**, middels de zogenaamde toekomstagenda stemmen we onze ambities af en bundelen we de innovatieve kracht uit de verschillende gemeenten om dat te doen wat goed is voor de inwoner van Vaals.

De 4 doelstellingen uit de toekomstagenda zijn:

1. Versterken van de individuele kracht in de samenleving.
2. Versterken van de collectieve kracht in de samenleving.
3. De burger en zijn directe omgeving staan centraal.
4. We blijven mensen ondersteunen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren en/of een chronische beperking hebben.

In de nieuwe WMO van 2015 zijn vier aandachtspunten geformuleerd voor gemeenten op het gebied van **mantelzorg**: vinden, versterken, verlichten en verbinden. Gemeenten hebben de plicht om mantelzorgers te ondersteunen. Steunpunt Mantelzorg Zuid is gehuisvest in Maastricht en werkt voor de gemeenten Maastricht, Meerssen, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Stein, Vaals en Valkenburg a/d Geul. De samenwerking met het steunpunt mantelzorg Zuid vraagt een nieuwe impuls naar aanleiding van de analyse in 2018. Hieruit kwam als belangrijkste verbeterpunt naar voren de zichtbaarheid, bekendheid en daardoor toegankelijkheid van Steunpunt Mantelzorg Zuid en de samenwerking met het lokale veld (team jeugd, team WMO, de beweegmakelaar en de vrijwilligerscentrale). In 2019 zal intensievere aansluiting bij het lokale veld bestendigd worden en zo een groter bereik gecreëerd worden.

Taalontwikkeling is en blijft een belangrijk aandachtspunt in onze gemeente waarbij de huidige activiteiten en interventies op het gebied van laaggeletterdheid en het voorkomen/beperken van taalachterstanden worden voortgezet en geïntensiveerd.

Over een integrale benadering van de diverse lijnen en de inzet van (rijks)budgetten in 2018, om zodoende met minder (eigen) geld, gelijkblijvend dan wel meer effect te generen, is uw Raad onlangs middels een raadsinformatiebrief nader geïnformeerd.

De pilot VWE (voor- en vroegschoolse educatie) waarbij de Inspectie van het Onderwijs de kwaliteit van VWE (o.a. taalontwikkeling en taalachterstanden bij doelgroepkinderen) zal onderzoeken vindt plaats in de periode september 2018 t/m januari 2019.

Middels een subsidieaanvraag bij de Provincie c.q. het gebruik maken van een regeling vóór 1 januari 2019 hoopt de gemeente, in samenwerking met de bibliotheek, de aanpak van laaggeletterdheid een nieuwe impuls te geven en alle activiteiten en interventies met elkaar te verbinden om resultaten te monitoren.

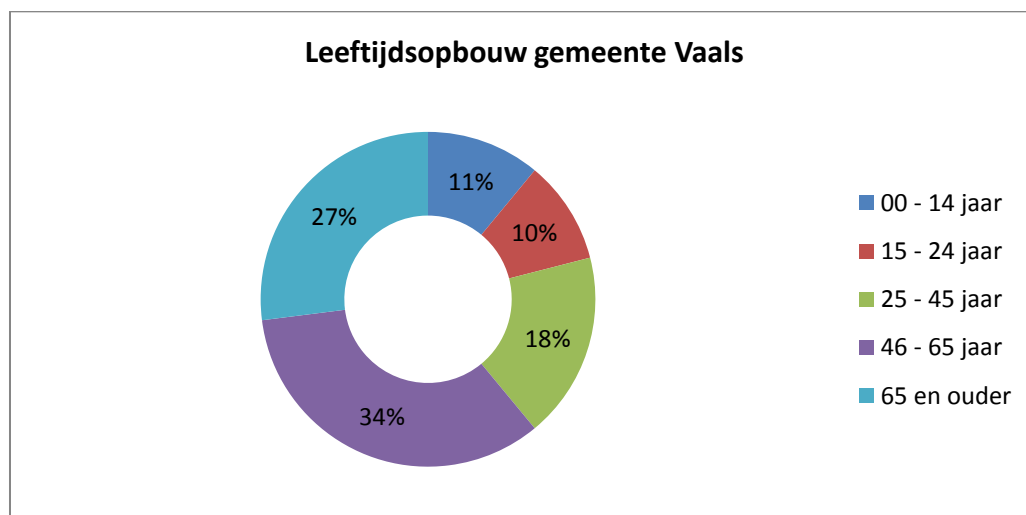
De **WMO** maakt in een bredere scope deel uit van het Nederlandse zorglandschap, dat verder gevormd wordt door de wet langdurige zorg en de zorgverzekeringswet. Langer zelfstandig thuis wonen is het streven in de hervormingen in de langdurige zorg. De toegang tot de langdurige zorg is sinds 2015 geleidelijk aan afgebouwd. Mensen met een lichtere ondersteuningsbehoefte zijn dan ook thuis blijven wonen; zij doen een beroep op de WMO en daarmee op de gemeente. Het gaat dan om vervoer, hulpmiddelen, woningaanpassingen, begeleiding, dagbesteding en hulp bij het huishouden.

Onlangs heeft Vektis cijfers bekend gemaakt dat relatief gezien landelijk de meeste ouderen in de gemeente Vaals wonen. Het gaat dan om 65plussers. Het aandeel kwetsbare ouderen in de gemeente Vaals is hoog. Het beroep op WMO voorzieningen is door deze ontwikkelingen de afgelopen jaren toegenomen. In 2019 willen we de samenwerking met partners in de wijkverpleging en ouderenzorg intensiveren. De extramuralisering leidt er toe dat hulp en ondersteuning vaker in de thuissituatie geboden worden; langer zelfstandig thuis wonen. Dat leidt eveneens tot toenemende vraag binnen de WMO en vraagt om innovatie en verbinding van 0e-1e -2e lijn. De lokale aanpak wordt hierop doorontwikkeld en waar mogelijk zullen draaiknoppen worden ontwikkeld. Mogelijkheden hierbij zijn het verlagen van de normtijden naar het niveau van de regio en het screenen op mogelijk gebruik van algemene voorzieningen, waar daarvoor nu nog een maatwerkvoorziening is toegekend. Hierbij wordt opgemerkt dat ontwikkelingen vanuit de rijksoverheid en jurisprudentie de beleidsvrijheid van gemeenten inperken. Het gaat dan om bepalingen met betrekking tot de tarifiering van hulp en ondersteuning, de (wijze van het verschaffen van) toegang tot hulp en ondersteuning, het bepalen van normtijden en de mogelijkheden om draagkracht mee te wegen in het bepalen van eigen kracht en zelfredzaamheid. Dit laatste speelt met name rondom de invoering van het abonnementstarief WMO waar we in 2019 mee te maken krijgen.

Met de aankoop van de **uitvoeringszaal Bergzicht in Vijlen** kan het gebruik van de uitvoeringszaal door het verenigingsleven in Vijlen gecontinueerd worden. Met de nieuwe exploitant zijn goede afspraken gemaakt voor het gebruik van de zaal in het belang van het verenigingsleven. De komende jaren worden de kosten gedekt uit de huurinkomsten en de krimp gelden. De uitvoeringszaal Bergzicht Vijlen is daarom budgettair neutraal in deze begroting verwerkt.

Bibliotheekwerk vervult een belangrijke rol in taalontwikkeling. Vanuit de opdracht van de Raad heeft het College een onderzoek uitgevoerd naar mogelijke toekomstige uitvoeringsvormen van de **bibliotheek**. Uiteindelijk bleek een Europese aanbesteding nodig om tot een objectief vergelijk van mogelijke varianten te komen. Met de afronding van de Europese aanbesteding start in 2019 de nieuwe toekomst voor het bibliotheekwerk in Vaals.

Indicator(en):

Bron: CBS

Gebruik Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Aantallen WMO	2016 realisatie	2017 realisatie	2018 (t/m 01-08-18)	Prognose 2019
Cliënten HbH (Zorg in natura en PGB)	266	289	312	320
Cliënten Begeleiding (Zorg in natura en PGB)	112	99	116	120

Bron: gemeentelijke administratie

Cliënttevredenheid Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Cliënttevredenheid	2017 realisatie	2018 realisatie	Streefnorm 2019
% tevreden kwaliteit ondersteuning	87%	Nog niet bekend	90%
% Tevredenheid toegang	93%	Nog niet bekend	90%

Bron: cliëntonderzoek WMO

Gebruik jeugdhulp relatief

*Percentage van alle jongeren tot 18 jaar

Jongeren met jeugdhulp*	2017 realisatie	2018 realisatie	Prognose 2019
Gemeente Vaals	11,0	11,0	11,0
Nederland	11,2	11,2	Nog niet bekend

Bron: gemeentelijke administratie

Gebruik Jeugdhulp in aantallen

Aantallen jeugdhulp	2016 realisatie	2017 realisatie	2018 (t/m 01-08-18)	Prognose 2019
Cliënten zorg in natura	108	139	102	140
Cliënten PGB	7	7	6	6
Arrangementen	188	209	146	200

Bron: gemeentelijke administratie

Wat mag het kosten?

Programmabegroting MENS & VOORZIENINGEN				bedragen x € 1.000		
	Realisatie 2017	Raming 2018 (na wijzig.)	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten:						
Leefbaarheid buurten en wijken	-54	-57	-59	-51	-52	-51
Jeugd en jongeren	-2.055	-2.045	-2.116	-2.101	-2.092	-2.097
Onderwijs	-844	-611	-623	-638	-634	-714
Ouderenzorg	-15	-15	-15	-15	-15	-15
Maatschappelijke ondersteuning	-2.329	-2.355	-2.694	-2.632	-2.628	-2.632
Gezondheidszorg	-373	-379	-398	-398	-398	-398
Vrijwilligers	-179	-219	-187	-197	-187	-197
Cultureel verenigingsleven	-313	-468	-379	-468	-375	-409
Kunst en vorming	-294	-303	-262	-271	-268	-292
Sport	-897	-840	-1.000	-1.045	-857	-847
Totaal lasten:	-7.353	-7.292	-7.733	-7.816	-7.506	-7.652
Baten:						
Leefbaarheid buurten en wijken	0	0	0	0	0	0
Jeugd en jongeren	3	3	3	3	3	3
Onderwijs	241	56	88	88	88	88
Ouderenzorg	0	0	0	0	0	0
Maatschappelijke ondersteuning	297	175	139	139	139	139
Gezondheidszorg	0	0	0	0	0	0
Vrijwilligers	112	85	107	107	107	107
Cultureel verenigingsleven	59	98	123	127	127	126
Kunst en vorming	11	5	6	6	6	6
Sport	61	40	61	61	61	61
Totaal baten:	784	462	527	531	531	530
Saldo programma:	-6.569	-6.830	-7.206	-7.285	-6.975	-7.122

Leefbaarheid buurten en wijken

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name subsidies aan lokale initiatieven ter verbetering / instandhouding van de leefbaarheid, onderhoud speelterreinen en kapitaallasten activiteitenplein.

Jeugd en jongeren

De lasten betreffen met name de kosten die gemoeid zijn met de uitvoering van jeugdzorg (decentralisatie sociaal domein). Ook de kosten inzake Fraiche en peuterspeelzaalwerk maken deel uit van deze lasten.

De fluctuaties in de lasten worden enerzijds veroorzaakt door fluctuerende onderhoudslasten gebouw Fraiche en anderzijds door de lasten decentralisatie jeugdzorg.

De hogere lasten t.o.v. 2018 worden met name veroorzaakt door de decentralisatie jeugdzorg. Dit betreft een open einderegeling waardoor betreffende lasten sterk kunnen fluctueren. Betreffende lasten zijn ingeschat op basis van de realisatie in 2017 en de tendens in 2018 met een verdere toename van de lasten tot gevolg.

De baten betreffen de huuropbrengsten van het Fraiche gebouw.

Onderwijs

Deze lasten betreffen met name de (kapitaal)lasten van de Brede School en basisschool Op de Top en de kosten van leerlingenvervoer. De fluctuatie, toename van de lasten in 2022 is gelegen in de schommeling van de onderhoudslasten van de Brede school.

De baten betreffen de toegenomen rijksbijdragen inzake onderwijsachterstandenbeleid.

Ouderenzorg

De lasten betreffen subsidies aan lokale ouderenverenigingen.

Maatschappelijke ondersteuning

De lasten bij dit onderdeel bestaan met name uit de kosten gemoeid met de uitvoering van de WMO (zowel oude als nieuwe taken inzake de decentralisatie AWBZ). Daarnaast vallen kosten inzake basisondersteuning, woonwagenwerk en vluchtelingenwerk onder deze lasten.

De lasten met betrekking tot decentralisatie WMO zijn ingeschat op basis van realisatie 2017 en prognose 2018. Er is sprake van een oplopende vraag door de vergrijzing, hervorming langdurige zorg en complexe GGZ-problematiek. Plus incidentele toename van de lasten door de toegekende subsidieaanvraag 2019 MEE.

De lasten van vervoersvoorziening Omnibuzz zijn opgenomen op basis van de begroting 2019 Omnibuzz en vallen hoger uit door de vervoersstijging, het verwacht aanbestedingsresultaat en voorgenomen instroom andere vervoerstromen.

De baten betreffen met name de eigen bijdragen WMO, de huuropbrengsten woonwagenvoerwerk en subsidie inzake vluchtelingenwerk van COA. Als gevolg van de invoering van het abonnementstarief in de WMO worden lagere inkomsten verwacht. Ook bestaat het risico dat de lasten hierdoor zullen oplopen.

Gezondheidszorg

De bijdrage aan de GGD inclusief Veilig Thuis is de grootste kostenpost van deze lasten. De verhoging van de lasten worden grotendeels veroorzaakt door de begroting 2019 van de GGD, waarin alle onderdelen hogere lasten laten zien ten opzichte van 2018.

Vrijwilligerswerk

Door de samenwerking met de gemeenten Gulpen-Wittem en Valkenburg a/d Geul kunnen de lasten gedeeld worden (regionale vrijwilligerscentrale en Vaals Helpt / Gulpen-Wittem Helpt). Betreffende samenwerkingen en daaruit voortkomende activiteiten, worden jaarlijks opnieuw beoordeeld en al dan niet voortgezet. Betreffende offertes worden pas na het vaststellen van de begroting getekend. Om die reden is in het verleden het voorzichtigheids-principe gehanteerd, zodat indien nodig de kosten alleen gedragen kunnen worden. Dat principe is in deze begroting losgelaten en is op basis van ervaringscijfers begroot.

Cultureel verenigingsleven

Subsidies aan culturele verenigingen, kapitaallasten en onderhoud van de Obelisk, BMA Lemiers en Bergzicht Vijlen (nieuw) zijn met name de lasten van dit beleidsveld. De fluctuaties in de lasten zijn gelegen in de schommelingen in de onderhoudslasten van de Obelisk, BMA Lemiers en de Auw Sjoël.

De baten betreffen met name de ontvangen huuropbrengsten van de Obelisk én de huur(koop)opbrengsten plus ontvangen krimpelden leegstand maatschappelijk vastgoed betreffende Bergzicht Vijlen. Bergzicht Vijlen is zo budgettair neutraal verwerkt in deze begroting.

Kunst en vorming

Met name de subsidies aan Stichting de Kopermolen en Stichting Heuvellandbibliotheken betreffen de lasten van dit beleidsveld. De baten betreffen de verhuur van de Kopermolen. De fluctuaties in de lasten zijn gelegen in de schommelingen in de onderhoudslasten van de Kopermolen.

Sport

De lasten van het beleidsveld sport bestaan met name uit de subsidies aan sportverenigingen, exploitatiebijdrage aan Heton en het onderhoud van de sportcomplexen. De fluctuaties zijn gelegen in de schommelingen van de onderhoudslasten van de sportcomplexen.

De baten betreffen verhuuropbrengsten van sportcomplexen en contributies van deelnemers aan het project Vitaal50+.

Investeringsprojecten programma Mens & Voorzieningen

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet		Huidige stand van zaken		
		Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
Renovatie tennisbanen	2018	Begr. 2018	105.000	10.000	95.000	2019

Aanwezige reserves portefeuille Mens & Voorzieningen

Bestemmingsreserves per 01.01.2019		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2019	Doelstelling
Uniformenfonds	34.489	Dekking financiering incidentele aanschaf uniformen verenigingen
WMO	363.000	Dekking van tekorten op WMO
Totaal bestemmingsreserves	397.489	

Een aantrekkelijke en kwalitatieve openbare ruimte draagt bij aan een prettige leefomgeving. De ambities van dit programma koersen op een versterking van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, met als primaire doel het versterken van het welbevinden van onze huidige inwoners. Daarnaast zal een prettige leefomgeving ook een rol spelen bij het aantrekken van nieuwe inwoners. Naast deze inhoudelijke missie, zal de komende jaren hard gewerkt worden aan een effectief onderhoudsniveau en een sluitende klachtenafhandeling. Tot slot ligt een belangrijke uitdaging bij het (nog) meer betrekken van onze inwoners bij beleid en uitvoering, zeker in het ruimtelijk domein.

Meerjarige ambitie

Het meerjarig beleid wordt met name afgeleid uit het coalitieakkoord 2018 – 2022. Dit kent de volgende ambities:

- **Meer doorstroom op de woningmarkt:** perspectief bieden voor het behoud en aantrekken van jongeren en starters, levensloopbestendige woningen voor ouderen.
- **Kwalitatieve verbetering openbare ruimte:** de algemene begaanbaarheid van trottoirs en paden alsook de toegankelijkheid voor mindervaliden dient verbeterd te worden. Idem de kwaliteit en kwantiteit van het openbaar groen.
- **Omgevingswet – landschap:** de kaders van de nieuwe omgevingswet richten op het intact houden van het 5-sterren landschap.
- **Verkeerscirculatie in het teken van leefbaarheid:** ingrepen middels verkeersmaatregelen behoeven extra expertise maar zeker ook afstemming met de samenleving. De leefbaarheid en gezondheid staan voorop.
- **Betere bereikbaarheid:** enerzijds dient de toenemende druk op het buitengebied aangepakt te worden, anderzijds de beperkte verbindingen in het openbaar vervoer.
- **Helderheid in parkeerbeleid:** parkeerbeleid gericht op het ordenen, geen winstbejag. We streven naar duidelijkheid en daarbij hoort ook een adequate handhaving.

Speerpunten jaarplan 2019

De ambities krijgen in 2019 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten.

De Gemeenteraad heeft de vorige periode besloten tot een inhaalslag voor wat betreft **onderhoud wegen**. Mede op basis van een rapportage vanuit de provincie en een gemeentelijke discussie over kwaliteiten, streefcijfers en financiële ruimte. Toen is gekozen voor een streefcijfer 7. Ondanks het feit dat toen de discussie mede gevoerd is op basis van beeldmateriaal, blijken nu toch verschillende interpretaties van het gewenste kwaliteitsniveau, gekoppeld aan dat streefcijfer, in de Raad en in de samenleving te bestaan.

Ook is gekozen om de uitvoering meerjarig aan te besteden via een zogeheten OMOP-aanbesteding. Voor de aannemer betekent dit handelingsruimte om het werk meerjarig zo efficiënt mogelijk te plannen en uit te voeren; voor de gemeente betekent dit een fors financieel voordeel. Met de OMOP-aanpak realiseerden we ons dat we een deel van onze directe sturing uit handen gaven. In de praktijk blijkt nu hoe groot dat deel is.

Beide constatering leiden ertoe dat het College opdracht heeft gegeven tot een herbezinning op het thema onderhoud wegen.

Allereerst zullen volstrekt eenduidige besluiten genomen moeten worden over de gewenste kwaliteit. Die besluiten kwaliteit moet concreet vastgelegd worden, zowel technisch als esthetisch.

De OMOP-aanbesteding is volgens het College een voor zowel aannemer als gemeente voordelige variant, maar er zullen wel concrete afspraken vastgelegd moeten worden over de mate van sturing, het primaat van communicatie en de hardheid van planning.

Het College verbindt de herbezinning aan de lopende reorganisatie van het ambtelijk apparaat. Eenzelfde koppeling legt het College bij de meerjarenplanning reconstructies. In het 2^e kwartaal 2019 leggen wij een integraal Plan van Aanpak voor, inclusief meerjarig financieel plaatje. Van belang daarbij is dat herbezinning tot een groter beslag op financiële middelen kan leiden.

Wateroverlast keert regelmatig terug op de politieke agenda en houdt onze getroffen inwoners danig bezig. Tegelijkertijd moeten we steeds constateren dat veel verantwoordelijkheden en bevoegdheden elders, bij het Waterschap, liggen. Het Waterschap is een bestuurslaag met autonome financiële en inhoudelijke prioritering. De afgelopen maanden hebben diverse gesprekken plaatsgevonden tussen bestuur/directie Waterschap en het College. Doel was om te verkennen welke (pragmatische) vormen van samenwerking mogelijk zijn, los van formele posities. Samenwerking met het Waterschap is vooral op kennisniveau mogelijk, terwijl aanpassing van de financiële en inhoudelijke prioritering niet aan de orde is. Het College is van mening dat bescherming tegen overlast een belangrijke kerntaak van de overheid is. Momenteel zijn we bezig met een “Deltaplan Vaals” waarin

we maatregelen voorstellen voor die gebieden die in de gevarezone liggen. Daarbij is het uitgangspunt dat maatregelen op de ene plek niet mogen leiden tot (grotere) problemen op een andere plek. In het 1^e kwartaal 2019 leggen wij het “Deltaplan Vaals” ter besluitvorming aan u voor. De maatregelen worden ingekaderd door onder andere het in februari vastgestelde Waterplan Maas en Mergelland. De Lichte Gemeenschappelijke Regeling Maas en Mergelland heeft gewerkt aan zogenaamde stresstesten. Daarin is op basis van interpretatie van de hoogtebestanden in relatie tot waterdieptes bepaald waar panden liggen die gevoelig zijn voor wateroverlast.

Nog twee thema's binnen de ruimtelijke portefeuille die de gemoederen blijven bezig houden zijn **verkeer en parkeren**. Iedereen is (ervarings)deskundige en iedereen heeft een mening. Probleem is dat die meningen vaak tegengesteld aan elkaar zijn en een maatregel op punt A directe consequenties heeft voor de verkeerssituatie op punt B en punt C.

Voor wat betreft verkeer hebben we een Verkeerspanel in het leven geroepen. 26 betrokkenen, geïnteresseerde en belanghebbende inwoners die met ons meedenken over knelpunten, oplossingen en aanpak. En dan niet vanuit een individueel belang, maar met oog voor de effecten op de hele kern Vaals. Naar verwachting liggen de adviezen van het Verkeerspanel in december in raadscommissie en gemeenteraad. In de begroting 2019 is een voorlopig investeringskrediet van € 100.000 opgenomen.

Ook bij de evaluatie parkeerbeleid willen we onze inwoners een stem geven. Dat doen we via een (digitale) ophaalbijeenkomst waarin we zoveel mogelijk meningen, suggesties en ideeën ophalen. In het coalitieakkoord is sprake van een kosten-batenanalyse, wat impliceert dat in het politiek-bestuurlijke domein wellicht ingrijpende keuzes overwogen worden. Financieel kan een kosten-batenanalyse gemaakt worden. In de begroting 2018 staan opbrengsten gerelateerd aan parkeren voor een bedrag van € 521.000 en kosten voor een bedrag van € 401.000. Als er sprake is van een breder perspectief moeten “baten” ook vertaald worden in parkeerbeleid als klassiek ordeningsinstrument en, mits goed ingericht, als meerwaarde voor bezoekers. Het College kiest voor een breed perspectief voor de evaluatie. Dit betekent zowel op de uitgangspunten van beleid als op de wijze van uitvoering. Besluitvorming is voorzien in december 2018.

In de begroting 2019 stelt het College voor om de financiële middelen voor het **Groenstructuurplan** weer te activeren (€ 35.000). Die activering koppelen we aan een actualisering en herprioritering van het Groenstructuurplan. (Openbaar) groen is bij uitstek een thema waar we onze inwoners willen betrekken. In het 2^e kwartaal 2019 zal het geactualiseerde Groenstructuurplan ter besluitvorming voorliggen.

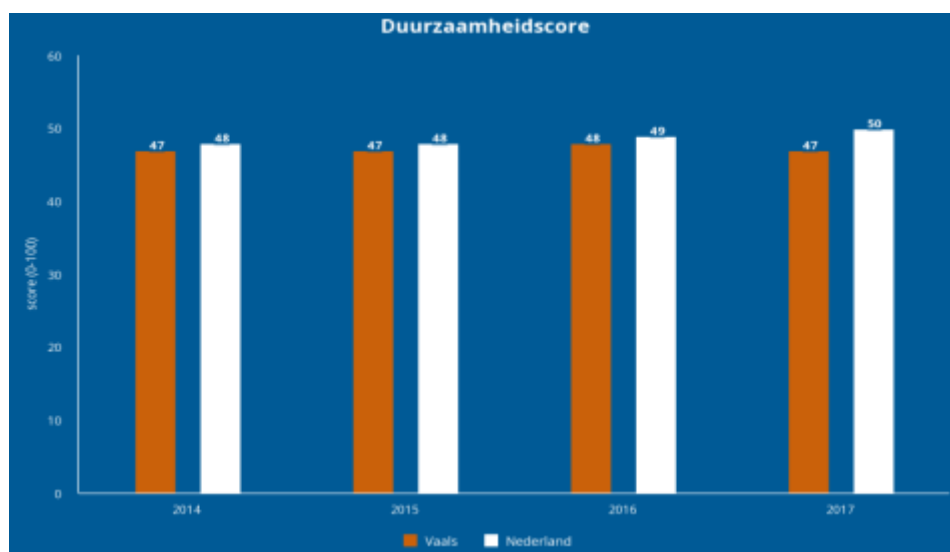
De implementatie van de **Omgevingswet** draait op volle toeren, nu de invoeringswet per 1 januari 2021 operationeel zal zijn. Zoals bekend werken wij daarbij nauw samen met onze Lijn-50-partners. Op basis van het door de gemeenteraden vastgestelde Procesdocument zijn we aan de slag met de onderwerpen burgerparticipatie, omgevingsvisie/omgevingsplan, instrumentarium, prioritaire thema's en ICT. Begin 2019 organiseren we een gezamenlijke raadsconferentie waarin de Raad bijgepraat zal worden over de meest actuele ontwikkelingen en ook een doorkijk krijgt op de relevante beslismomenten in 2019.

Met het “on hold” zetten van de ontwikkeling van grootschalige studentenhuysvesting, komt de nadruk meer te liggen op (woon)voorzieningen voor **jonge gezinnen en starters**. Een keuze die ook logisch voortvloeit uit de door de Gemeenteraad vastgestelde Lokale Woonvisie. In 2019 moet het eerste uitvoeringsprogramma gestalte krijgen (1^e kwartaal besluitvorming gemeenteraad). Eind 2018 zal de Gemeenteraad via een werkconferentie de (nieuwe) kaders stellen voor de toekomstige ontwikkeling van strategische terreinen als het Von Clermontpark, het Esso-terrein en Aan de Linden/Pastoerswei. In de vorige periode is, drijvend op de ambities van de strategische visie, ingezet op het aantrekken van studenten uit Aken. Als de projecten Life en Focus zijn afgerond verblijven, naast kamerhuur bij particulieren, meer als 700 studenten in Vaals. Het Coalitieakkoord zet in op het aantrekken en behouden van jongeren/starters en het aanbieden van levensbestendige woningen voor ouderen. Een dergelijke mix gaat wellicht het kader worden voor verdere strategische ontwikkeling. In de fundamentele discussie die de Raad gaat voeren, zowel met de samenleving bij de strategische visie, als ook met zichzelf als het gaat om de diverse grondexploitaties, zal bekeken moeten worden welke ruimte gegeven kan worden aan woningbouw voor o.a. studenten of anderszins grotere aantallen.

Daarbij is van belang om te onderkennen in welke mate dergelijke doelgroepen een inhoudelijke meerwaarde hebben voor onze samenleving. Uit financieel oogpunt geldt overigens dat de huidige verkoopverwachting (zie ook paragraaf grondbeleid) nog steeds gebaseerd is op een ontwikkeling voor grotere aantallen. De vraag is ook aan de orde of een alternatieve keuze hierin dergelijke aantallen kan dragen.

Met de ondertekening van het Klimaatakkoord van Parijs en het besluit om Nederland los te koppelen van aardgas, is de laatste zweem van vrijblijvendheid op het onderwerp **energietransitie, klimaatadaptatie en verduurzaming** definitief verdwenen. De gestelde doelen zijn duidelijk en hard. In 2019 stellen we een integraal actieplan op waarin problematiek, (strategische) besluiten, uitvoeringsmaatregelen en budget aan elkaar gekoppeld worden. Daarbij zoeken we vanzelfsprekend samenwerking met externe partners, zowel binnen als buiten overheidsland, zowel binnen als buiten de (lands)grenzen. De activiteiten die de afgelopen jaren door de gemeente Vaals op dit terrein reeds ontplooid zijn, zullen in dit integrale kader een plek krijgen. Omdat een deel van de voorbereiding en discussie uitermate technisch en gespecialiseerd van aard is, stellen wij voor om een budget van € 30.000 in 2019 ter beschikking te stellen. Ook bij dit onderwerp is het noodzakelijk om onze inwoners intensief te betrekken, want naast alle technische mogelijkheden en overheidsmaatregelen, zal een belangrijk deel komen te liggen bij een gedrags- en mentaliteitsverandering bij ons allen.

Indicator(en):

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Oordeel over de mate waarin de gemeente duurzaam is, op basis van ecologisch, sociaal-cultureel en economisch kapitaal, uitgedrukt in een score van 0 (zeer laag) -100 (zeer hoog).

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Bron: www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl

Wat mag het kosten?

Programmabegroting WONEN & VERKEER				bedragen x € 1.000		
	Realisatie 2017	Raming 2018 (na wijzig.)	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten:						
Volkshuisvesting	-73	-44	-53	-43	-43	-43
Woningbouw	-143	-136	-153	-132	-126	-119
Monumentenzorg	-11	-14	-14	-20	-30	-18
Ruimtelijke ordening	-411	-369	-367	-374	-268	-201
Buitengebied	-46	-53	-48	-48	-48	-48
Openbaar groen	-829	-911	-902	-901	-934	-906
Algemene begraafplaats	-17	-70	-12	-12	-12	-12
Milieu	-113	-81	-89	-59	-59	-59
Afval	-967	-1.010	-991	-991	-996	-991
Riolen	-878	-949	-967	-1.020	-1.016	-1.003
Infrastructuur	-1.380	-1.425	-1.473	-1.567	-1.601	-1.610
Verkeer	-270	-272	-299	-323	-331	-325
Parkeren	-455	-438	-457	-463	-463	-463
Totaal lasten:	-5.593	-5.772	-5.825	-5.953	-5.927	-5.798
Baten:						
Volkshuisvesting						
Woningbouw	8	8	8	8	8	8
Monumentenzorg	2	0	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening	71	12	12	12	12	12
Buitengebied	0	0	0	0	0	0
Openbaar groen	19	15	11	11	11	11
Algemene begraafplaats	6	0	0	0	0	0
Milieu	13	0	0	0	0	0
Afval	1.306	1.291	1.343	1.343	1.388	1.445
Riolen	1.135	1.166	1.275	1.370	1.311	1.319
Infrastructuur	109	4	7	7	7	7
Verkeer	9	8	0	0	0	0
Parkeren	447	530	575	575	575	575
Totaal baten:	3.125	3.034	3.231	3.326	3.312	3.377
Saldo programma:	-2.468	-2.738	-2.594	-2.627	-2.615	-2.421

Volkshuisvesting

De lasten bestaan voor het grootste gedeelte uit salarislasten en voor een klein gedeelte uit onderzoekskosten.

Woningbouw

De lasten betreffen met name salarislasten, kapitaallasten (o.a. Vereinshoes) en ontwerp- & onderzoekskosten voor de grensovergang Maastrichterlaan.

De baten bestaan uit de verhuuropbrengst van het Vereinshoes.

Monumentenzorg

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud gemeentetoren en kapitaallasten.

Ruimtelijke ordening

De lasten betreffen met name de kapitaallasten van de grondexploitaties (Von Clermontpark e.d.), salarislasten en het werkbudget voor implementatie van de omgevingswet. De hogere lasten worden veroorzaakt door de hogere kapitaallasten en incidenteel kosten voor een werkbudget voor de implementatie van de omgevingswet.

De baten betreffen legesopbrengsten op grond van de Wet Ruimtelijke Ordening.

Buitengebied

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud aan (on)gemarkeerde wandelpaden, bijdrage aan IKL Limburg (landschapsonderhoud) en kapitaallasten.

Openbaar groen

De lasten van het beleidsveld openbaar groen bestaan met name uit het algemeen onderhoud groen, onkruidbestrijding, onderhoud bomen, onderhoud begraafplaatsen, salarislasteren, aandeel lasten buitendienst etc. De fluctuaties in de lasten is gelegen in de schommeling in de onderhoudslasteren van de gemeentewerf.

De baten betreffen met name opbrengsten ingebruikgeving gemeentegronden en bijdrage Woningstichting in onderhoud groen.

Algemene begraafplaats

De lasten van het beleidsveld bestaan uit onderhoud algemene begraafplaats. Het verschil ten opzichte van 2018 betreft de onderhoudswerkzaamheden aan de Protestantse begraafplaats en het grafmonument Tyrell, die incidenteel in 2018 geraamd stonden.

Milieu

De lasten van dit onderdeel betreffen met name de (afnemende) inhuur van externe expertise en de bijdrage aan gemeenschappelijke regeling RUD Zuid-Limburg.

Afval

Onder dit beleidsveld vallen alle lasten en opbrengsten die te maken hebben met de afvalverwerking en afvalstoffenheffing. De lasten zijn gebaseerd op de begroting 2018 van RD4.

Riool

Onder dit beleidsveld vallen alle lasten en opbrengsten die te maken hebben met de gemeentelijke riolering en pompgemalen en de rioolheffing.

Infrastructuur

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud wegen, openbare verlichting en kapitaallasteren voormalige wegconstructies. De kapitaallasteren zorgen voor de fluctuaties in de lasten. De opbrengsten bestaan uit een aandeel van de verhuur van de gemeentewerf.

Verkeer

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud en plaatsing van verkeersborden, kapitaallasteren van verkeersmaatregelen en kosten inzake gladheidsbestrijding. Met name de kapitaallasteren veroorzaken de hogere lasten ten opzichte van de begroting 2018.

De baten betreffen enerzijds bijdragen van ondernemers inzake de toeristische bewegwijzering en anderzijds de bijdrage voor het VEBO-project (verkeerseducatie basisonderwijs).

Parkeren

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de kosten inzake de parkeergarage (huur en beheer) en de onderhoudscontracten van de parkeermeters.

De baten betreffen de parkeeropbrengsten vergunningen en ontheffingen en parkeermeters in openbare ruimten.

Investeringsprojecten programma Wonen & Verkeer

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet		Huidige stand van zaken		
		Raadsbesluit	Bedrag	Gere- liseerd	Restant	Gereed
Projecten stilte- en leefkwaliteit	2013 – 2015	Begr. 2013	135.000	16.000	119.000	gereed
Groenstructuurplan	2010 – 2024	Rb. 17.07.09 Begr. 2011	550.000	172.000	378.000	2030
Wegreconstructie Maastrichterlaan	2011	Rb. 21.05.2012	752.000	732.000	20.000	gereed
Wegreconstructie en rioolvervanging Nieuwe Hertogenweg	2013	Kadernota 2011	1.950.000	1.938.000	12.000	2018
Wegreconstructie en rioolvervanging Sjwats Jris	2014	Kadernota 2011 Rb. 18.09.2017	835.000 400.000 1.235.000	1.066.000	169.000	2018
Wegreconstructie en rioolvervanging Camilluspark	2014	Kadernota 2011 Voorjaarsnota 2017	1.080.000 405.000 1.485.000	2.000	1.483.000	2019
Wegreconstructie en rioolvervanging Zevensterweg	2019	Begr. 2017 en voorjaarsnota 2017	410.000	0	410.000	2020
Wegreconstructie en rioolvervanging St. Martinusstraat	2020	Begr. 2017 en voorjaarsnota 2017	593.000	0	593.000	2021
Wegreconstructie en rioolvervanging	2021	Begr. 2018	580.000	0	580.000	2022

Lopende investeringen	Oorspr. plan	Gevoteerd krediet	Huidige stand van zaken			
Kolmondstraat						
Reconstructie Kerkveld	2017 / 2018	Rb. 27.06.2017	941.000	432.000	509.000	2018
Fietspad Randweg	2011	Kadernota 2010 Kadernota 2012	460.000 -130.000 330.000	352.000	-22.000	2018
Fietsbaan Maastricht-Aken	2017	Begr. 2016	400.000	51.000	349.000	2021
Wijkdeals groen	2017	Rb. 29.05.2017	54.000	45.000	9.000	2018
Rehabilitatie wegennetwerk	2015 – 2019	Begr. 2015	1.175.000	545.000	630.000	2019
Zonnepanelen gemeentelijke gebouwen	2018 – 2019	Rb. 25.06.2018	325.000	0	325.000	2019
Voetpad Vijlen Zuid-Oost	2017	Rb. 23.05.2016	52.000	0	52.000	2018
Infrastructuur rondom Kon. Julianaplein	2016	Rb. 27.06.2016	190.000	103.000	87.000	2020
Verbetering trottoirs	2017	Rb. 26.06.17	105.000	38.000	67.000	2019
Relinen riolering Viergrenzenweg	2020	Begr. 2018	250.000	0	250.000	2020
Nieuw parkeerbeleid (PRISS)	2016 / 2017	Rb. 27.06.2016	50.000	0	50.000	2019
Gladheidsbestrijding nat-strooi systeem	2015	Begr. 2015	10.000	0	10.000	2019
Aanschaf natstrooier tractor*	2015	Begr. 2015	25.000	0	25.000	2019
Aanschaf houtversnipperaar	2017	Begr. 2014	25.000	0	25.000	2020
Tractor	2020	Begr. 2017	50.000	0	50.000	2020
Opzetstrooier vrachtauto	2019	Begr. 2017	52.000	0	52.000	2019
Gladheidmeldsysteem	2019	Begr. 2017	20.000	0	20.000	2019
Veegmachine*	2021	Begr. 2018	130.000	0	130.000	2019
Aanschaf pekeltank & pekelmenger*	2019	Begr. 2018	48.000	0	48.000	2019
Pick Up Ford	2019	Begr. 2018	38.000	0	38.000	2019
Pick Up streetscooter*	2019	Begr. 2018	40.000	33.000	7.000	gereed

* in overleg met de coördinator buitendienst is kritisch gekeken naar de reeds in eerdere begrotingen gevoteerde investeringskredieten buitendienst. Hieruit voortvloeiend zijn enkele benamingen en termijnen aangepast. In het geval van de veegmachine is sprake van een te laag gevoteerd krediet, in deel 1 – financiële positie wordt dan ook een kredietverhoging voorgesteld.

Aanwezige reserves portefeuille Wonen & Verkeer

Bestemmingsreserves per 01.01.2019		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2019	Doelstelling
Bestemmingsplannen	€ 34.489	Dekking kosten gemoeid met omgevingswet. Reserve is na 2019 uitgeput.
Egalisatie belastingtarieven	€ 273.843	Teruggave overschot afvalstoffen- of rioolheffing uit jaar T-1 aan belastingbetaler.
Nieuwe gemeentewerf	€ 509.124	Dekking van kapitaallasten van de gemeentewerf
Parkeervoorzieningen	€ 74.052	Dekking van incidentele uitgaven parkeermaatregelen-/voorzieningen en kapitaallasten investeringen nieuw parkeerbeleid.
Parkeerbonds	€ 0	Dekking van kosten aanleggen parkeerplaatsen, die op terrein van een initiatiefnemer aantoonbaar niet mogelijk zijn. Deze initiatiefnemers storten vervolgens een bedrag in het parkeerbonds.
Totaal bestemmingsreserves	€ 891.508	

Centraal in dit programma staat het stimuleren van de lokale en (eu)regionale economie, waarbij het toerisme en het “funshoppen”, de belangrijkste lokale pijlers zijn. Het historische centrum c.q. Koningin Julianaplein heeft, onder andere door de terugkeer van de markt in de zomer van 2017 en de diverse evenementen en activiteiten, een voorbeeld gegeven van de beleving die ons structureel voor ogen staat. Een duurzame aanpak hiervan moet tot stand komen via het plan 'stadspromotie Vaals'. Ook de ontwikkeling van het Drielandenpunt en het buitengebied blijven de komende jaren de nodige aandacht krijgen.

De grensligging biedt veel perspectief, zowel voor het ondernemerschap als ook voor onze werkgelegenheid. Er wordt zeer actief gewerkt aan het zo optimaal mogelijk benutten van die kansen. De continue stroom van de vele studenten biedt in dit kader zeker mogelijkheden. Het aantal Start-ups groeit nog steeds en zal zeker als gevolg van de studentenhuysvesting ook mogelijkheden voor vestiging in de kern Vaals bieden. In samenwerking met Podium24 en de sociale dienst Maastricht-Heuvelland wordt actief gewerkt aan het begeleiden van mensen naar werk in Zuid-Limburg, maar zeker ook over de grens. En daar waar arbeidsmogelijkheden (tijdelijk) ontoereikend zijn wordt het accent gelegd op maatschappelijke participatie van mensen die zonder werk zitten.

Meerjarige ambitie

Het meerjarig beleid wordt met name afgeleid uit het Coalitieakkoord 2018 – 2022. Dit kent de volgende ambities:

- **Groot belang hechten aan toerisme:** iconen fraaie kernen, historisch centrum, Drielandenpunt en buitengebied versterken als onderscheidend vermogen.
- **Verbinding Drielandenpunt en historische kern:** kwalitatieve opwaardering Drielandenpunt met duurzame verbinding naar het centrum.
- **Invulling leefbaarheid Julianaplein:** sterke morele plicht om de commerciële plint gevuld te krijgen.
- **Aantrekken van evenementen:** passend bij de maat en schaal van Vaals, met name op het gebied van kunst en cultuur.
- **Openbare vervoersvoorzieningen voor toerist en inwoner:** door gebruik te maken van de grote hoeveelheid toeristen in het gebied Lijn 50 proberen we vervoersvoorzieningen tot stand te brengen die zowel voor de bezoeker als de inwoner een meerwaarde betekenen.
- **Duurzame gemeente:** onderzoeken in hoeverre we in onze eigen energie kunnen voorzien, mede door aan te sluiten bij reeds bestaande initiatieven. Nadrukkelijk onder de aandacht brengen van duurzaamheidsregelingen voor inwoners.

Speerpunten jaarplan 2019

De ambities krijgen in 2019 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten.

Medio 2018 is het traject **stadspromotie** gestart. Op een interactieve manier zijn we daarbij in samenspraak met de samenleving en diverse stakeholders op zoek naar de bepalende factoren voor de identiteit van Vaals, de aspecten waarop we trots kunnen zijn en de zaken waaraan gewerkt moet worden. Alles met het oog op hoe we Vaals beter op de kaart kunnen zetten, meer bezoekers kunnen aantrekken en boeien, zodanig dat de inwoners zich daar goed bij voelen. De opbrengst van het proces kan wellicht goed gebruikt worden in het kader van de nieuwe strategische visie. Het traject moet uitmonden in een plan van aanpak (december 2018 in de raad). In deze begroting is een incidenteel bedrag van € 20.000 uitgetrokken (uit de algemene reserve) voor activiteiten om de gemeente beter te profileren.

Een specifiek item bij de stadspromotie zou wel eens de **inzet op evenementen** kunnen zijn, zoals het Coalitieakkoord stelt, passend bij de maat en identiteit van Vaals. Het ontbeert momenteel aan professionele capaciteit op het gebied van evenementen. Reden waarom in deze begroting een structureel bedrag van € 100.000 is opgenomen om de benodigde kwaliteit, wellicht capaciteit aan te trekken en met name de gemeente Vaals met passende evenementen beter op de kaart te zetten. Natuurlijk hoort daar bij de start ook een duidelijk kader bij, dat via een nieuwe nota Evenementenbeleid in 2019 aan de Raad zal worden voorgelegd.

In juni 2019 vindt voor de derde keer de **Hammer Series** Limburg plaats met in Vaals de klimwedstrijd. Ook dit jaar worden weer de nodige wielertoppers in Vaals verwacht. De Hammer Series krijgen meer en meer in plek op de internationale wielerkalender met naast de wedstrijd in Limburg wedstrijden in Noorwegen en Hong Kong. Dit evenement heeft een enorme exposure en trekt op televisie en social media een miljoenenpubliek. Via side-events, welke in samenwerking met het maatschappelijk middenveld worden georganiseerd op en rond het Koningin Julianaplein, is het centrum van Vaals bij dit evenement betrokken.

Binnen de kaders die de Raad in 2012 aan het College heeft meegegeven is de gemeente momenteel betrokken bij een mogelijke ontwikkeling die tot een kwaliteitsverbetering van de **omgeving op en rondom het Drielandenpunt**

moet leiden. Er ligt een particulier initiatief dat via een Masterplan gekoppeld wordt aan eerdere uitgangspunten in het concept van de zogenaamde Bron van Europa/concept Maurer United. Dit Masterplan zal in het voorjaar van 2019 in concept gereed zijn ter bespreking (o.a. in de raad). Dan zal ook meer inzicht ontstaan in de haalbaarheid van de gewenste ontwikkelingen. Tevens zal dan meer duidelijkheid ontstaan over de manier waarop de gemeente kan faciliteren. In ieder geval is voor ons van belang dat er een duidelijke koppeling (verbinding) komt met het historische centrum van Vaals. De Provincie is als partner nauw betrokken bij dit project (zowel financieel als inhoudelijk). Daarnaast is ook de Stadt Aachen als partner actief. De stad bekijkt o.a. of het mogelijk is om in dit project een combinatie te maken met autonoom (bus-)vervoer vanuit Aken naar het Drielandenpunt, mogelijk via het centrum van Vaals.

Ondanks dat de gemeente niet het eigendom en daarmee de zeggenschap heeft over de **commerciële ruimten in de plint Koningin Julianaplein**, probeert de gemeente er alles aan te doen om tot meer invulling te komen. Dit komt namelijk niet alleen het ondernemerschap in Vaals ten goede maar zeker ook de leefbaarheid op en rond het plein. Inmiddels heeft ook de Stichting tURBlne dit gebied tot speerpunt benoemd. Vanuit de stichting wordt actief gewerkt aan contacten met potentiële ondernemers, advisering etc. Inmiddels is ook een nieuw initiatief gestart, genaamd Qeske. In het leegstaande blok A is allerlei beweging zichtbaar. Vanuit een situatie waarin vooralsnog geen huur wordt betaald moet de reuring uitgroeien tot toenemende interesse van mensen (en dus ook ondernemers), zodanig dat er uiteindelijk een situatie gaat ontstaan waarbij ruimten structureel en commercieel gevuld gaan worden. Vanuit allerlei kanten is er toenemende interesse om mee te denken. Eigenaar Bouwbedrijven Jongen is nauw betrokken bij deze ontwikkelingen. Ten behoeve van facilitaire middelen bij Qeske is in deze begroting een incidenteel werkbudget van € 10.000 uitgetrokken.

In Lijn 50 verband is het initiatief ontstaan om te onderzoeken of het mogelijk is om, gelet op het grote aantal toeristen in dit gebied, in samenwerking met de openbaar vervoerder een pas voor verblijfsgasten in de lijn 50-gemeenten te organiseren, waarmee deze (gratis dan wel tegen een kleine vergoeding) gebruik kunnen maken van openbaar vervoer binnen Zuid-Limburg en naar Aken (retour). Het doel van deze **toeristenpas** is primair gericht op branding van het gebied en informatieverstrekking aan toeristen.

Anderzijds mijden toeristen daardoor wellicht meer het gebruik van auto's, waardoor de druk op ons kwetsbare gebied wordt verlicht.

Daarnaast leidt een grote toename van het aantal OV-gebruikers in de toekomst wellicht ook tot een beter netwerk aan vervoersvoorzieningen, van welk netwerk onze eigen inwoners ook gebruik kunnen maken. We gaan in dit verband in overleg met Arriva, de Provincie en ook de toeristische ondernemers om te bezien of een dergelijke pas mogelijk en betaalbaar is. Vaals is in dit verband trekker van het samenwerkingsproject.

De uitvoering van de **Participatiewet** gebeurt grotendeels door drie gezamenlijke uitvoeringsorganisaties, te weten Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland (SZMH), Podium24 en Annex.

De WSW-doelgroep (WSW-oud) wordt via WOZL te werk gesteld. Binnen Parkstad ontstaat begin 2018 een regionaal werkgeversservicepunt (de evenknie van Podium24), welke echter een nauwe samenwerking met WOZL krijgt. In dit kader hebben de 3 "buiten"gemeenten van WOZL (Vaals, Valkenburg aan de Geul en Gulpen-Wittem) gezamenlijk de regie gepakt om voldoende sturing te behouden binnen WOZL.

De samenwerking met en tussen de drie uitvoeringsorganisaties zit in de fase van doorontwikkeling; nog meer zoeken naar maatwerk en de klant centraal stellen, niet de processen en gebruik maken van elkaars expertise door ontschotting van de diverse uitvoeringsorganisaties. De lokale koppeling heeft vorm gekregen in de vorm van de beweegmakelaar en de vrijwilligerscentrale en het aanhaken van het servicepunt SZMH aan de Brede School. Hiermee is een goede start gemaakt middels de ketenaanpak basisondersteuning en een integrale aanpak. Deze aanpak gaat verder doorontwikkeld worden in 2019, waarbij gekeken wordt waar behoeften liggen op basis van de bestandsanalyse van Vaals, de beschikbare middelen alsook het toejuichen en aanjagen van lokale initiatieven op het gebied van participatie.

De afgelopen jaren laat de ontwikkeling van het aantal bijstandsgerechtigden, een enkele uitschieter naar boven toe daargelaten, een dalende lijn zien in de gemeente Vaals, dit ondanks de verbreding van de doelgroep (toevoegen SW-ers, WAJONG, 65+ en statushouders). Het verschil met het landelijk gemiddelde neemt daardoor af. De ambitie is om op het gebied van de participatiewet te blijven werken aan toename van de economische zelfstandigheid van onze inwoners. In 2019 willen we de mogelijkheden voor werkervaringsplekken binnen de gemeentelijke organisatie verruimen met het project groen.

In 2018 is de **beweegmakelaar** gestart met een pilot in samenwerking met SZMH. Personen met een beperking in het arbeidsvermogen en personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt worden begeleid door de beweegmakelaar. Deze pilot loopt door in 2019 maar de werkwijze blijkt nu al succesvol te zijn.

Ook in 2018 is ingezet op het voorkomen van misbruik door extra **sociale recherche**.

Zowel in 2017 als in 2018 zijn financiële effecten terug te zien (zie indicatoren) m.b.t. de extra inzet van de sociale recherche welke niet behaald kunnen worden met enkel de inzet van de reguliere uren van de sociale recherche. De extra inzet van de sociale recherche houdt in dat een rechercheur twee dagen per week voor Vaals werkt. In 2019 zal deze extra inzet gecontinueerd worden.

In het Provinciaal Omgevingsplan (POL) zijn kaders opgenomen voor onder meer de thema's detailhandel, kantoren, vrijetijdseconomie en energie. Ter uitwerking van het POL zijn al eerder de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg (SVWZL) en de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (SVREZL) vastgesteld. Voor

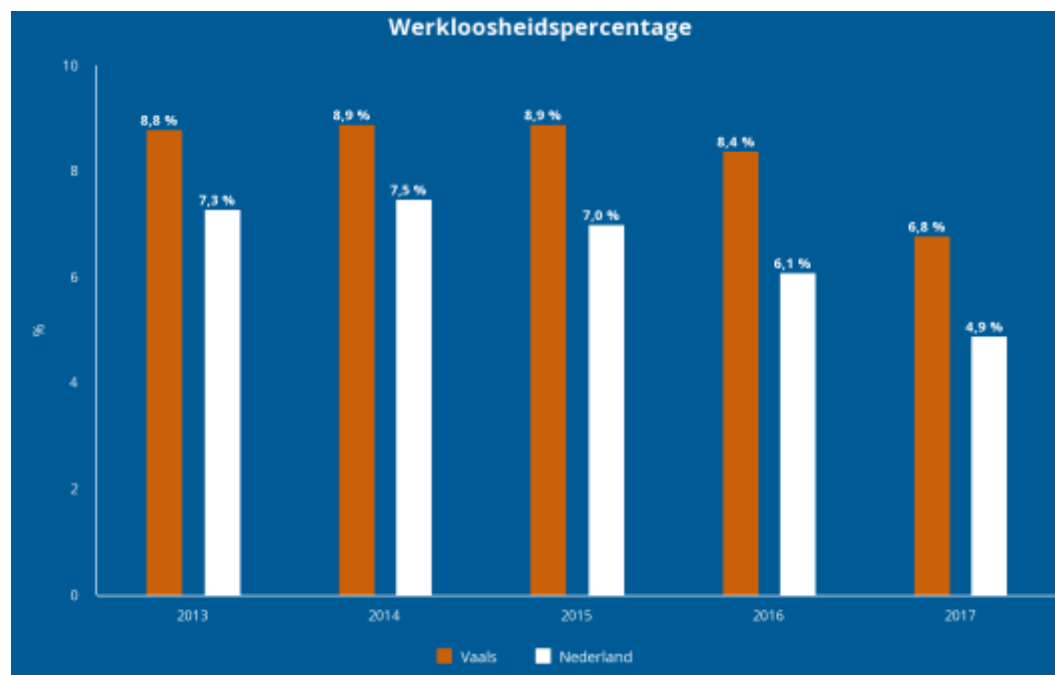
Vrijetijdseconomie is in 2018 gewerkt aan een visie, welke in 2019 vastgesteld zal worden. Het onderzoek naar de hotelsector in Limburg is een bouwsteen voor de visie. Vanuit deze visie zal tot bestuursafspraken gekomen worden.

Indicatoren:

Participatiewet

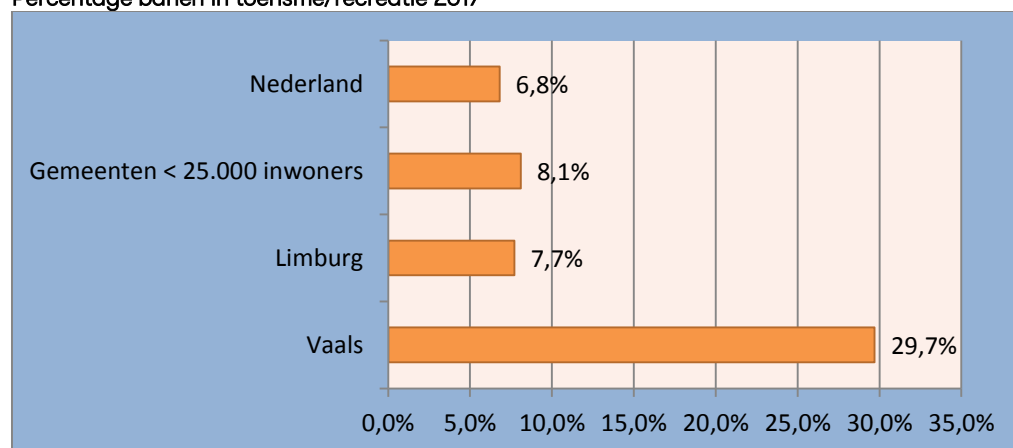
Regeling	2017	2018 (01-07-18)	Streefnorm 2019
P-wet	284	261	250
IOAW/IOAZ	16	19	19

Bron: Sociale Zaken Maastricht Heuvelland

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Percentage banen in toerisme/recreatie 2017

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Financiële effecten sociale recherche

Jaar	Totaal bedrag terugvordering	Totaal bedrag besparing
2017	€ 30.323	€ 20.365
2018	€ 92.225	€ 183.928

Bron: Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland

Wat mag het kosten?

Programmabegroting Werk & Economie				bedragen x € 1.000		
	Realisatie 2017	Raming 2018 (na wijzig.)	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten:						
Inkomenszorg	-8.250	-8.127	-8.189	-7.983	-7.805	-7.805
Economie	-361	-370	-383	-261	-265	-263
Toerisme	-142	-139	-183	-167	-164	-167
Evenementen	-81	-114	-242	-191	-193	-191
Totaal lasten:	-8.834	-8.750	-8.997	-8.602	-8.427	-8.426
Baten:						
Inkomenszorg	3.992	4.040	4.207	4.207	4.207	4.207
Economie	64	55	62	62	62	62
Toerisme	858	856	879	879	879	879
Evenementen	0	0	0	0	0	0
Totaal baten:	4.914	4.951	5.148	5.148	5.148	5.148
Saldo programma:	-3.920	-3.799	-3.849	-3.454	-3.279	-3.278

Inkomenszorg

De lasten van dit onderdeel bestaan met name uit de bijdrage aan de WOZL inzake de uitvoering van de WSW, de bijdragen aan Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland ten behoeve van re-integratie en uitvoering van de WWB. Voor wat betreft de WSW zijn de lasten gebaseerd op de begroting 2019 van WOZL. De lasten van het inkomensdeel WWB zijn gebaseerd op de meest recente realisatiecijfers.

De baten bestaan uit de rijksbijdrage inkomensdeel WWB.

Economie

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de structurele lasten inzake Euregionale oriëntatie (marketingplan, grensinfpunt, e.d.) salarislasteren en kapitaallasteren aandelenpakket. De daling van de lasten wordt veroorzaakt doordat de uitgezette Essent-gelden terugvloeien naar de gemeente, en daardoor de kapitaallasteren (als gevolg van verlaging van de boekwaarde financiële vaste activa) dalen.

Toerisme

De lasten bestaan met name uit de bijdrage aan WV Zuid Limburg en salarislasteren. De hogere lasten zijn het gevolg van een nieuwe doorberekening van salarislasteren en specifiek in 2019 is er een extra budget ad € 20.000 voor stadpromotie opgenomen voor meer slagkracht en ruimte om de gemeente Vaals te profileren en in te spelen op initiatieven en kansen. Dit wordt gedekt uit de algemene reserve.

De baten betreffen de opbrengsten toeristenbelasting. De stijging daarvan is een gevolg van het ramen van een hoger aantal overnachtingen op basis van de prognose BsGW 2018.

Evenementen

De lasten bestaan uit het subsidiebudget voor evenementen, kosten inzake kermissen, salarislasteren en een aandeel van de lasten gemeentewerf en materieel buitendienst. De toename van de lasten in 2019 betreft incidenteel de Hammer Series (dekking uit algemene reserve) en structureel een budget voor de intensivering van evenementen.

Aanwezige reserves portefeuille Werk & Economie

Bestemmingsreserves per 01.01.2019		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2019	Doelstelling
Re-integratie	€ 302.763	Dekking financiële tegenvallers re-integratiedeel participatiewet
Minimabeleid	€ 89.917	Dekking van uitgaven inzake armoede- en minimabeleid
Toeristisch / recreatief beleid	€ 1.095	Dekking van incidentele uitgaven op economisch en toeristisch gebied
I-deel WWB	€ 412.688	Dekking tekorten inkomensdeel WWB
Totaal bestemmingsreserves	€ 806.463	

Het lokale bestuur (en organisatie) kan een grote meerwaarde brengen als er gedacht en gehandeld wordt vanuit de nabijheid bij mensen en de kennis van de context waarin ze leven.

Lokale regie staat in zaken die er voor onze inwoners toe doen voorop. Samenwerking is nodig om krachten te bundelen, waardoor meer strategische daadkracht maar ook specialistische kennis kan worden gecreëerd. Een goed netwerk is daarbij van belang, zowel in de regio Maastricht – Heuvelland maar zeker ook in de regio Aken. Net als goede verbindingen met onze inwoners.

Onderscheidend vermogen willen we tonen in de kwaliteit van dienstverlening naar onze burgers, waarbij we zo dicht mogelijk bij de inwoners maatwerk willen leveren. Maar ook door inwoners te betrekken bij plan- en besluitvorming middels een op maat gesneden burgerparticipatie.

Meerjarige ambitie

Het meerjarig beleid wordt met name afgeleid uit het coalitieakkoord 2018 – 2022. Dit kent de volgende ambities:

- **Behoud van zelfstandigheid:** zolang de aan inwoners geboden kwaliteit van dienstverlening aan de maat is. Die zelfstandigheid wordt ondersteund door samenwerking met omliggende gemeenten.
- **Kwaliteit van dienstverlening en communicatie:** onderscheidend zijn voor en met onze inwoners, waarbij we de inwoner in zijn (vaak complexe) omgeving centraal stellen. Inspelen op vragen en behoeften vanuit die context is uitgangspunt van ons handelen. Als het nodig en mogelijk is worden procedures en regels losgelaten in het belang van de inwoners.
- **Gezamenlijk kompas bepalen:** in nauwe samenspraak met de samenleving de nieuwe bestuurlijke koers voor Vaals bepalen.
- **Vernieuwend besturen:** de Gemeenteraad wenst meer ruimte te geven aan de dialoog met de samenleving en uitnodigende participatie in een vroegtijdig stadium. Open-transparant-vriendelijk-beleefd zijn de kernwoorden voor de nieuwe bestuursstijl.
- **Actieve burgerparticipatie:** onderzoeken hoe de burgerparticipatie voor de verschillende kernen Vaals, Vijlen en Lemiers vorm gegeven kan worden.
- **Veilige leefomgeving:** sterk op inzetten. Ook bij grensoverschrijdende thema's wensen wij alert de ontwikkelingen op dit gebied te volgen.
- **Stabiele financiële positie:** waarbij de belastingdruk zo laag mogelijk wordt gehouden. Principe van de vervuiler betaald blijft maar de automatische verhoging van de OZB-opbrengsten wordt heroverwogen. Geen structurele uitgaven als daar geen structurele dekkingsmiddelen tegenover staan.

Speerpunten jaarplan 2019

De ambities krijgen in 2019 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten.

De gemeente Vaals erkent dat **samenwerking** een belangrijke voorwaarde is om de zelfstandigheid te kunnen borgen. Maar niet alleen als overlevingsbasis, ook als mogelijkheid om meer slagkracht dan wel meer kwaliteit/efficiency te kunnen realiseren. Op strategisch gebied zoeken we vooral de samenwerking met de steden Maastricht (sociaal domein, economie) en Aken (euregionale positie). Op tactisch niveau is het Lijn 50 verband van belang, gericht op het versterken van de identiteit van het gebied en de inwoners. In operationeel opzicht vinden we onze partners vooral daar waar een kwalitatieve meerwaarde kan worden gegenereerd, zoals met de gemeente Kerkrade. De Lijn 50 samenwerking loopt vooralsnog vooral langs een aantal bestuursopdrachten, zoals de gezamenlijke implementatie van de Omgevingswet, de afstemming van het Toeristisch Beleid, resulterend in onder andere de UNESCO-werelderfgoed aanvraag en het project Toeristenpas, het onderzoek naar een gezamenlijke Backoffice Sociaal Domein en de samenwerking op het gebied van Beheer Openbare Ruimte. De samenwerking Lijn 50 behoeft echter een krachtiger ambitieniveau. Wij zien een grote meerwaarde om te werken vanuit een gezamenlijke visie op Landschap/Toerisme, als ondersteuning voor de gezamenlijke identiteit van het gebied. Vanuit deze visie kunnen bestuursopdrachten worden uitgezet, waardoor meer samenhang in beleid en uitvoering komt en bestuurlijk ook duidelijke prioriteiten (en capaciteiten) worden gesteld. Nu is het nog teveel gebaseerd op los staande projecten. Voor de Lijn 50 samenwerking is een jaarlijks gezamenlijk budget van € 100.000 beschikbaar, waarvan elke gemeente 1/3 deel voor rekening neemt.

De samenwerking binnen Maastricht-Heuvelland verdient eveneens een verdere aanscherping. Ook hierbij is tot nu toe te veel gebaseerd op enkele 'losse' projecten. Een echte strategische agenda is nodig. Ons voorstel is om deze agenda langs twee pijlers door te ontwikkelen. De pijler economie dient vooral in handen te liggen van de stad Maastricht. De pijler landschap/toerisme hoort juist bij de landelijke gemeenten.

De **ambtelijke organisatie** wordt momenteel hervormd. Primaire doel daarbij is een organisatie van medewerkers te vormen, die voor de lokale samenleving het verschil maakt, een duidelijke meerwaarde kan leveren voor de kwaliteit van leven. Een ambtelijke organisatie, die in overleg met de inwoner en zijn directe omgeving primair zoekt naar mogelijkheden om vragen/behoefte in te vullen, en daarbij de procedures en regelgeving niet als eerste uitgangspunt kiest. De context is bepalend voor de aanpak en niet de procedure. Dat betekent dat we sturen op (nieuwe) competenties, vaardigheden zoals onder andere betrokkenheid bij de gemeenschap, initiatief nemen, creativiteit en inlevingsvermogen. Onze ambtenaren moeten steeds meer in staat zijn om als allrounder een grote diversiteit aan vraagstukken vanuit overzicht aan te kunnen en waar nodig de afstemming te zoeken met partners (in de samenleving). In deze reorganisatie past ook dat we taken, waarop we niet direct het verschil hoeven te maken voor onze inwoners (denk bijvoorbeeld aan administratieve taken), op afstand zetten als daarmee aan kwaliteit en efficiency te winnen is. Daardoor ontstaat ruimte om meer te kunnen betekenen op taken, waarop wel het verschil gemaakt kan worden. Daarbij zoeken we ook naar mogelijkheden om (onnodige) regelgeving en procedurele stappen achterwege te laten. In 2020 moet de nieuwe organisatie staan. Voor de reorganisatie is middels de bestemmingsreserve 'frictiekosten ambtelijke organisatie' € 750.000 beschikbaar. De reorganisatie leidt op dit moment tot een toename van de salarislasten in de komende periode. Dit is niet te voorkomen, omdat bij een dergelijke operatie oude en nieuwe functies nog enige tijd naast elkaar lopen. Bedoeling is natuurlijk dat op termijn (een aantal jaren verder) de totale salarisomvang weer richting het niveau 2018 gaat (afgezien van autonome loonstijgingen natuurlijk).

De **Strategische Visie** vormt het kompas voor de gemeentelijke ambities en de speerpunten van beleid. Een kompas dat toereikend is voor meerdere raadsperiodes. In 2008 is het gewenste toekomstbeeld 2020 geschetst. Nu, in het zicht van de tijdshorizon, kunnen we stellen dat veel van onze 'dromen' zijn uitgekomen. Maar tevens zien we dat het tijd is voor een nieuwe visie. Dit najaar is daartoe een interactief proces gestart, dat moet leiden tot een gedragen koers. Gedragen door de samenleving van Vaals, vanuit herkenning en vanuit invulling van de noden van onze gemeenschap. Voor de ondersteuning van het proces is een eenmalig krediet van € 150.000 uitgetrokken (uit de algemene reserve). De Gemeenteraad is nadrukkelijk betrokken in dit proces, in diverse rollen (richting bepalen, klankbordgroep, werkgroepen, gesprekspartner samenleving etc.). Voor de zomer 2019 zal de nieuwe visie ter besluitvorming voorliggen.

In deze begroting blijft het principe van 100% kostendekkendheid van **gemeentelijke heffingen** voor afvalstoffen en riolen overeind. Tevens wordt zoveel mogelijk gewerkt vanuit het principe 'de vervuiler betaald'. Nieuw is dat de gebruikelijke jaarlijkse verhoging van 5% van de onroerend zaakbelasting wordt losgelaten. Voor de jaren 2019, 2020 en 2021 wordt nu een verhoging ingezet van respectievelijk 5%, 3,3% en 1,7% omdat het begrotingssaldo daarom vraagt. Bij iedere toekomstige begroting wordt de noodzaak van eventuele belastingverhoging opnieuw beoordeeld, waardoor de 'automatische' stijging van 5% niet meer als gewoon wordt beschouwd.

Ook wat betreft de egalisatie van belastingtarieven wordt een nieuwe beleidslijn geïntroduceerd. In het verleden werd het overschot op bijvoorbeeld afvalstoffenheffing vanwege een voordelig resultaat bij Rd4 een jaar later 'teruggegeven' via een verlaging van het tarief afvalstoffenheffing. Vanaf deze begroting stellen we voor deze teruggave ook als een echte egalisatie van tarieven in te zetten, in die zin dat het bedrag niet in 1 jaar maar verspreid over de 4 jaren termijn van de begroting wordt verrekend met het nieuwe tarief. Zodanig worden forse fluctuaties in het tarief voorkomen. Als voorbeeld: als we het overschot afvalstoffenheffing 2017 in 1 keer in 2019 verrekenen, dan is het tarief 2019 16 % lager dan het tarief 2018, maar stijgt het tarief 2020 met 30 % t.o.v. het tarief 2019. Een forse fluctuatie, voelbaar voor burgers. Met de egalisatie over 4 jaar zijn de verschillen veel gematigder, namelijk in de jaren 2019 en 2020 dezelfde tarieven als 2018, daarna de stijgingen 2021 en 2022 t.o.v. het voorgaande jaar respectievelijk 4% en 5%.

In 2019 gaan we verder pionieren met **burgerparticipatie**, vandaar een werkbudget van € 10.000. We willen proefondervindelijk ervaren hoe we de verbinding met de samenleving (per onderwerp) zo goed mogelijk kunnen realiseren. Daarin wordt ook bekeken of er reden is en zo ja in welke vorm en omvang om zelfsturing in 1 of meerdere kernen te faciliteren.

De effectiviteit van **inzet in de nachtelijke uren** is wat de BOA's betreft gering. Uit veiligheidsoverweging dienen dergelijke surveillances met 2 personen te worden uitgevoerd, terwijl de bevoegdheden voor de BOA's om op te treden beperkt zijn, in ieder geval beperkter dan die van de politie. Derhalve ligt een dergelijke taak veel meer op het bord van de politie. In onze reguliere overleggen zal hier nadrukkelijk aandacht voor worden gevraagd.

De **gemeentelijke website** is het voorportaal van de digitale dienstverlening. Hierbij staat de burger centraal. Het actueel houden en door ontwikkelen van de website is een continue proces. Dit komt vooral omdat digitale ontwikkelingen razendsnel gaan.

Wij willen kunnen inspelen op de digitale ontwikkelingen. Hiervoor is verdere versterking van onze (digitale) communicatiefunctie noodzakelijk (zie ook grafiek bij de indicatoren). In 2019 zullen we de meerwaarde van de nieuwe toeristische website gaan ervaren.

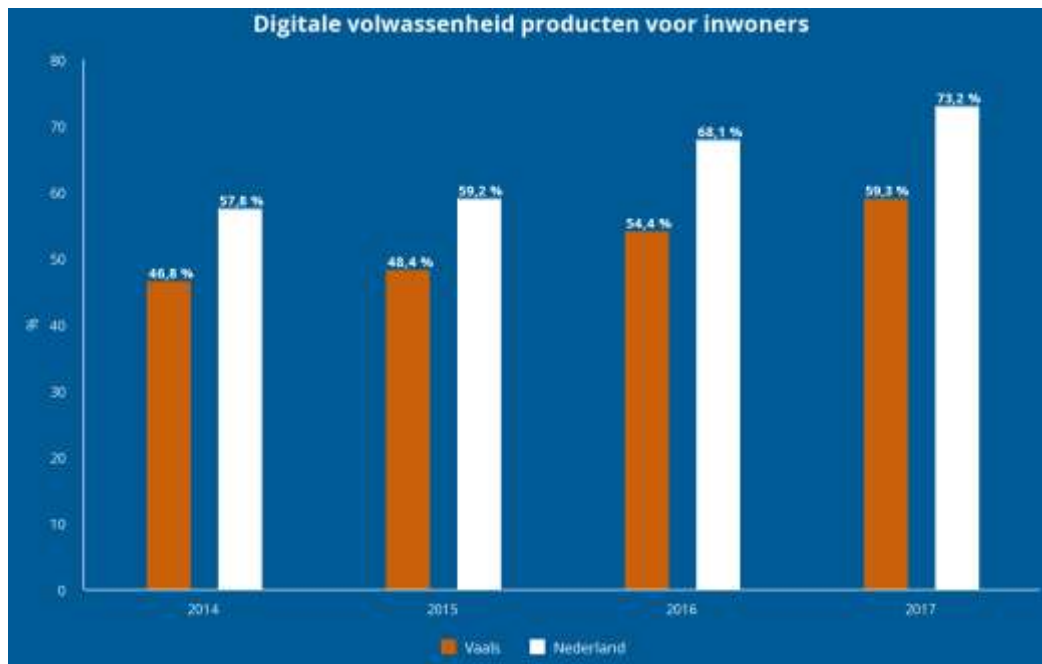
Indicator(en):

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Misdrijven:						
Vermogensmisdrijven	305	325	315	345	275	275
Vernieling en beschadiging	50	70	70	55	40	30
Geweldsmisdrijven	30	30	50	30	40	30
Verkeersmisdrijven	80	70	75	65	70	55
Drugsmisdrijven	10	0	0	15	10	10
(Vuur)wapenmisdrijven	0	0	5	0	0	0
Diefstallen:						
Diefstal van fiets	20	10	15	15	15	15
Diefstal uit/vanaf personenauto	45	50	90	75	50	50
Diefstal uit woning	45	60	45	55	25	40
Straatroof	0	0	0	0	0	0
Zakkenrollerij	15	15	10	20	10	5
Winkeldiefstal	15	30	20	20	25	10
Overval	0	0	0	0	0	0

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Vergunningverlening / handhaving	okt. 2014 - aug. 2015	sept. 2015 - aug. 2016	Sept. 2016 – aug. 2017	Sept. 2017 – aug. 2018
aantal omgevingsvergunningen	138	142	141	138
waarvan aantal geconstateerde afwijkingen	32	+/- 30	23	11
waarvan aantal stilleggingen	8	11	15	3
aantal controles op Rijksmonumenten en cultuurhistorische bebouwing	13	12	27	22
waarvan aantal handhavend opgetreden	8	6	13	7
waarvan aantal stilleggingen	2	4	6	0
Aantal controles bouw- en woningtoezicht	19	34	14	15
Waarvan handhavend (waarschuwingbrief)	4	5	0	0
Aantal meldingen/klachten	78	67	63	54
Afgehandeld	19	15	29	89

Bron: gemeentelijke administratie

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Toelichting grafiek:

Om een beeld te krijgen in hoeverre gemeenten de meest gebruikte producten reeds digitaal aanbieden hebben het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het ministerie van Economische Zaken in 2014, 2015, 2016 en 2017 onderzoek laten uitvoeren. Daarbij is per overheidsproduct vastgelegd of het mogelijk is het product digitaal aan te vragen en wat de volwassenheid is van het product. Voor de gemeenten zijn 47 unieke producten onderzocht. Hiervan zijn 23 specifiek voor burgers en 10 specifiek voor ondernemers. 14 producten hebben betrekking op beide doelgroepen. In totaal zijn 57 producten onderzocht.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat in Vaals een stijgende trend is waar te nemen. Middels enerzijds de nieuwe website die in 2018 is gelanceerd en anderzijds door te investeren in digitale communicatie, zal bij een volgend onderzoek de score sterker stijgen richting het Nederlands gemiddelde.

Wat mag het kosten?

Programmabegroting Bestuur & Dienstverlening				bedragen x € 1.000		
	Realisatie 2017	Raming 2018 (na wijzig.)	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten:						
Bestuur	-1.251	-1.062	-1.133	-1.102	-1.117	-1.133
Samenwerking	-16	-53	-33	-33	-33	-33
Interactie met burgers	-208	0	0	0	0	0
Dienstverlening	-1.411	-1.362	-1.542	-1.544	-1.543	-1.545
Openbare orde en veiligheid	-735	-773	-821	-803	-820	-803
Financiering	-1.493	-1.432	-729	-639	-764	-663
Overhead	-2.499	-2.734	-3.027	-2.985	-2.852	-2.769
Totaal lasten:	-7.613	-7.416	-7.285	-7.106	-7.129	-6.946
Baten:						
Bestuur	17	19	18	18	18	18
Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Interactie met burgers	0	0	0	0	0	0
Dienstverlening	403	303	303	299	296	292
Openbare orde en veiligheid	1	0	0	0	0	0
Financiering	19.547	20.452	20.200	20.368	20.222	20.231
Overhead	34	9	9	9	9	9
Totaal baten:	20.002	20.783	20.530	20.694	20.545	20.550
Saldo programma:	12.389	13.367	13.245	13.588	13.416	13.604

Bestuur

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de salarislaster. Daarnaast maken juridische advieskosten deel uit van deze lasten. De afname van de lasten ten opzichte van 2017 is het gevolg van het opnemen van de (salaris)lasten kabinet op taakveld overhead, als gevolg van gewijzigde wetgeving BBV.

De baten betreffen doorbelaste salarislaster aan de gemeenten Gulpen-Wittem inzake ambtelijke secretaris OR.

Samenwerking

De lasten betreffen de kosten van samenwerking met de lijn 50-gemeenten Gulpen-Wittem en Eijsden-Margraten. Zoals eerder beschreven in de voorjaarsnota 2018 is besloten om in 2018 diverse evenementen die een bredere exposure hebben in lijn-50 verband te financieren. Vandaar de zichtbare toename van de lasten in 2018.

Interactie met burgers

Dit beleidsveld is met ingang van 2018 overgeheveld naar beleidsveld overhead in het kader van de vernieuwde regels BBV.

Dienstverlening

De lasten van dit onderdeel bestaan uit uitgaven t.b.v. het KCC, vergunningverlening en vastgoedbeheer. De stijging van de lasten is met name gelegen in een toename van de salarislaster van het KCC a.g.v. de lopende reorganisatie (kwaliteitsslag). Uitgangspunt bij de reorganisatie is dat de salarislaster na afronding van de reorganisatie budgetneutraal eindigen.

De baten betreffen de verwachte legesopbrengsten inzake omgevingsvergunningen en producten KCC (reisdocumenten e.d.).

Openbare orde en veiligheid

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de bijdrage aan de veiligheidsregio (op basis van begroting 2018 Veiligheidsregio), het veiligheidshuis en salarislaster.

Overhead

De nieuwe regels van het BBV schrijven voor dat kosten zoveel mogelijk rechtsreeks op de programma's begroot dienen te worden. Een aantal zaken blijft onverdeeld en valt onder het taakveld Overhead.

Ongeveer de helft van deze lasten betreffen de personeelslasten van diverse functionarissen (o.a. directie, management, automatisering, financieel control, kabinet, communicatie). De stijging op de post salarissen kan verklaard worden door enerzijds autonome ontwikkelingen (cao-stijging) en door uitbreiding van de formatie bij

het kabinet.

Voor het overige betreffen de lasten directe kosten voor personeelszaken, huisvesting, informatievoorziening, communicatie & voorlichting en financiële ondersteuning. Lasten voor personeelszaken zijn o.a. kosten voor studie, arbo, salarisadministratie en de werkkostenregeling. De lasten voor huisvesting betreft o.a. aanschaffing meubilair, materialen, onderhoudskosten, kapitaallasten en gas- en elektriciteitskosten (gemeentehuis en fractiehuis). De fluctuaties in betreffende lasten is met name gelegen in de schommelingen in de onderhoudskosten. De lasten van informatievoorziening bestaan o.a. uit abonnementskosten documentatiesysteem, software en portokosten. De lasten van financiële ondersteuning bestaan voornamelijk uit onderhoudskosten software.

De baten betreffen verhuuropbrengsten Raadskelder.

Financiering

Belastingen

Voor een overzicht van de gemeentelijke belastingen wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.

Onvoorzien

Voor onvoorziene uitgaven staat een structurele stelpost onvoorzien in de begroting ad €30.000.

Algemene uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds vormt de voornaamste inkomstenbron van de gemeente. Ruim 50% van alle lasten wordt hieruit gefinancierd. Het gemeentefonds is direct gekoppeld aan de omvang van de rijksuitgaven: hogere rijksuitgaven betekent voor gemeenten een hogere uitkering uit het gemeentefonds (onder het motto "gelijk de trap op en gelijk de trap af"). Dit effectueert zich in het zogenaamde accres.

De ramingen van de algemene uitkering in deze begroting zijn gebaseerd op de meest recente circulaire, de septembercirculaire 2018.

Op basis van de huidige inzichten ramen we voor 2019 een totale omvang van de algemene uitkering van € 16,1 miljoen. Onderstaand overzicht geeft de onderdelen van de algemene uitkering weer, in vergelijking met de raming voor begrotingsjaar 2019 zoals opgenomen in de begroting 2018.

Algemene uitkering gemeentefonds 2019	Begroting 2019	Begroting 2018	Vershil
Basisuitkering:			
Basisbedrag algemene uitkering	15.439.000	10.049.000	5.390.000
Korting algemene uitkering i.v.m. belastingcapaciteit	-980.000	-906.000	-74.000
Algemene uitkering	14.459.000	9.143.000	5.316.000
Specifieke uitkeringen:			
Integratie uitkering WMO	0	1.035.000	-1.035.000
Integratieuitkering voogdij / 18+	52.000	0	52.000
Integratieuitkering participatie	1.470.000	0	1.470.000
Decentralisatie uitkering armoedebestrijding kinderen	47.000	45.000	2.000
Integratie uitk. Vergunningverlening, toezicht, handhaving	29.000	29.000	0
Decentralisatie uitkering voorschoolse voorziening peuters	19.000	19.000	0
Decentralisatie uitkering gezond in de stad	36.000	36.000	0
Decentralisatie uitkering schulden en armoede	19.000	0	19.000
Integratie uitkering sociaal domein	0	5.067.000	-5.067.000
Totaal specifieke uitkeringen	1.672.000	6.231.000	-4.559.000
Uitkeringsfactor (gerelateerd aan accres gemeentefonds)	1,567	1,507	+0,60
Totaal algemene uitkering gemeentefonds 2019	16.131.000	15.374.000	757.000

Ten opzichte van de raming uit de vorige begroting constateren we dus een toename van het gemeentefonds voor het jaar 2019. Het voordeel is met name gelegen in een stijging van de algemene uitkering door een stijging van het accres ('samen trap op, samen trap af' systematiek), als gevolg van financiële verwerking van het nieuwe landelijke regeerakkoord. Door een forse stijging van de rijksuitgaven stijgt ook de algemene uitkering van het gemeentefonds. Daarnaast is de integratie uitkering sociaal domein, die sinds 2015 bestond, weer opgeheven en toegevoegd aan de algemene uitkering. Alleen het onderdeel participatie van het sociale domein wordt nog via een separate integratie-uitkering aan de gemeenten gefinancierd.

In de berekening van de algemene uitkering is de komende jaren rekening gehouden met een toename van de maatstaven 'inwoners', 'eenpersoonshuishoudens', 'huishoudens', en 'woonruimten', gerelateerd aan de te realiseren studentenhuishouding. Iedere toename van een student + woning levert een extra uitkering op in het gemeentefonds van circa € 600. Voor begrotingsjaar 2019 wordt gerekend met de huidige aantallen (september 2018). Vanaf 2020 wordt gerekend met de huidige aantallen + 110 inwoners (Hekkert terrein).

In het bedrag van de algemene uitkering is met goedkeuring van de financieel toezichthouder (Provincie) ook een bedrag geraamd voor onderuitputting BTW compensatiefonds ad € 92.000. Het Rijk is met ingang van 2019 gestopt met het voorlopig ramen van een onderuitputting uit het BTW compensatiefonds (die op macro-niveau

wordt toegevoegd aan het gemeentefonds). Het is echter wel reëel om, zoals de laatste jaren ook gebruikelijk was, op begrotingsbasis reeds rekening te houden met een toevoeging aan het gemeentefonds.

Investeringsprojecten programma Bestuur & Dienstverlening

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet		Huidige stand van zaken		
		Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
Documentaire informatievoorziening	2012	Begr. 2005 Begr. 2010	29.000 80.000 109.000	100.000	9.000	2018
Doorontwikkeling I&A-visie	2018	Begr. 2018	235.000	72.000	163.000	2019
Basisregistratie grootschalige topografie	2014	Begr. 2014	100.000	57.000	43.000	2018
Restauratie buitenmuren gemeentehuis*	2017	Rb. 29.05.2017	237.000	326.000	-89.000	2018

* Krediet restauratie buitenmuren gemeentehuis laat momenteel nog een overschrijding zien ad € 89.000. Ten tijde van het opstellen van deze begroting is de financiële afwikkeling met de Provincie recentelijk afgerond, als laatste stap dient intern nog een verrekening plaats te vinden met de voorziening onderhoud gebouwen.

Aanwezige reserves portefeuille Bestuur & Dienstverlening

Bestemmingsreserves per 01.01.2019		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2019	Doelstelling
Gemeentefonds	€ 250.000	Egalisatie van fluctuaties accressen gemeentefonds
Communicatie en voorlichting	€ 827	Dekking van uitgaven inzake communicatiebeleid en intensivering digitale dienstverlening
Frictiekosten ambtelijke organisatie	€ 250.000	Dekking kosten toekomstproof maken ambtelijke organisatie
Personeelsbeleid	€ 85.330	Dekking van incidentele uitgaven arbobeleid en opleidingen personeel
Totaal bestemmingsreserves	€ 586.157	

Deel 3

Paragrafen

Vanuit de Strategische Visie, geldend voor de lange termijn, en de hoofdpunten van het coalitieprogramma voor de periode 2018 - 2021 zijn de hoofdthema's van het gemeentelijke beleid vertaald naar concrete activiteiten en projecten voor de komende periode. De doelstellingen van deze activiteiten en projecten staan nader beschreven in onderdeel 2, het programmaplan.

Deze bestuurlijke prioriteiten richten zich, logischerwijs, in hoofdzaak op de externe omgeving. De samenleving en specifiek de inwoners van deze gemeente staan daarbij centraal. Per activiteit en project is ook aangegeven welke externe participanten nodig zijn ter realisatie alsmede welke financiële middelen ingezet dienen te worden om een en ander te realiseren. Hierbij is een gedeelte van de bestuurskracht ingevuld. Bestuurskracht betreft de mate waarin het gemeentebestuur in staat is om met de haar ter beschikking staande middelen haar doelen / opgaven te verwezenlijken. Van grote invloed op deze bestuurskracht is de daadkracht van de ambtelijke organisatie. De ambtelijke organisatie vormt namelijk een van de belangrijkste middelen die het bestuur ter beschikking heeft om haar doelen te verwezenlijken. Deze bestuurskracht van de gemeente Vaals is in 2008/2009 voor het laatst gemeten door middel van de bestuurskrachtmonitor van de Provincie Limburg.

In dit onderdeel 3 gaat het over de zogenaamde paragrafen. De paragrafen hebben een integraal karakter en lopen als het ware als een rode draad door de gehele begroting. De paragrafen gaan met name in op de middelen, die van belang zijn voor de bestuurskracht van de gemeente. De paragrafen geven inzicht in de interne organisatie en de maatregelen en het beleid dat daarbij wordt gehanteerd om de gemeentelijke taken en doelrealisatie te ondersteunen. Een van de belangrijkste paragrafen daarbij is de paragraaf bedrijfsvoering, die handelt over de het meest omvangrijke middel in het kader van de bestuurskracht. Let wel: de paragrafen gaan over het (gemeentelijk) beheer, hetgeen is voorbehouden aan het college. De Raad heeft in deze uiteraard wel het budgetrecht.

Een zevental paragrafen zijn verplicht gesteld op grond van artikel 9 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Naast deze verplicht gestelde paragrafen op grond van het BBV stelt de gemeente Vaals nog een paragraaf op, te weten 'krimp'. De paragraaf krimp is een tijdelijke verplichting voor gemeenten die een beroep doen op de zogenaamde 'krimpmaatstaf' als onderdeel van het gemeentefonds. Op basis van die paragraaf kan het rijk monitoren in welke mate de krimpgemeenten maatregelen treffen teneinde de krimp tegen te gaan en de beschikbare krimpgelden inzetten.

Achtereenvolgens zullen de volgende paragrafen de revue passeren:

1. Bedrijfsvoering → gericht op de interne organisatie;
2. Weerstandsvermogen & risicobeheersing → gericht op de financiële positie;
3. Lokale heffingen → gericht op de gemeentelijke belastingen;
4. Financiering → gericht op de financieringsmogelijkheden;
5. Verbonden partijen → gericht op de gemeentelijke samenwerkingsverbanden;
6. Grondbeleid → gericht op de ruimtelijke ontwikkelingsprojecten;
7. Onderhoud kapitaalgoederen → gericht op de gemeentelijke eigendommen;

Deel 1 - Kaders

1.1 Inhoud paragraaf

De bedrijfsvoering betreft het hele spectrum van taken die nodig zijn om de gemeentelijke dienstverlening en het extern opereren mogelijk te maken. Hieronder vallen de onderdelen management & organisatie, planning & control, personeelszaken, informatisering & automatisering en huisvesting.

1.2 Beleidskaders

Het instrumentarium dat het management ter beschikking staat om te sturen en onnodige risico's te voorkomen is gebaseerd op een zogenaamd bedrijfsvoeringsconcept. Het beleid dat ten aanzien van dit instrument specifiek wordt nagestreefd is voor een groot deel terug te voeren op deze reeds bestaande beleidskaders. Anderzijds zullen nieuwe ontwikkelingen ook hun invloed uitoefenen, niet alleen op de inhoudelijke instrumenten, maar ook op de gehele bedrijfsvoeringsfilosofie. Onderstaand wordt het geldende beleidskader nader in beeld gebracht.

Beleidskaders BEDRIJFSVOERING

Lopend beleid

De zelfstandige gemeente Vaals levert vanuit nabijheid bij de burger en diens omgeving een substantiële meerwaarde aan de kwaliteit van leven. Dat doet de gemeente door vanuit de kennis van en aandacht voor de context, het specifieke van de situatie, te handelen.

De manier waarop gemeentebestuur en organisatie hieraan invulling geven wordt bepaald door van buitenaf naar processen te kijken en zich voortdurend af te vragen wat een inwoner nodig heeft en van de gemeente mag verwachten. De context bepaalt of en zo ja welke interventies (via de gemeente) gewenst zijn, wat een inwoner nodig heeft. Hierbij kan (lokaal) maatwerk leidend zijn.

In principe zijn er twee manieren van organiseren, die passen bij de aard van de processen:

- systeemgedreven: van binnen naar buiten, managen van processen, procedures en regels, vooral bij standaardproducten, per definitie geen maatwerk gewenst
- contextgedreven: van buiten naar binnen, minder regels, vooral kaders, creativiteit faciliteren, per definitie maatwerk gewenst.

Een zelfstandig Vaals, dat in staat is om meerwaarde te leveren aan de kwaliteit van leven, moet de kwaliteiten in bestuur en organisatie hebben, om de burgers de voordelen van de kleinschaligheid te laten voelen. Dat betekent ook dat we keuzes moeten maken, ons concentreren op zaken die er toe doen en geen onnodige energie verspillen en risico's lopen op zaken die anderen beter kunnen. Vanuit onze [bedrijfsvoeringsfilosofie](#) vullen we dit als volgt in:

Diensten en processen, waarbij de context van groot belang is, vormen de 'corebusiness' van de gemeente Vaals en blijven per definitie lokaal.

De gemeente kan dit, vanuit kleinschaligheid/nabijheid bij de inwoner, beter dan elke andere instantie. Voor deze processen profiteren we van het schaalniveau Vaals. Op deze processen maakt de gemeente het verschil, levert de kwaliteit, die vooral wordt ingegeven door het verrichten van de juiste ondersteuning vanuit de kennis van en aandacht voor de situatie en de omgeving van de inwoner.

Naarmate de processen steeds minder context- en vooral maar systeemgedreven zijn, wordt de samenwerking met andere overheden of wel de zoektocht naar schaalvergroting, op afstand plaatsen en uitbesteden, groter. In deze processen spelen factoren als vakdeskundigheid en efficiency een grote rol.

De gemeente Vaals is een Cittaslow-gemeente. [Cittaslow](#) is een keurmerk dat slechts wordt uitgereikt aan gemeenten van minder dan 50.000 inwoners, die op het gebied van leefomgeving, landschap, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top behoren. De uitgangspunten van de Strategische Visie sluiten dan ook naadloos aan bij het Cittaslow-gedachtegoed.

De organisatie-inrichting en de daarbij geldende uitgangspunten rondom verantwoordelijkheden en dergelijke zijn geregeld in de [Organisatieverordening Gemeente Vaals 2013](#).

De verantwoordelijkheden, bevoegdheden, mandaten en dergelijke zijn vastgelegd in het [Mandaatbesluit Gemeente Vaals 2014](#). De specifieke verantwoordelijkheden en bevoegdheden van budgethouders en budgetbeheerders zijn vastgelegd in de [Budgetregeling Gemeente Vaals](#).

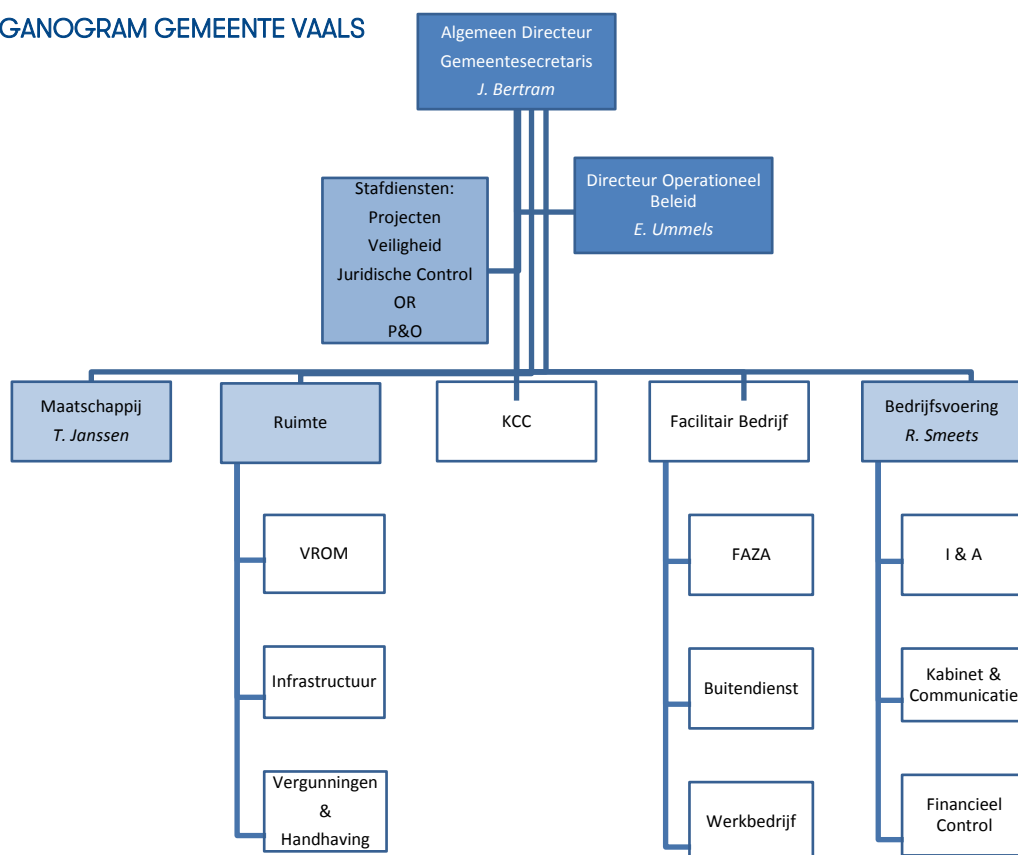
Het gemeentelijk [personeelsbeleid](#) is vastgelegd in de CAR-UWO, de nota Personeelsbeleid en een aantal losse regelingen, zoals werktijdenregeling, de aanstelling algemene dienst, beloningsregeling en de procedureregeling

functiewaardering. De gemeentelijke zorgtaken op het gebied van de Arbowetgeving zijn vastgelegd in de Arbowet en in onze nota Arbobeleid en getoetst met de Risico Inventarisatie- en Evaluatie van 2018. Daarnaast ligt een ander vast in het BHV-plan. Bij de realisatie van het reorganisatieplan voor de gemeentelijke organisatie werken we met een Sociaal Statuut.
In 2013 heeft de Raad de I&A visie vastgesteld. Het uitgangspunt van deze visie, gebaseerd op door de Raad vastgestelde kaders, is dat de gemeente Vaals haar burgers centraal stelt: de dynamiek in de huidige samenleving vraagt dat wij op elke vraag, op elk door de burger gewenst moment via elk kanaal een antwoord hebben. Het uitgangspunt van deze visie is nog steeds actueel. Vanuit dit uitgangspunt wordt onze (digitale) dienstverlening doorontwikkeld.
Het beleid inzake communicatie en voorlichting is vastgelegd in het Strategisch Communicatieplan 2011. Het communicatiebeleid draagt ertoe bij dat de communicatie structureel en geïntegreerd plaatsvindt, rekening houdend met de strategische, tactische en operationele doelstellingen van de gemeente Vaals. Het Cittaslow-gedachtegoed wordt integraal verankerd in het communicatiebeleid en wordt zowel bij in- als externe communicatie uitgedragen.
De huisvesting van de gemeentelijke organisatie en diensten is gebaseerd op het Huisvestingsplan 2011. Dit huisvestingsplan is dynamisch waarbij de feitelijke huisvesting bij behoefte wordt aangepast als dit in het belang van de dienstverlening en de organisatie is.
Het beleid rondom het gemeentelijk proces van inkopen (waaronder ook aanbesteden) is vastgelegd in het Aanbestedingsbeleid 2016. In dit beleid zijn ook de aspecten van duurzaamheid betrokken.
De onderdelen van de financiële functie hebben hun beslag gekregen in de volgende regelingen: * Treasurystatuut 2015 * Nota Reserves en Voorzieningen 2017 * Nota Risicomanagement * Nota Activabeleid 2017 * Verordeningen inzake de financiële functie ex artikel 212, 213 en 213a Gemeentewet (2013 en 2017)
Het kompas voor de samenwerking betreft de Maastricht-Heuvelland agenda. Met dit convenant wordt vanuit het motto 'eenheid in verscheidenheid' kracht ontwikkeld door samenwerking. Primair worden (nieuwe) onderwerpen op elk beleidsterrein vanuit de gezamenlijkheid opgepakt, niet vrijblijvend en zonder shop-gedrag. Op de gebieden 'Sociaal', 'Ruimte' en 'Economie' worden vanuit de portefeuillehoudersoverleggen gezamenlijke projecten geïnitieerd. In de samenwerking binnen Maastricht-Heuvelland heeft het burgemeesterscollectief de procesverantwoordelijkheid. De samenwerking Maastricht-Heuvelland verdient een verdere aanscherping. Op tactisch niveau ligt voor ons de kracht in samenwerking met de gemeenten Eijsden-Margraten en Gulpen-Wittem (de lijn 50 samenwerking). Vanuit gerichte bestuursopdrachten wordt de samenwerking in gezamenlijkheid opgepakt.
Actiepunten 2019
Een voorname opdracht voor 2019 is het verder tot uitvoering brengen van het reorganisatieplan. De organisatieverordening, het mandaatbesluit, budgetregeling en het Treasury Statuut worden op actualiteit beoordeeld en waar nodig geactualiseerd. Voor 2019 is (vooralsnog) geen onderzoek op basis van verordening 213a voorzien.

1.3 Personele kaders

In ons bedrijfsvoeringsmodel sturen we op een integrale benadering van elk beleidsveld of opgave. De medewerker van de gemeente Vaals moet in staat zijn een vraag vanuit diverse invalshoeken te kunnen bekijken. Bij de insteek past eigenlijk geen organisatie-plaatje waarin lijntjes en hokjes zijn getekend. Toch is die structuur natuurlijk wel aangebracht, anders is het niet mogelijk een organisatie te sturen. We werken met de volgende organisatiestructuur.

ORGANOGRAM GEMEENTE VAALS

SALARISLASTEN

De ambtelijke organisatie heeft in 2019 een totale toegestane omvang van 78,4 fte (full-time-employees), bestaande uit 84 medewerkers, die een totale salarislust van bijna 6 miljoen euro vertegenwoordigen.

Onderstaande tabel geeft de totale (beschikbare) salarislust van de gemeentelijke organisatie weer.

Salarislust	2019	2020	2021	2022
Bestuur (raad, griffie, college)	617.000	617.000	617.000	617.000
Ambtelijke organisatie	5.911.000	5.888.000	5.880.000	5.850.000
Totale salarislust	6.528.000	6.505.000	6.497.000	6.467.000

Voor toekomstige cao-ontwikkelingen is een integrale stelpost in de begroting opgenomen van € 175.000, conform het percentage genoemd in de septembercircular 2018.

Het personeelsbestand ziet als volgt uit:

Personeelsbestand gemeente Vaals	2019	
	Medewerkers	Fte's in 2019(toegestaan)
Directie en MT leden	4	4
Stafdiensten	12	10,8
Sector MAATSCHAPPIJ	13	11
Sector RUIMTE	16	15,9
KCC	7	5,7
Facilitair bedrijf	17	16,3
Sector BEDRIJFSVOERING	15	14,7
TOTAAL ORGANISATIE VAALS	84	78,4

De toegestane formatie is met 2,3 Fte uitgebreid, dit komt door de noodzakelijke uitbreiding van de formatie bij het Team Welkom. Daarnaast wordt een uitbreiding van de (digitale) communicatiefunctie voorgesteld. Enkele medewerkers zijn tussen de sectoren verschoven uiteraard zonder effect op de totale omvang. Dit leidt wel tot beperkte verschillen in formatie en medewerkers per organisatieonderdeel ten opzichte van vorig jaar. De daadwerkelijke bezetting bedraagt 76,4 fte. De afwijking tussen de toegestane bezetting en de daadwerkelijke bezetting komt doordat bij I&A, Ruimte en Projecten ingehuurd wordt.

In het kader van de reorganisatie zijn regelingen met medewerkers getroffen die nog niet uit dienst zijn. Uitgangspunt blijft dat de reorganisatie na afronding niet tot structurele meer lasten leidt.

Deel 2 – Doelstellingen en activiteiten

In dit deel wordt per onderdeel in beeld gebracht wat we per speerpunt willen gaan bereiken in de komende periode en wat we daarvoor gaan doen. Tevens wordt aangegeven wanneer een en ander qua tijdspad te verwachten is en, indien mogelijk, hoe het bereikte resultaat meetbaar gemaakt kan worden.

2.1 Management & Organisatie

Het voornaamste inrichtingsprincipe is dat '**de inhoud centraal**' staat. Daarnaast wordt voor een belangrijk deel gewerkt op basis van **integraal management en integrale verantwoordelijkheid**. Dat betekent dat de inhoud volledig is ondergebracht in de sectoren en de ondersteunende managementdisciplines centraal zijn georganiseerd, onder rechtstreekse aansturing van de algemeen directeur.

De strategisch/tactische aansturing van de organisatie geschiedt door een 2-hoofdig **directieteam**. Beide directeuren dragen de ambtelijke verantwoordelijkheid voor de realisatie van de producten en taken van de organisatie en werken samen op basis van verbindend leiderschap.

Vanuit het principe dat de inhoud centraal staat, ook op leidinggevend niveau, is verder gekozen voor het indelen van de organisatie in een 3-tal sectoren. De sectorhoofden sturen op tactisch/operationeel niveau op de resultaten van de betreffende sector. Het hoofd is niet enkel belast met functioneel leidinggevende taken, maar ook voor een belangrijk deel met inhoud op het betreffende vakgebied.

De organisatie zal de komende jaren een verdere **transitie** ondergaan. We kijken heel bewust naar samenwerking met andere partners. Op strategisch niveau koersen we vooral op het versterken van (de kansen van) (Eu-)regionaal denken en handelen. Hierbij is centrumstad Maastricht onze strategische partner. Over de grens ervaren we veel wisselwerking met het gebied in en rondom Aken. Het partnerschap met Aken heeft inmiddels duidelijke vormen. Maar ook aan Nederlandse zijde ontstaat een strategisch partnerschap met de gemeente Kerkrade.

Op tactisch niveau ligt voor ons de kracht in samenwerking met de gemeenten Eijsden-Margraten en Gulpen-Wittem (de lijn 50 samenwerking).

In het Bestuursconcept 2020 van de lijn 50 gemeenten hebben we als visie op de bestuurlijke organisatie opgenomen dat we om redenen streven naar zelfstandigheid van onze gemeenten. Die redenen zijn:

- bestaansrecht ligt in meerwaarde voor kwaliteit van leven;
- kleinschaligheid geeft kracht om dichtbij burger/omgeving te blijven;
- vanuit kennis specifieke context maatwerk bieden.

Dit bereiken we door een contextgedreven manier van werken: denken en handelen vanuit de specifieke situatie van de burger en zijn omgeving. Willen we waarmaken wat we nastreven dan vraagt dit een duidelijk andere wijze van organiseren binnen onze ambtelijke organisatie. Het vraagt andere competenties van medewerkers; wellicht vraagt het ook andere medewerkers. Het vraagt een andere manier van werken. Vanuit deze insteek zitten we minden in een reorganisatie. De reorganisatie richt zich op het creëren van ruimte in capaciteit om meer veerkracht op te bouwen om adequaat te kunnen ageren en reageren op nieuwe ontwikkelingen en kansen. Maar nog meer dan dat richt de reorganisatie zich op het kunnen beschikken over betrokkenheid en de juiste competenties van medewerkers, met als doel: een organisatie die het verschil maakt. Voor een deel is die (financiële) ruimte ook nodig om onze producten en dienstverlening goedk(o)p(er) te houden.

Ontwikkelingen, zoals de RUD en de belastingsamenwerking volgen we met belangstelling en we bekijken adequaat welke voordelen hierin voor Vaals zijn weggelegd in de zin van kostenbesparing en kwaliteitsverbetering.

Voor de organisatie is van belang dat we **verantwoordelijkheden** inzichtelijk maken en **kwaliteiten** (kwalitatief en kwantitatief) waar nodig aanvullen. De organisatie moet worden voorbereid en meegenomen in de veranderende rol en positie van de gemeente. De aanpak die daarbij gekozen wordt, sluit aan bij de wijze waarop de gemeente ook de burgers wil benaderen. Daarbij gaat het om aandacht voor het individu. Sturing op '**stoelniveau**'. Dat wil zeggen dat vooral vanuit de individuele omstandigheden gekeken wordt naar ontwikkelmogelijkheden. Ingezet wordt op het beter benutten van de sterke kwaliteiten van eenieder. Ondanks de geringe omvang van de organisatie en daarmee de hoeveelheid aan 'eenmans-functies' zal getracht worden mensen meer het werk te laten doen waar ze goed in zijn en leuk vinden, waar ze **talenten** voor hebben. Dat betekent dat mensen flexibeler inzetbaar worden en soms los van bepaalde functies taken zullen vervullen.

2.2 Planning & Control

Op het gebied van planning & control, ook wel de financiële functie van de gemeente genoemd, is de afgelopen jaren een behoorlijk instrumentarium ontwikkeld en geïmplementeerd. Het verbeteren van dit instrumentarium is een continu proces. De beleidscyclus wordt ondersteund met documenten die voor Raad, College en

management voldoende concrete sturingsinformatie verschaffen en waarbij gepoogd wordt aan te sluiten bij wens en behoeften. Een ander blijvend aandachtspunt is het vergroten van de 'leesbaarheid' van de producten uit de P&C-cyclus. Met de huidige meer to-the-point programmateksten probeert het College de effecten van het beleid op een toegankelijke manier inzichtelijk te maken.

Het Financieel Verdiepingsonderzoek door de provincie Limburg heeft in 2018 tot een zeer positief oordeel geleid. De komende jaren maakt de Provincie Limburg voor de gemeente Vaals weer gebruik van de meest lichte toezichtvorm. Het College is trots dat de Provincie in het onderzoek alle seinen op groen heeft gezet voor de gemeente Vaals, maar ziet hierin ook een uitdaging om deze goede 'score' blijvend te handhaven.

Met de aanbesteding van de accountant in 2018 maakt de Raad de keuze welke accountant vanaf 2019 deze controletaak zal uitvoeren. Het College streeft ook voor de komende jaren een goede samenwerking met de controlerend accountant na en hoopt op een kritische en constructieve houding.

2.3 Personeelszaken

Voor het volgen van opleidingen en ontwikkelingstrajecten is jaarlijks een opleidingsbudget beschikbaar. Dit budget wordt gebruikt al naar gelang de behoefte aan scholing of een andere vorm van ontwikkeling. Dit vindt ook in 2019 plaats in overleg tussen leidinggevend en medewerkers.

De reorganisatie van alle bedrijfsonderdelen van de gemeente zal naar verwachting eind 2019 worden afgerond. In goede afstemming met de medezeggenschapsorganen (ondernemingsraad en GO) wordt dit proces zorgvuldig doorlopen. Basis voor dit proces is het reorganisatieplan. Rechtspositionele waarborgen zijn verankerd in het in 2018 vastgesteld Sociaal Statuut.

De Risico inventarisatie en evaluatie (RI&E) en een Plan van aanpak zullen in 2019 een belangrijke leidraad zijn om de werkomstandigheden en het welzijn van de medewerkers te waarborgen en zo nodig te verbeteren.

2.4 Informatisering & Automatisering

Het basisuitgangspunt van de visie Informatievoorziening & Automatisering is dat de gemeente Vaals haar **burgers centraal** stelt: de dynamiek in de huidige samenleving vraagt dat wij op elke vraag, op elk door de burger gewenst moment en via elk kanaal een antwoord hebben. Om dit mogelijk te maken werken wij met **Virtual Desktop Infrastructure (VDI)**. Ook de komende jaren blijven we investeren in de **optimalisatie en actualisatie** van onze technische infrastructuur. Meer en meer kiezen we voor ontzorging op ICT-gebied en nemen we diensten af als **cloudoplossing**. Concreet is in 2018 voor de interne Makelaar (distributiesysteem voor binnen gemeentelijke ontsluiting van onze persoons-, bedrijfs- en objectgegevens) ook gekozen voor een cloudoplossing bij PinkRoccade.

De huidige visie Informatievoorziening & Automatisering beschrijft nog steeds onze ambities. Tevens zijn de door de Gemeenteraad vastgestelde kaders die als basis hebben gediend voor de huidige visie nog steeds actueel:

- * het inzetten van ICT om de gemeentelijke dienstverlening en bereikbaarheid te optimaliseren;
- * het innovatieve en creatieve karakter van de ICT-architectuur moet behouden en gestimuleerd worden;
- * het vinden van een oplossing voor de toenemende kwetsbaarheid;
- * uniformiteit in het opslaan, bewerken en archiveren van de informatievoorziening.

Wel is in het periodieke verslag over de uitvoering van de gemeentelijke taken op het gebied van informatiehuishouding en archiefbeheer geconcludeerd dat op het gebied van digitalisering de gemeente Vaals in een **hoger tempo** maatregelen dient te nemen om de **digitale informatiehuishouding** zorgvuldig in te richten. Om deze noodzakelijke versnelling mogelijk te maken en voor het verder tot uitvoering brengen van onze visie Informatievoorziening & Automatisering, zijn ook in de begroting 2019 acties en maatregelen opgenomen. In 2018 is de uitgaande documentenstroom binnen de sector Ruimte als proef geoptimaliseerd en gedigitaliseerd. De resultaten worden gebruikt voor de optimalisatie en digitalisering van de uitgaande documentenstroom binnen de gehele organisatie. Belangrijk onderdeel hierbij vormt de inzet van de **digitale handtekening** die vanaf het voorjaar 2019 operationeel is. Randvoorwaarde is de update van het Document Management Systeem (DMS) die in het najaar van 2018 wordt uitgevoerd. Daarbij wordt ook de inzet van zaakgericht werken verder vormgegeven via of het DMS of via een separaat **zaaksysteem**.

Onze (digitale) dienstverlening wordt verder doorontwikkeld. De verdere overgang van analoog naar digitaal werken betekent een grote wijziging voor onze medewerkers. Deze overgang kan enkel slagen als onze medewerkers goed en voldoende begeleid worden in dit proces. Het is daarom van belang tijd en capaciteit te investeren in het **opleiden en ondersteunen** van onze medewerkers. Daarbij faciliteren, ondersteunen en gebruiken wij **moderne technieken** om onze medewerkers optimaal te ondersteunen bij de uitvoering van hun werkzaamheden. Denk hierbij aan de inzet van ipads voor de keukentafelgesprekken en Encrypted (versleutelde) datacommunicatie voor veilige communicatie met en over burgers.

Sinds 2015 is het **Klant-Contact-Centrum (KCC)** operationeel. Gemeenten moeten het loket vormen, waar burgers, bedrijven en instellingen terecht kunnen met al hun vragen aan de overheid. Een groot deel van de

gevraagde informatie en diensten zal rechtstreeks geleverd kunnen worden, een ander deel wordt geleverd door andere overheden of ketenpartners, via bemiddeling door de gemeente.

Door een steeds maar toenemende hoeveelheid aan gegevens, informatie en data wordt het richting de toekomst alleen maar belangrijker dat goed **gegevensbeheer** wordt toegepast. In een **maatschappij** waar informatie en gegevens een belangrijke rol spelen is inzicht in welke gegevens we hebben, wat we er mee doen, wie het gebruikt en op welke wijze we informatie en gegevens **beveiligen** van uitermate groot belang. Dit blijkt ook uit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) welke vanaf 25 mei 2018 operationeel is.

Onze **burgers** (mogen) verwachten dat wij zorgvuldig met de beschikbare informatie en gegevens omgaan.

De afhandeling van facturen verloopt nu geheel digitaal via het **Document Management Systeem**. Stapsgewijs worden nu ook andere inkomende, interne en uitgaande documentstromen verder gedigitaliseerd. Onder meer de implementatie van de Omgevingswet vereist noodzakelijke aanpassingen in het **digitaal werken en archiveren**.

De adres- en gebouwgegevens van de gemeente zijn opgenomen in de **Basisregistratie Adressen & Gebouwen** (BAG). Een belangrijk onderdeel van de BAG vormt de 'geo-informatie'. Dit betreft met name topografische kenmerken van objecten en moet gezien worden als een rode draad die door veel vakdisciplines heen loopt. Deze GEO informatie maakt deel uit van de **Basisregistratie Grootchalige Topografie** (BGT). De gemeente Vaals beschikt niet over eigen medewerkers om deze taken uit te voeren maar heeft in het verleden gekozen per gebied te bekijken wat de beste oplossing is (uitbesteding), steeds met in het achterhoofd de regionale ontwikkelingen op GEO-gebied. Op basis van bovengenoemde I&A visie, waarin gegevensbeheer een prominente rol speelt, en gezien de momentele versnippering is het nu zaak om de GEO-functie opnieuw binnen de gemeente Vaals in te richten. GEO informatie zal een steeds belangrijkere rol krijgen in de ondersteuning en sturing van primaire werkprocessen. In juli 2018 heeft het College het principebesluit genomen om toe te treden tot de gemeenschappelijke regeling het Gegevenshuis. Dit voornemen tot toetreding is in oktober 2018 aan de Gemeenteraad voorgelegd. Toetreding tot de gemeenschappelijke regeling Het Gegevenshuis betekent dat we kiezen voor een toekomstbestendige oplossing. Deze stap draagt bij aan een verdere doorontwikkeling van goed gegevens- beheer/management. Ook past deze uitbesteding binnen het lopende reorganisatietraject.

2.5 Huisvesting

De huisvesting van de gemeentelijke organisatie en diensten is gebaseerd op het zogenaamde Huisvestingsplan.

Naast het gemeentehuis aan het Von Clermontplein wordt ook gebruik gemaakt van een dependance voor de openbare werken. Dit betreft de zogenaamde gemeentewerf, gelegen aan de Selzerbeeklaan. Vanuit een convenant tussen de Provincie Limburg en diverse Limburgse gemeenten (waaronder Vaals) is het project '**energielabelling en energiebesparende maatregelen gebouwen**' (gefinancierd door de Provincie) uitgevoerd. Hierbij zijn gemeentelijke gebouwen en gebouwen met een maatschappelijk karakter onderzocht en gelabeld. De energiebesparende maatregelen zijn vertaald in de actualisatie van het meerjarig onderhoudsplan. Voorbeelden van energiebesparende maatregelen die voor 2019 gepland staan zijn het Installeren van bewegingsmelders in het gemeentehuis en het plaatsen van zonnepanelen op diverse gemeentelijke gebouwen. Middels het uitvoeren van deze energiebesparende maatregelen wordt mede invulling gegeven aan de opdracht van de Raad om een energiebesparing van 3% per jaar te realiseren.

In 2018 is een onderzoek uitgevoerd naar mogelijk **alternatieve aanwending / invulling van het gemeentehuis**. Nadat de resultaten van het onderzoek aan de Raad zijn voorgelegd kunnen in 2019 mogelijke vervolgstappen gezet worden.

Deel 3 - Financiën

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van de onderdelen van het nieuwe taakveld 'overhead'.

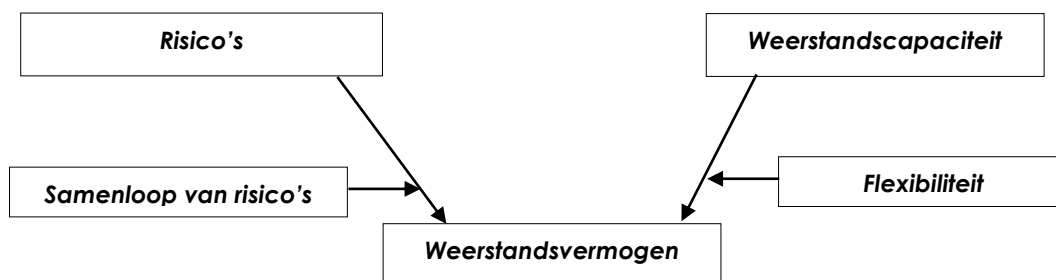
	Realisatie 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Management & Organisatie	469	434	504	504	469	469
Kabinet & communicatie		335	401	401	401	401
Planning & Control	294	326	324	324	324	324
Personeelszaken	298	318	339	346	334	334
Automatisering & informatisering	819	683	774	688	669	612
Huisvesting & facilitaire zaken	585	623	675	713	645	619
Totaal	2.465	2.719	3.017	2.976	2.842	2.759

1. Inhoud paragraaf

In deel 1 van deze begroting is al uitgebreid ingegaan op de effecten van deze begroting voor de financiële positie van de gemeente Vaals. Een van de belangrijkste aspecten voor het oordeel omtrent deze financiële positie betreft het zogenaamde “weerstandsvermogen”. Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin een gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het gehele beleid omgegooid moet worden. In casu de beschikbare financieel ruimte die zonder ingrijpende beleidswijzigingen beschikbaar is.

Het weerstandsvermogen bestaat uit twee belangrijke onderdelen, namelijk de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandsvermogen is de weerstandscapaciteit in relatie tot deze risico's.

In onderstaande figuur komt de samenhang tussen de verschillende onderdelen tot uiting.

In de praktijk bestaat niet een precieze eenduidige definitie van de weerstandscapaciteit. De ‘ruimte’ in de begroting is hierbij een relatief grijs gebied. Op een aantal punten komen de verschillende meningen echter wel overeen. Het eigen vermogen van een gemeente vormt veruit de belangrijkste buffer tegen optredende risico's. Het eigen vermogen van de gemeente Vaals bestaat met name uit de algemene reserve. Daarnaast kan de gemeente na een onvoorzien incident de algemene reserve weer op peil brengen door bijvoorbeeld de belastingopbrengsten op te voeren. Deze maatregel heeft echter pas effect in het jaar daaropvolgend. De onbenutte belastingcapaciteit wordt daarom ook wel gezien als het dynamische deel van de weerstandscapaciteit.

De paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen geeft aan hoe solide de financiële huishouding van de gemeente is en welke risico's de gemeente loopt. Om financiële tegenvallers te kunnen opvangen, moet de gemeente beschikken over weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is in artikel 11 van het BBV gedefinieerd:

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de provincie onderscheidenlijk gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Het minimaal aan te houden weerstandsvermogen is afhankelijk van de grootte van de gemeente, de te onderkennen financiële risico's en het reserve- en voorzieningenbeleid.

2. Beleidskaders

Zoals reeds hierboven aangegeven bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen enerzijds de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden en anderzijds de mate waarin de risico's zijn afgedekt. Het beleid inzake het weerstandsvermogen richt zich dan ook op deze tweedeling.

Voor de weerstandscapaciteit is de omvang van de reserves (vanwege de aanwendbaarheid) van belang. Het beleid en de afwegingen rondom reserves en voorzieningen is vastgelegd in de nota Reserves en voorzieningen 2017, welke door de Raad in december 2016 is vastgesteld.

In maart 2009 heeft de Raad de Nota Weerstandsvermogen & Risicomanagement voor het laatst vastgesteld. De doelstellingen van deze nog altijd vigerende nota luiden als volgt:

- Inzicht krijgen in de risico's die de gemeente loopt. Op basis van dit inzicht kunnen risico's eventueel worden afgedekt;
- Ervoor zorgen dat het optreden van risico's zo weinig mogelijk effect heeft op de uitvoering van het bestaande beleid;
- Verder stimuleren van het risicobewustzijn (van medewerkers) in de organisatie en het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van de risico's;
- Beoordelen van het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit inclusief bepaling van de weerstandsfactor.

De benodigde weerstandscapaciteit stelt de gemeente vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Alle sectoren inventariseren hun eigen risico's inclusief de kans van optreden en financiële gevolgen.

3. Risico's

3.1 Algemeen

Welke risico's loopt een gemeente zo al? Het kan bijvoorbeeld gaan om (bedrijfs)economische risico's, maar een gemeente kan ook te maken krijgen met juridische of milieutechnische risico's. Bij het maken van een goede risico-inschatting zijn twee aspecten van belang: wat is de kans dat een risico zich voordoet, en welke orde van schade kan ontstaan als dat gebeurt. Alle risico's moeten daarnaast ook in hun totaliteit worden bekeken: wat is met andere woorden het risicoprofiel voor de gemeente? Veel kleinere risico's samen kunnen bijvoorbeeld een schadebeeld opleveren dat vergelijkbaar is aan één groot risico. De kansen op verschillende soorten tegenvallers kunnen ook nog eens afhankelijk van elkaar zijn. Zo kan een terugval van de economische groei leiden tot een lagere algemene uitkering, hogere rente en meer beroep op bijstandsuitgaven.

3.2 Risicoanalyse

Het weerstandsvermogen moet worden afgezet tegen de aanwezige risico's. Het Besluit Begroting en Verantwoording moedigt gemeenten aan tot het systematisch inventariseren en 'waarderen' van de aanwezige risico's. Er zijn veel indelingen van risico's in omloop.

Wij onderkennen de volgende risico's:

- Financiële risico's: hierbij kan gedacht worden aan risico's voortvloeiend uit eigen beleid of het beleid van de rijksoverheid, samenwerking met andere gemeenten of instanties.
- Risico's op eigendommen: dit betreft zowel risico's door vervreemding of beschadiging van gemeentelijke eigendommen, maar ook de risico's die voortvloeien uit het ontbreken van onderhouds- en/of beheersplannen en risico's rondom het grondbeleid.
- Risico's die samenhangen met de interne bedrijfsvoering: hiermee wordt bedoeld risico's vanuit de informatievoorziening, de administratieve organisatie en de interne controle. Gevolgen kunnen dan liggen in de sfeer van de uitvoering van regelgeving etc.

De rapportagemomenten aan de Gemeenteraad zijn als volgt:

- Jaarrekening: inventarisatie risicoprofiel, beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen.
- Begroting: actualisatie risicoprofiel, beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen.
- Tussentijds in raadsvoorstellen bij projecten waar relevante risico's worden gelopen.

3.3 Risicoprofiel Gemeente Vaals

Voor de kans van optreden van een risico hanteert de gemeente een driedeling: Laag, Midden en Hoog. Een exacte kans inschatting is meestal niet te maken, maar hiermee wordt een indicatie verkregen op basis van een reële inschatting.

Risico's relevant voor de weerstandscapaciteit dienen van materiële betekenis te zijn voor het balanstotaal of de financiële positie. Wij rekenen met een ondergrens van € 5.000 als minimale tegenvaller. Risico's waarvan de financiële tegenvaller lager dan € 5.000 wordt geschat, achten we object van reguliere bedrijfsvoering. Deze risico's dienen in principe binnen de productenramingen te worden opgevangen. Voor de begroting 2019 kijken we, zoals afgesproken in de nota weerstandsvermogen en risicomanagement, alleen naar de belangrijkste risico's.

Tabel 1 Samenvatting geïnventariseerde risico's

Nr.	Risico	Kans	Bedrag	Reken- percentage	Structureel/ Incidenteel	Rekenbedrag
1.	Grondexploitatie / nog niet in exploitatie genomen gronden	Hoog	€ 1.000.000	100%	Incidenteel	€ 1.000.000
2.	Regionale samenwerking	Midden	€ 50.000	50%	Incidenteel	€ 25.000
3.	Wachtgelden wethouders en pensioenen gewezen wethouders	Laag	€ 225.000	25%	Incidenteel	€ 56.250
4.	Bijdragen tekorten gemeenschappelijke regelingen	Midden	€ 200.000	50%	Incidenteel	€ 100.000
5.	Reorganisatie	Midden	€ 500.000	50%	Incidenteel	€ 250.000
	Subtotaal Incidenteel					€ 1.431.250
6.	Onzekerheid	(factor 1,25)				€ 357.812
	Totaal geïnventariseerde incidentele risico's					€ 1.789.062
7.	Decentralisatie rijkstaken	Midden	€ 300.000	50%	Structureel	€ 150.000
8.	Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen	Midden	€ 200.000	50%	Structureel	€ 100.000
9.	Studentenhuisvesting	Midden	€ 500.000	50%	Structureel	€ 250.000
10.	ICT-risico's	Midden	€ 50.000	50%	Structureel	€ 25.000
11.	Renterisico	Midden	€ 100.000	50%	Structureel	€ 50.000
12.	Afname uitkering gemeentefonds	Midden	€ 200.000	50%	Structureel	€ 100.000
13.	Wet Hof en schatkistbankieren	Laag	€ 50.000	25%	Structureel	€ 12.500
14.	Invoering Vennootschap belasting	Laag	€ 50.000	25%	Structureel	€ 12.500
15.	Overige risico's	Midden	€ 300.000	50%	Structureel	€ 150.000
	Subtotaal Structureel					€ 850.000
16.	Onzekerheid	(factor 1,25)			Structureel	€ 212.500
	Totaal geïnventariseerde structurele risico's					€ 1.062.500
	Totaal geïnventariseerde risico's					€ 2.851.562

Toelichting van de opgenomen risico's:

1. en 9. Grondexploitatie / nog niet in exploitatie genomen projecten/studentenhuisvesting

Vaals kent een aantal grote grondprojecten, zoals Von Clermontplein en Koningin Julianaplein (opwaardering centrum Vaals). De grootte van de projecten brengt door hun uniek karakter en complexiteit een zekere mate van (aanvullend) risico met zich mee, zeker in de huidige economische tijd. In de begroting 2016 is de boekwaarde van het VCP met € 1 miljoen verlaagd. Er blijft een risico bestaan dat voor ogen zijnde ontwikkelingen niet in die mate van de grond komen als gedacht. Het risico op deze grondexploitaties en nog niet in exploitatie genomen projecten kan leiden tot een mogelijk (aanvullend) financieel nadeel. Via de gebruikelijke cycli van planning en control wordt de Raad geïnformeerd over de stand van zaken. Indien de Gemeenteraad definitief besluit geen

aanvullende studentenhuysvesting meer te willen in plangebied Von Clermontpark (na oplevering van Hekkert-terrein), zal dit vrijwel zeker leiden tot een afwaardering van de grond.

2. Regionale samenwerking

Dit betreft de te maken kosten en externe uren verbonden aan projecten voor regionale samenwerking. De gemeente Vaals streeft naar een situatie waarin zij, in nauwe samenwerking met haar buurgemeente, adequaat invulling kan geven aan haar opgaven. De kosten voor dergelijke samenwerkingsverbanden komen voor rekening van de gemeenten. Gezien de beperkte ervaring die er is met dergelijke ingewikkelde trajecten bestaat het risico dat de bijkomende kosten samenhangend met de samenwerking te laag worden ingeschat. Hierbij kan gedacht worden aan automatiseringsconsequenties, huisvesting en personeelskosten. Het mogelijk belangrijkste risico is dat niemand iets wil opgeven, waardoor de kosten fors zullen toenemen.

3. Wachtgelden wethouders en pensioenen gewezen wethouders

Het risico blijft bestaan dat een oud-wethouder zijn opgebouwde pensioenvoorziening naar een ander pensioenfonds wilt overbrengen. In dat geval dient het opgebouwde pensioen te worden gekapitaliseerd. Voor het wachtgeld van wethouders wordt telkens na de zittingstermijn, als bekend is wat de consequenties zijn voor de zittende wethouders, de voorziening uitkeringen gewezen wethouders gevoed ten laste van de algemene reserve.

4 en 8. Bijdragen in tekorten van en ontwikkelingen bij gemeenschappelijke regelingen

De gemeente loopt altijd een risico bij de GR's, in het geval van financiële tekorten. Omdat de gemeente Vaals een kleine speler is bij de GR's, kunnen besluiten door de overige gemeenten van invloed zijn. We schatten dit risico gemiddeld in, gezien de recente perikelen bij WOZL. Daarnaast bestaat ook een structureel risico, in het geval ontwikkelingen zich voordoen bij een GR die leiden tot structureel hogere bijdragen door de gemeenten. Ook hier zal Vaals zich in de meeste gevallen moeten neerleggen bij een besluit door de meerderheid (c.q. grote gemeenten). Bijvoorbeeld doorontwikkeling Veiligheidsregio en wijziging kostenverdeelsleutels bij gemeenschappelijke regelingen.

5. Reorganisatie

Een reorganisatie kan flinke kosten met zich meebrengen. Voor een deel van deze kosten is de reserve 'frictiekosten ambtelijke organisatie' gevormd, maar kan van te voren nog niet bepaald worden of deze reserve toereikend is. Om die reden wordt gerekend met een gemiddeld risico van € 250.000.

6. en 16. Onzekerheid

Het is een utopie om te veronderstellen dat 100% van de risico's in beeld gebracht kunnen worden. Echter door het uitvoeren van een risico-inventarisatie is getracht een zo compleet mogelijk beeld te verkrijgen. Om tegemoet te komen aan deze onzekerheid is besloten om rekening te houden met een factor van 1,25. Met andere woorden: voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van de geïnventariseerde risico's vermenigvuldigd met een factor van 1,25.

7. Decentralisatie rijkstaken

De decentralisatie van de participatiewet, jeugd en WMO is reeds ruim 3,5 jaar bezig. Op basis van de reeds opgedane ervaringen zijn de budgetten (kosten) lager bijgesteld naar een realistisch uitgavenpatroon. Het blijven echter open-einde-regelingen, waardoor het risico bestaat op (forse) budgetoverschrijdingen. Dit vanwege het feit dat we niemand in de kou willen laten staan als het budget reeds is uitgeput. Uiteraard zal het budget gemonitord blijven en eventueel bijgesteld worden bij een BURAP indien dit noodzakelijk is.

10. ICT-risico's

Onder dit kopje worden algemene risico's verstaan zoals risico's rondom fysieke toegangsbeveiliging, wateroverlast, brandpreventie en koeltechniek. Verder vallen hieronder ICT-risico's rondom procesmatige beveiliging. Hierbij kan gedacht worden aan de gebieden beveiligingsbeleid, beveiligingsbeheer, het hebben van uitwijk- en recoverymogelijkheden, back-up maatregelen en logische toegangsbeveiliging. Tenslotte kan hieronder ook nog het risico van oneigenlijke toegang via de website op publieke delen van het netwerk worden verstaan.

11. Renterisico

De rente voor het aantrekken van financieringsmiddelen is in historisch perspectief gezien laag. Dit geldt zowel voor de rente voor vlottende als de rente voor vaste financieringsmiddelen. Toename van de rentepercentages kan gevolgen hebben voor de budgettaire ruimte.

12. Afname uitkering gemeentefonds

Het gemeentefonds is direct gekoppeld aan de omvang van de rijksuitgaven: hogere rijksuitgaven resulteren in een hogere uitkering uit het gemeentefonds, maar ook lagere rijksuitgaven resulteren in een lagere uitkering uit het gemeentefonds. De gemeente heeft vrijwel geen grip op veranderingen die het gemeentefonds met zich meebrengen, en is in principe 'overgeleverd' aan de periodieke circulaire.

13. Wet Hof en Schatkistbankieren

De impact van deze wet wat betreft de vrijval APG is in de meerjarenbegroting opgenomen. Mogelijke verdere risico's zijn beperkt.

14. Invoering Vennootschapsbelasting

Wij verwachten een lage kans op dit risico. Dit in overleg met een extern adviesbureau, die de aangiftes over 2016 en 2017 heeft begeleid.

15. Overige risico's

Alle overige risico's zijn te beperkt van omvang om ze apart te berekenen en toe te lichten. Hiervoor worden 10 risico's van € 30.000 met een gemiddeld risico geraamd. Dit komt neer op een bedrag van € 150.000.

Verzekeringen

Diverse (financiële) risico's heeft de gemeente afgedekt middels afgesloten verzekeringen. Deze risico's, die niet zijn opgenomen in bovenstaande tabel, betreffen met name:

- (bedrijfs)ongevallen medewerkers, vrijwilligers, geldlopers, verkeersbrigadiers en stembureauleden;
- aansprakelijkheid (personen- en zaakschade en vermogensschade);
- rechtsbijstand;
- brand-, water- en inbraakschades gemeentelijke eigendommen.

4. Weerstandscapaciteit

In principe is een weerstandscapaciteit die alle gesignaleerde risico's volledig (voor 100%) afdekt, toereikend. Aan deze analyse kleven echter ook enkele kanttekeningen. De belangrijkste daarvan zijn:

- niet alle risico's zullen zich tegelijkertijd en in volle omvang voordoen (neiging tot een neerwaartse correctie is aanwezig);
- de waardering en mogelijke kosten van risico's zijn niet objectief meetbaar (andere inschattingen leiden tot andere beelden);
- het aanspreken van de beschikbare weerstandscapaciteit heeft op termijn consequenties (flexibiliteit van de begroting).

Ter afdekking van de risico's is het nodig te beschikken over voldoende veerkracht in de vorm van structurele dan wel incidentele weerstandscapaciteit.

De structurele weerstandscapaciteit wordt afgeleid uit de posten "vrij te besteden budgetruimte en onvoorziene uitgaven" alsmede uit de onbenutte belastingcapaciteit. De beide eerste posten zijn geraamd in de begroting en de meerjarenraming. De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog aanwezig is binnen de mogelijke belastingopbrengsten, doordat de lokale tarieven uitgedrukt in een percentage van de waarde (zie hiervoor verder de paragraaf lokale heffingen) lager liggen dan de wettelijke norm.

Indien ruimte bestaat om belastingen en heffingen te verhogen, betekent dit een mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de fictieve opbrengsten bij maximale belastingtarieven en de geraamde opbrengsten is dan de onbenutte belastingcapaciteit. In onze gemeente komt hiervoor uitsluitend de onroerende zaakbelasting (OZB) in aanmerking, daar voor de overige heffingen (rioolrechten en afvalstoffenheffing) kostendekkende tarieven worden gehanteerd.

De incidentele weerstandscapaciteit heeft een statisch karakter en is niet toe te schrijven aan enig begrotingsjaar. Deze weerstandscapaciteit wordt afgeleid uit de omvang van de algemene reserve (de buffer), het vrij aanwendbaar deel van de bestemmingsreserves en de stille reserves.

De algemene reserve is in principe volledig beschikbaar tenzij de Raad reeds een gedeelte hiervan geoormerkt heeft zonder dit af te zonderen in een bestemmingsreserve. De algemene reserve bedraagt per 1 januari 2019 € 5.204.906. Hiervan is middels vaststelling van deze begroting € 1.080.000 door de Raad geoormerkt (zie deel 1 - financiële positie). Het restant van € 4.124.906 wordt tot de weerstandscapaciteit gerekend.

Bestemmingsreserves zijn vrij aanwendbaar als aanwending hiervan geen directe consequenties heeft in de exploitatiebegroting. De bestemmingsreserves bedragen per 1 januari 2019 € 2.721.523. Hiervan is € 1.230.519 niet vrij aanwendbaar doordat de reserve (deels) dient ter afdekking van een onlosmakelijke verplichting op grond van raadsbesluiten. Het restant van € 1.491.004 wordt tot de weerstandscapaciteit gerekend.

Van stille reserves is sprake indien de reële marktwaarde van de activa (bezittingen) de boekwaarde daarvan overstijgt. In principe dragen de stille reserves bij aan de weerstandscapaciteit. Tot de stille reserves behoren (courante) gebouwen, gronden en deelnemingen. Omdat reëel inzicht hierin ontbreekt zijn de stille reserves voorzichtigheidshalve op nihil gesteld bij de vaststelling van de weerstandscapaciteit. Een voorbeeld van een stille reserve is het gemeentehuis, waarvan de marktwaarde mogelijk een stuk hoger is dan de boekwaarde (ruim € 1 miljoen).

Onderstaand wordt de structurele weerstandscapaciteit in meerjarenperspectief in beeld gebracht:

Structurele weerstandscapaciteit				
	2019	2020	2021	2022
Begrotingssaldo (vrij te besteden budgetruimte)	€ -404.000	€ 222.000	€ 547.000	€ 783.000
Opgenomen stelpost voor onvoorziene uitgaven	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Onbenutte belastingcapaciteit (OZB)	€ 153.000	€ 153.000	€ 153.000	€ 153.000
Totale structurele weerstandscapaciteit	€ -221.000	€ 405.000	€ 730.000	€ 966.000
Gemiddelde structurele weerstandscapaciteit	€ 470.000			

Onderstaand wordt de **incidentele weerstandscapaciteit** in beeld gebracht:

Incidentele weerstandscapaciteit	
Vrij aanwendbaar deel Algemene Reserve	€ 4.124.906
Vrij aanwendbaar deel Bestemmingsreserve	€ 1.491.004
Totale incidentele weerstandscapaciteit	€ 5.615.910

5. Beoordeling van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een confrontatie tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. Dat wil zeggen het totaalbedrag aan risico's afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Confrontatie van de *beschikbare structurele* weerstandscapaciteit (gemiddelde van 2019 - 2022) met de structureel *benodigde* weerstandscapaciteit (o.b.v. inschatting risico's) levert een ratio op van **0,4** (€ 470.000 / € 1.062.500). Confrontatie van de beschikbare **incidentele** weerstandscapaciteit met de incidenteel benodigde weerstandscapaciteit (o.b.v. inschatting risico's) levert een ratio op van **3,1** (€ 5.615.910 / € 1.789.062). Confrontatie van de **totale** benodigde weerstandscapaciteit met de totale beschikbare weerstandscapaciteit levert een ratio op van **2,1** (€ 6.085.910 / € 2.851.562). De gevonden ratio kan beoordeeld worden met behulp van onderstaande tabel:

Ratio	Beoordeling
> 3,0	Uitstekende weerstandscapaciteit
2,0 – 3,0	Ruim voldoende weerstandscapaciteit
1,0 – 2,0	Voldoende weerstandscapaciteit
< 1,0	Onvoldoende weerstandscapaciteit

De gemeente Vaals hanteert als maximale ratio 3,0 en minimale ratio 1,0. Indien de ratio in enig jaar kleiner is dan de minimale norm, kan de continuïteit van de dienstverlening in gevaar komen. Een ratio kleiner dan 1,0 geeft aan dat de gemeente over te weinig middelen beschikt om de onderkende risico's te dragen. De gemeente is dus kwetsbaar. Bij een ratio van 1,0 is precies genoeg weerstandscapaciteit aanwezig om de onderkende risico's af te dekken. Als de ratio meer dan 3,0 is, heeft de gemeente meer dan twee keer zoveel geld voorradig als benodigd voor risico's die het heeft ingeschat.

Uit de tabel blijkt dat in totaliteit de weerstandscapaciteit van Vaals ruim voldoende is. Wat wel nog zorgen baart, is de lage structurele weerstandscapaciteit (minder dan 1). Dit wordt met name veroorzaakt door een toename van de structurele risico's. Hierbij moet echter wel de kanttekening worden geplaatst dat de geïnventariseerde structurele risico's zich vrijwel nooit gelijktijdig zullen voordoen / effectueren. Bovendien is sprake van een oplopende omvang van de structurele weerstandscapaciteit (€ 966.000 voor 2022).

6. Financiële kengetallen

In juli 2015 is een regeling opgenomen in het BBV dat onderstaande kengetallen worden berekend en opgenomen in de begroting en het jaarverslag van gemeenten. De kengetallen maken het de leden van de Gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente.

De wijze waarop de kengetallen meewegen in de uiteindelijke beoordeling van de financiële positie van de medeoverheid is voorbehouden aan het horizontale controle- en verantwoordingsproces.

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.

De ratio grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

De ratio structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Dit kengetal geeft aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Kengetallen	Realisatie	Begroting	
	2017	2018	2019
1a. Netto schuldquote	89,1	85,0	83,6
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	87,5	85,2	83,2
2. Solvabiliteitsratio	18,8	19,3	20,0
3. Grondexploitatie	27,1	8,2	6,7
4. Structurele exploitatieruimte	-1,9	-0,1	-2,4
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	96,1	101,6	102,8

Er worden door de Provincie geen conclusies getrokken op basis van deze kengetallen. Voor het toekennen van de toezicht vorm (repressief of preventief toezicht) blijven het structureel en reëel sluitend zijn van de (meerjaren)begroting en de tijdige inzending van de begroting en jaarstukken de bepalende criteria, zoals opgenomen is in artikel 203 van de gemeentewet.

De netto schuldquote daalt in 2019 ten opzichte van de begroting 2018. De rentelasten en aflossingen drukken minder zwaar op de exploitatie. De VNG adviseert, indien kengetal 1a 130 of meer bedraagt, de schuldenlast af te bouwen. Dat is in Vaals niet het geval, en de verwachting is dat de netto schuldquote de komende jaren nog verder daalt.

De solvabiliteitsratio (verhouding eigen vermogen versus totale vermogen) stijgt licht. De komende jaren wordt een verdere stijging verwacht.

Het kengetal grondexploitatie daalt ten opzichte van de begroting 2018, als gevolg van de vermindering boekwaarde gronden Von Clermontpark (vanwege verkoop Hekkert-terrein).

De structurele exploitatieruimte daalt ten opzichte van de begroting 2018. Dit komt doordat in 2018 sprake is van een negatief begrotingssaldo en een uitputting van de (bestemmings)reserves. Meerjarig zal deze ratio gaan stijgen.

Ten opzichte van het landelijke gemiddelde blijkt dat de gemeente Vaals qua belastingcapaciteit bij de begroting 2019 net daarboven zit (afgezet tegen gemiddelde lastendruk 2018. Bron: Coelo atlas. Zie ook paragraaf lokale heffingen).

7. Conclusie

Het is geen goede zaak als een gemeente over te weinig mogelijkheden beschikt om optredende risico's het hoofd te bieden. Immers, de gemeente beschikt dan niet over voldoende capaciteit om de geïdentificeerde en gewogen risico's af te dekken. Opgemerkt wordt dat een weerstandscapaciteit die boven de 1,0 ligt niet automatisch inhoudt dat een gemeente voor honderd procent is ingedekt tegen alle risico's die zich kunnen voordoen. De ratio weerstandscapaciteit maakt gebruik van een weging van de risico's. Als de gemeente pech heeft, kan het voorkomen dat in één jaar twee grote tegenslagen plaatsvinden, ook al waren beide kansen ingeschat op 0,01%. Doet zich dit voor, dan kan dit ertoe leiden dat de financiële positie van een gemeente tijdelijk onder druk komt te staan. Het spreekt in dit verband echter voor zich dat hoe hoger, de weerstandscapaciteit van een gemeente is, hoe meer (onvoorziene) tegenvallers kunnen worden opgevangen.

De huidige weerstandscapaciteit is in het licht van bovenstaande risico-inventarisatie ruim voldoende te noemen. Er is geen landelijke norm voor de ratio weerstandsvermogen.

Risicomanagement is en wordt steeds belangrijker! In de planning- en controlcyclus wordt periodiek aandacht besteedt aan risicomanagement, zodat het bewustzijn voor risico's bij bestuurders en directie steeds meer gaat leven. Het zal daarmee een lerend proces voor eenieder zijn.

Wat betreft de ratio's worden door hogere overheden geen normen gehanteerd en is het hierdoor moeilijk in te schatten hoe de uitkomsten van de ratio's geïnterpreteerd moeten worden.

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf heeft betrekking op zowel heffingen waarvan de besteding is gebonden aan een bepaalde specifieke taak van de gemeente en waarvan de besteding ongebonden is.
De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid.

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van:

- rechtsgronden gemeentelijke belastingen
- beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- de gehanteerde tarieven en geraamde opbrengsten 2019
- ontwikkeling van de lokale lastendruk
- onbenutte belastingcapaciteit
- kwijtscheldingsbeleid
- overzicht voorgestelde tarieven lokale belastingen 2018-2022

2. Beleidskaders

Rechtsgronden gemeentelijke belastingen

De gemeentelijke belastingen worden geheven op grond van onderstaande verordeningen en op basis van de vermelde heffingsgrondslagen.

I. Ongebonden heffingen

Soort belasting	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Onroerend zaakbelastingen	11 december 2017	Tarief is een percentage van de vastgestelde WOZ-waarde
Toeristenbelasting	11 december 2017	Per persoon (vanaf 6 jaar) per overnachting gesplitst naar campings, groeps-accommodaties en overige bedrijven
Hondenbelasting	12 december 2016	Tarief per hond
Forensenbelasting	11 december 2017	Tarief is een percentage van de vastgestelde WOZ-waarde
Reclamebelasting	14 december 2015	Vast tarief per object in heffingsgebied in de kern Vaals

II. Gebonden heffingen

Soort belasting	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Rioolheffing	11 december 2017	- eigenaarsheffing: tarief is een percentage van de WOZ-waarde. Verschillende tarieven voor woningen en niet-woningen
Afvalstoffenheffing	11 december 2017	- gebruikersheffing: tarief is een gedifferentieerd bedrag per m3 waterverbruik. Vast tarief voor eenpersoons- of meerpersoonshuishouden. Daarnaast aanslag voor het aantal ledigingen (volume-frequentie)
Marktgeld	11 december 2017	Per strekkende meter
Leges	11 december 2017	Diverse tarieven zoals opgenomen in aparte tarieventabel
Parkeerbelasting	12 december 2016	Afzonderlijke tarieventabel

Gemeentelijk beleid lokale heffingen

Algemeen

Met ingang van 1 januari 2015 wordt de uitvoering van de werkzaamheden op het gebied van de gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken verzorgd door de Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) te Roermond. BsGW behartigt als uitvoeringsorganisatie van het deelnemende waterschap en gemeenten de zorg voor het volledig, tijdig, rechtmatig, juist en doelmatig heffen en innen van de lokale belastingen.

BsGW werkt daarbij tegen de laagst mogelijke kosten, uitgaande van de beste prijs/prestatie verhouding gekoppeld aan een optimaal niveau van dienstverlening. Voor de komende jaren kunnen de volgende aandachtspunten worden benoemd. Om te voldoen aan het gewenste uitvoeringsniveau heeft de BsGW een ondernemings- en ontwikkelplan opgesteld waardoor de organisatie toekomstbestendig wordt gemaakt. Verder heeft het reduceren van de kostenvergoeding bij ingediende bezwaarschriften door de zogenaamde WOZ-bureaus continue de aandacht. Tenslotte dient de BsGW voor de Wet Waardering Onroerende Zaken over te schakelen van Waarderen op inhoud naar waarderen via oppervlakte. Op dit moment gaat de Waarderingskamer (controleorgaan op uitvoering van Wet WOZ van het ministerie van Financiën) er vanuit dat de woningen met ingang van 2022 op gebruiksoppervlakte gewaardeerd worden (dit is een wettelijke verplichting).

I. Ongebonden heffingen

Onroerende zaakbelastingen

In het coalitieakkoord wordt voorgesteld om de automatische verhoging van de OZB opbrengst met 5% te heroverwegen. Derhalve wordt in deze begroting voorgesteld de structureel beoogde meeropbrengst van de OZB in relatie tot de begrotingsruimte te beoordelen en trapsgewijs los te laten (2019 + 5%/ 2020 +3,3%/ 2021 + 1,7%/ 2022 0%). Ten tijde van het opstellen van deze paragraaf waren bij de BsGW nog geen betrouwbare cijfers voorhanden over de ontwikkeling van de WOZ-waarden binnen de gemeente Vaals. Gezien de onlangs gepubliceerde cijfers van het kadaster over de marktontwikkeling van de koopwoningen, is de verwachting dat de totale WOZ-waarde voor belastingjaar 2019 zal stijgen. Doordat het vaststellen van de tarieven afhankelijk is van de ontwikkeling van deze WOZ-waarden worden de definitieve tarieven pas in de raadsvergadering van december 2018 vastgesteld. In deze paragraaf worden de tarieven derhalve berekend op basis van voorlopige cijfers die de BsGW heeft verstrekt. De macro-norm OZB is voor 2018 bepaald op 4%. Dit betreft een landelijke norm die aangeeft dat de OZB-tarieven van alle gemeenten gezamenlijk niet meer dan een bepaald van te voren vastgesteld percentage mogen stijgen. Deze norm geldt dus niet expliciet voor individuele gemeenten. De macronorm staat al een behoorlijke tijd ter discussie. Echter heeft het kabinet tot op dit moment nog geen alternatief voorhanden.

Voor 2019 levert dit voorlopig de volgende tarieven op:

Belastingsoort	Tarief 2018	Geschatte WOZ-waarde	Tarief 2019
Eigenaar woningen	0,1507%	€ 885.000.000	0,1560%
Eigenaar niet-woningen	0,2607%	€ 110.000.000	0,2853%
Gebruiker niet-woningen	0,2182%	€ 93.000.000	0,2339%

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting wordt gezien als ongebonden heffing en dus net zoals de OZB aangemerkt als algemeen dekkingsmiddel. Vanaf 2011 wordt een tariefdifferentiatie gehanteerd tussen campings en overige bedrijven. Voor de begroting van 2019 wordt uitgegaan van 620.000 overnachtingen. Op basis van het huidig ingezette tariefbeleid, waarbij het tarief van de kampeerbedrijven niet stijgt, betekent dit het volgende voor de tarieven:

Soort onderneming	Overnachtingen	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020	Tarief 2021
Campings	80.000	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00
Overige bedrijven	540.000	€ 1,48	€ 1,48	€ 1,48	€ 1,48

Deze tariefontwikkeling zal met de logiesverstreckende ondernemers worden gecommuniceerd.

Hondenbelasting

De hondenbelasting is juridisch gezien een algemene belasting, waarvan de opbrengst ten goede komt van de algemene middelen. Door de Gemeenteraad is besloten om de opbrengst van de hondenbelasting te gebruiken ter financiering van het hondenbeleid. Bijvoorbeeld bekostigen van honden uitlaatplaatsen, verwijdering van hondenpoep en dergelijke. Op basis van de door de BsGW aangeleverde prognose voor 2019 wordt uitgegaan van 975 honden.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van degene die voor zichzelf of voor hun gezin meer dan 90 dagen per jaar (hoeven niet aaneengesloten te zijn) een gemeubileerde woning beschikbaar houdt zonder in de gemeente

hoofdverblijf te hebben. Voor wat betreft de opbrengst is aansluiting gezocht bij het bedrag dat de gemeente misloopt uit de algemene uitkering van het Rijk. De forensen profiteren van diensten die uit de inkomsten van de algemene middelen onder andere betaald worden (bijv. onderhoud wegen, groen). Aangezien de eigenaren/gebruikers niet zijn ingeschreven in de gemeente Vaals ontvangt de gemeente geen bijdrage uit de algemene uitkering voor deze burgers. Een bijdrage in de vorm van een forensenbelasting is derhalve te verdedigen. Als tarief is gekozen voor een percentage van de WOZ-waarde (vergelijkbaar met de OZB). Aangezien de nieuwe WOZ-waarden voor belastingjaar 2019 nog niet bekend zijn bij de BsGW wordt voor de berekening van het tarief uitgegaan van de voorlopige cijfers die de BsGW heeft aangeleverd (zie ook OZB). Het exacte tarief zal, net als bij de OZB, in de december vergadering worden vastgesteld.

Reclamebelasting

De reclamebelasting wordt in Vaals geheven onder de volgende condities:

- Heffingsgebied conform overzichtskaart vastgesteld bij de verordening (woonkern Vaals);
- Het tarief bedraagt een vast bedrag van € 200 per object;
- De netto opbrengst (bruto-opbrengst minus perceptiekosten) wordt in het ondernemersfonds (beheert door de Stichting Ondernemers Vaals/Samen Vaals) gestort;
- De ondernemers zorgen voor voldoende activiteiten;

Voor belastingjaar 2019 wordt uitgegaan van 160 belastingplichtigen die zorgen voor een bruto-opbrengst van € 32.000,-. De perceptiekosten worden geraamd op € 6.000,- waardoor er netto een bedrag van € 26.000 (raming) naar de ondernemers gaat.

II. Gebonden heffingen

De gemeente Vaals hanteert voor riool- en afvalstoffenheffing 100% kostendekkende tarieven. Dit betekent dat alle kosten die gemaakt worden voor het afvoeren / verwerken van het afval en de kosten i.v.m. het onderhoud aan en de aanleg van riolering volledig op de burgers worden doorbelast.

Afvalstoffenheffing

De gemeente heeft een wettelijke inzamelplicht voor het afval van huishoudens. De gemeente Vaals hanteert voor de afvalinzameling het volume/frequentiesysteem (hierna Diftar). Bij dit systeem wordt de afvalstoffenheffing gebaseerd op een vast tarief en een variabel tarief. Het vaste tarief is afhankelijk van het type huishouden, waarbij alleenstaanden een lager tarief betalen dan meerpersoonshuishoudens. Het variabele tarief is afhankelijk van het aantal keren dat afval wordt aangeboden. Het volume/frequentiesysteem gaat uit van de volgende doelstellingen:

- Afval zoveel mogelijk gescheiden in te zamelen of aan te (laten) leveren, dit vanuit het behalen van de milieudoelstellingen en vanwege kostenreductie;
- Degene die de kosten veroorzaakt ook de rekening hiervoor te laten betalen (het principe "de vervuiler betaalt");
- Afval van "anderen", die geen afvalstoffenheffing betalen, te weren;
- In 2017 heeft de Gemeenteraad ingestemd met de volgende stap in het afvalbeheersplan 2014-2020. Concrete maatregel hiervan is het reduceren van de ophaalfrequentie van restafvalbakken naar 1x per 4 weken. Deze beleidswijziging heeft ook consequenties voor de tarieven van het variabele deel van de afvalstoffenheffing. Deze ledigingstarieven worden zoveel mogelijk gelijk gehouden in de deelnemende gemeenten. Deze ledigingstarieven zijn door de Gemeenteraad vastgesteld bij het besluit over het vervolg van het afvalbeleidsplan.

Soort afvalmiddel	2018	2019
240 liter container rest	€ 8,00	€ 8,75
140 liter container rest	€ 5,90	€ 6,45
aanbiedingen afvalzak (inzamelsysteem of gekenmerkte huisvuilzak)	€ 1,45	€ 1,60
140 en 240 liter GFT	€ 0,00	€ 0,00

Voor wat betreft het vaststellen van het vaste deel is iedere gemeente autonoom. Hiermee kunnen met name de vaste kosten van Rd4 en diverse (interne) gemeentelijke kosten verrekend worden.

Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
Alleenstaande	€ 200	€ 200	€ 200	€ 208	€ 219
Dalings / stijgingspercentage		0,00%	0,00 %	4,00%	5,29%
Meerpersoonshuishouden	€ 209	€ 209	€ 209	€ 218	€ 229
Dalings / stijgingspercentage		0,00%	0,00%	4,31%	5,05%

Uit onderstaande tabel blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld afval, € 855.988. De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijk afval. Daarnaast begroten we ruim € 101.000 aan overhead. Dit zijn kosten die worden gemaakt door de sturing en ondersteuning van medewerkers in de brede zin. Naar verwachting zal € 118.000 worden uitgegeven aan (salaris)kosten van infra en de buitendienst voor het bijdragen aan het afvalvrij houden van de openbare ruimte. Tenslotte zijn er nog reguliere kosten zoals BTW en kosten van kwietscheldingen, vermindering en oninbare vorderingen.

Voor wat betreft de inkomsten voor de afvalstoffenheffing mag de gemeente op grond van artikel 15.33 Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing invoeren. Voor belastingjaar 2019 verwachten wij € 1.349.378 aan afvalstoffenheffing te ontvangen. Naast de overige inkomsten is er ook een overschot op het product afval uit 2017. Bij de behandeling van de begroting 2018 heeft uw Raad besloten een reserve in het leven te roepen waardoor de tarieven minder hard hoeven te stijgen om tot kostendekkendheid te komen. Voorgesteld wordt om deze reserve te continueren en het overschot op het product afval uit 2017 hieraan toe te voegen. Dit draagt bij aan een evenwichtiger tariefbeleid en de burger wordt zo niet geconfronteerd met grote fluctuaties in kosten. Ook bij eventuele toekomstige overschotten op het product afval wordt voorgesteld deze toe te voegen aan de reserve. Zoals u ziet in onderstaande tabel bedragen de totale begrote kosten voor het product afval in 2019 € 1.482.062. Met een geraamde totale opbrengst van € 1.482.062 betekent dit dat de tarieven 100% kostendekkend zijn.

Kosten		Baten	
Reguliere kosten Rd4	€ 855.988	Afvalstoffenheffing	€ 1.349.378
Overhead	€ 101.552	Overige inkomsten	€ 25.784
Kosten infra en buitendienst	€ 118.821	Onttrekking uit reserve	€ 106.900
Overige kosten	€ 405.701		
Totaal	€ 1.482.062	Totaal	€ 1.482.062

Rioolheffing

De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Op grond van artikel 228a van de Gemeentewet mag de gemeente een rioolheffing invoeren. In Vaals kennen we zowel een heffing voor de eigenaar als voor de gebruiker van een pand. De eigenaarsheffing heeft een differentiatie voor woningen en niet-woningen in de tariefstelling (vergelijkbaar met de onroerende zaakbelastingen) en de gebruikersheffing kent de volgende differentiatie naar waterverbruik:

- 1) ≤ 500 m3
- 2) 501 t/m 5.000 m3
- 3) > 5.000 m3

Voor de gebruikersheffing heeft de Raad de volgende onderlinge verhouding van de tarieven afgesproken 1:1,5:2. Het totale waterverbruik voor 2019 wordt door de BsGW geprognostiseerd op 590.000 m3.

Voor wat betreft de WOZ-waarden wordt aansluiting gezocht bij hetgeen dat vermeld staat onder de OZB.

Voor de jaren 2019 t/m 2022 heeft dit de volgende tarieven tot gevolg:

Omschrijving	2019	2020	2021	2022
Eigenaar woningen	0,0479%	0,0550%	0,0514%	0,0521%
Eigenaar niet-woningen	0,0835%	0,0959%	0,0897%	0,0909%
Gebruiker ≤ 500 m3	€ 1,20	€ 1,25	€ 1,22	€ 1,22
Gebruiker 501 t/m 5.000 m3	€ 1,80	€ 1,88	€ 1,83	€ 1,83
Gebruiker > 5.000 m3	€ 2,40	€ 2,50	€ 2,44	€ 2,44

In bovenstaande tabel wijzigen de tarieven jaarlijks. Dit heeft met name te maken met welke kosten er specifiek in een jaar worden doorgerekend. Ook is rekening gehouden met de nieuwe kostenverdeelssystematiek op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Doordat elk jaar opnieuw de kosten verdeeld worden over de diverse categorieën belastingplichtigen betekent dit ook dat de tarieven per jaar kunnen verschillen. Verder is bij de vaststelling van de begroting 2016 besloten om met ingang van belastingjaar 2017 de kosten van onkruidbestrijding in de kosten van de rioolheffing mee te nemen.

Uit onderstaande tabel blijkt dat veruit het grootste deel (€ 867.587) van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld riolering. De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk nakomen van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Daarnaast begroten we ruim € 100.000 aan overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Verder is een bedrag van € 50.000 begroot aan onkruidbestrijding. Tenslotte zijn er nog reguliere kosten zoals BTW, kapitaallasten en kosten van kwijtscheldingen, vermindering en oninbare vorderingen (€ 169.268). Voor wat betreft de inkomsten voor de rioolheffing verwachten wij in 2019 een bedrag van € 1.286.765 aan rioolheffing te ontvangen. De totale begrote kosten voor het product riool bedragen in 2019 € 1.286.933. Dit betekent dat de tarieven 100% kostendekkend zijn.

Kosten		Baten	
Reguliere kosten	€ 867.587	Rioolheffing	€ 1.286.765
Onkruidbestrijding	€ 50.000		
Overhead	€ 100.973		
Kosten infra en buitendienst	€ 99.105		
Overige kosten	€ 169.268		
Totaal	€ 1.286.933	Totaal	€ 1.286.765

Baatbelastingen

De baatbelasting kent een looptijd van 30 jaar. De baatbelasting Maastrichterlaan/Wilhelminaplein is in 2018 voor het laatste jaar geheven zodat we deze heffing vanaf 2019 niet meer kennen in Vaals.

Marktgelden

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet kan de gemeente een marktgeld heffen om de kosten van de markt te dekken. Uit onderstaande tabel blijkt dat € 10.912 van de gemeentelijke kosten bestaan uit directe kosten verbonden aan de markt. Daarnaast begroten we bijna € 3.500 aan overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Verder wordt voor ruim € 19.000 begroot aan (salaris)kosten van de buitendienst en maatschappij/facilitaire zaken. In deze begroting is een nieuwe verdeelsleutel toegepast t.a.v. de urenbesteding marktmeesters. Na de jaren van reconstructie KJP en de daarmee samenhangende verplaatsingen betekent dit een verlaging van uren en dus van doorberekening van salariskosten. Dit heeft directe gevolgen voor het tarief: dit daalt van € 10,60 per strekkende meter in 2018 naar € 7,39 in 2019.

Kosten		Baten	
Kosten Markt	€ 10.912	Marktgeld	€ 34.210
Salariskosten	€ 10.680		
Maatschappij/fac.zaken			
Kosten Buitendienst	€ 9.138		
Overhead	€ 3.480		
Totaal	€ 34.210	Totaal	€ 34.210

De marktgeldtarieven zijn 100% kostendekkend.

Leges

De leges dienen om de kosten van de verleende diensten te dekken. In onderstaande tabel worden de begrote opbrengsten en kosten van de diverse leges weergegeven. Hieruit blijkt dat de totale kosten van titel 1 en 3 € 694.955 bedragen waar een opbrengst van € 178.200 staat. Voor titel 2 zijn de kosten geraamd op € 326.725 terwijl er € 125.000 verwacht wordt aan leges WABO vergunningen. Op basis van deze cijfers zou je kunnen stellen dat binnen de gemeente Vaals geen kostendekkende tarieven worden gehanteerd. Echter is uit een kostendekkendheidsonderzoek in de jaren 2013 en 2015 gebleken dat onze leges nagenoeg kostendekkend zijn. Het verschil zit er namelijk in dat je bij de kosten alleen de daadwerkelijke bestede tijd mag meenemen. Om deze echter te kunnen bepalen zou onze organisatie moeten overschakelen op een tijdschrijfsysteem. Tot op heden is hiervoor niet gekozen.

Titel	Kosten		Baten	
Titel 1 en 3	Salariskosten KCC	€ 416.450	Leges titel 1 en 3	€ 178.200
	Salariskosten Projecten	€ 23.430		
	Salariskosten Maatschappij	€ 49.430		
	Salariskosten Vergunningen	€ 59.780		
	Onderhoud software	€ 50.000		
	Bijdragen derden	€ 5.000		
	Divers	€ 18.865		
	Legesafdrachten Rijk	€ 72.000		
	Totale kosten 1 en 3	€ 694.955	Totale inkomsten titel 1 en 3	€ 178.200
Titel 2	Salariskosten Vergunningen	€ 152.000	Leges titel 2	€ 125.000
	Salariskosten handhaving	€ 39.000		
	Salariskosten VROM	€ 87.500		
	Software WABO	€ 32.000		
	Werkzaamheden derden	€ 16.225		
	Totale kosten titel 2	€ 326.725	Totale leges titel 2	€ 125.000
	Totale kosten Leges	€ 1.021.680	Totaal inkomsten leges	€ 303.200

Parkeergelden

De opbrengsten bestaan uit de inkomsten van de parkeermeters, parkeergarage en de vaste parkeervergunningen.

3. Gehanteerde tarieven en geraamde opbrengsten 2019

Belastingsoort		Heffingsgrondslag	Tarief	Deelopbrengst	Totale opbrengst
Onroerende zaakbelasting					
Eigenaar	Woningen	€ 885.000.000	0,1560%	€ 1.380.600	€ 1.911.957
	Niet-woningen	€ 110.000.000	0,2853%	€ 313.830	
Gebruiker	Niet-woningen	€ 93.000.000	0,2339%	€ 217.527	
Toeristenbelasting					

Belastingsoort		Heffingsgrondslag	Tarief	Deelopbrengst	Totale opbrengst
Overnachtingen	Campings	80.000	€ 1,00	€ 80.000	
	Overig	540.000	€ 1,48	€ 799.200	
	Totaal	620.000			
€ 879.200					
Forensenbelasting					
Eigenaar		€ 8.250.000	0,1879%	€ 15.501	€ 15.501
Reclamebelasting					
Aantal reclame uitingen 160			€ 200	€ 32.000	€ 32.000
Hondenbelasting					
Tarief per hond			€ 39,00	€ 38.025	€ 38.025
Totaal aantal honden		975 honden			
Rioolheffing					
Eigenaar	Woningen	€ 885.000.000	0,0479%	€ 423.915	€ 1.286.765
	Niet-woningen	€ 110.000.000	0,0835%	€ 91.850	
Gebruiker	Waterverbruik ≤ 500 m3	510.000 m3	€ 1,20	€ 612.000	
	Waterver.501 t/m 5.000m3	55.000 m3	€ 1,80	€ 99.000	
		25.000 m3	€ 2,40	€ 60.000	
	Waterverbruik > 5.000 m3				
Afvalstoffenheffing		Vast tarief	Tarief per led.		
Eenpers.huishouden	2.100	€ 200		€ 420.000	€ 1.349.377
Meerpers.huishouden	3.010	€ 209		€ 629.090	
140 liter	20.000		€ 6,45	€ 129.000	
restcontainer	10.250		€ 8,75	€ 89.687	
240 liter	51.000		€ 1,60	€ 81.600	
restcontainer					
60 liter afvalzak					
Marktgeld					
Vaste plaats	386 strekkende meter per maand		€ 7,39	€ 34.230	€ 34.230
Legesopbrengst					
Bouw- en woningtoezicht				€ 125.000	€ 303.200
Secretarieleges (centrale balie / KCC)				€ 178.200	
Parkeergelden					
Opbrengst parkeergelden				€ 569.000	€ 569.000
Totale opbrengsten gemeentelijke belastingen en leges 2019					€ 6.419.255

4. Ontwikkeling van de totale lastendruk

Vergelijking lastendruk omringende gemeenten

Bij de vergelijking tussen de verschillende gemeenten is de lastendruk 2019 in de gemeente Vaals vergeleken met de tarieven van de omliggende gemeenten over 2018 zoals deze in de "Coelo Atlas lokale lasten 2018" zijn opgenomen. Bij de bepaling van de lastendruk van de gemeente Vaals is uitgegaan van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde van € 151.000 (bron Waarderingskamer gem. WOZ waarde 2018 van € 147.000 + marktontwikkeling 3,1%) en een waterverbruik van 40 m3 (alleenstaande) en 130 m3 (meerpersoons) en 6 ledigen inzamelmiddel (eenpersoonshuishouden) en 12 ledigen inzamelmiddel (voor een meerpersoonshuishouden).

Vergelijking gemeentelijke belastingdruk Heuvelland		
Gemeente	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden
Vaals*	€ 594	€ 750
Simpelveld	€ 779	€ 825
Meerssen	€ 873	€ 986
Valkenburg a/d Geul	€ 596	€ 838
Voerendaal	€ 736	€ 791
Eijsden – Margraten	€ 798	€ 871
Gulpen – Wittem	€ 765	€ 870
Gemiddeld Limburg	€ 682	€ 753
Gemiddeld Nederland	€ 660	€ 730

*Vaals voorgestelde tarieven 2019

Hierbij wordt opgemerkt dat in de tabel de tarieven van Vaals voor het jaar 2019 zijn afgezet tegen de tarieven van de overige gemeenten over het jaar 2018. Waarschijnlijk zullen in verschillende gemeenten de tarieven voor 2019 nog wijzigen.

Ontwikkeling lokale lastendruk Vaals 2018 – 2022					
Soort belasting	2018	2019	2020	2021	2022
OZB-eigenaar	€ 223,04	€ 235,56	€ 243,41	€ 247,49	€ 247,49
Afvalstoffenheffing	€ 297,50	€ 286,40	€ 286,40	€ 295,40	€ 306,40
Rioolheffing	€ 212,66	€ 228,33	€ 245,55	€ 236,21	€ 237,27
Totaal	€ 733,20	€ 750,29	€ 775,36	€ 779,10	€ 791,16
Relatieve wijziging t.o.v. jaar T-1	100%	102,33%	103,34%	100,48%	101,55%

5. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog aanwezig is binnen de mogelijke belastingopbrengsten, doordat de lokale tarieven uitgedrukt in een percentage van de waarde lager liggen dan de tarieven die wettelijk als maximum gelden. Dit betreft het zogenaamde artikel 12 tarief, hetgeen voor 2019 0,1905% bedraagt (bron mei-circulaire 2018). Indien ruimte bestaat om belastingen en heffingen te verhogen, betekent dit een mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de fictieve opbrengsten bij maximale belastingtarieven en de geraamde opbrengsten is dan de onbenutte belastingcapaciteit. In onze gemeente komt hiervoor uitsluitend de onroerende zaakbelasting (OZB) in aanmerking. In onderstaande tabel wordt de onbenutte belastingcapaciteit weergegeven.

	2019	2020	2021	2022
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 153.000	€ 153.000	€ 153.000	€ 153.000

6. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

In de gemeente Vaals kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de onroerende zaakbelastingen, de riool- en afvalstoffenheffing. Voor de overige belastingen wordt geen kwijtschelding verleend. Beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken vindt plaats op basis van de Leidraad Invordering Gemeentelijke belastingen. De gemeentelijke Leidraad volgt grotendeels de landelijke wetgeving. Het grote verschil met de landelijke Leidraad is dat de gemeente Vaals een kwijtscheldingsnorm hanteert van 100% (landelijke norm is 90%) van de bijstandsuitkering, waardoor meer burgers voor kwijtschelding in aanmerking komen. In de praktijk betekent dit dat iedere burger met een inkomen op bijstandsniveau kwijtschelding ontvangt, mits hij geen vermogen heeft. Onder vermogen wordt verstaan spaargeld/auto/huis enz. Ook de kwijtscheldingsverzoeken worden door de BsGW afgehandeld.

Belastingjaar	Bedrag kwijtschelding
2019*	€ 222.000
2018**	€ 148.000
2017	€ 169.000
2016	€ 161.000
2015	€ 122.000
2014	€ 138.000
2013	€ 147.000
2012	€ 131.000
2011	€ 155.000

*Betreft raming begroting 2019

**cijfers BsGW t/m Q2 belastingjaar 2018

7. Overzicht tarieven lokale belastingen 2018-2022

Belastingtarieven per eenheid					
Belastingsoort	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020	Tarief 2021	Tarief 2022
Onroerende zaakbelasting					
Woningen – eigenaar	0,1507%	0,1560%	0,1612%	0,1639%	0,1639%
Stijging t.o.v. voorgaand jaar		3,53%	3,32%	1,66%	0%
Niet-woningen eigenaar	0,2607%	0,2853%	0,2948%	0,2997%	0,2997%
Niet-woningen gebruiker	0,2182%	0,2339%	0,2416%	0,2456%	0,2456%
Stijging t.o.v. voorgaand jaar		9,44% en 7,18%	3,33% 3,30%	1,67% 1,65%	0%
Rioolheffing					
Waterverbruik ≤ 500 m3	€ 1,07	€ 1,20	€ 1,25	€ 1,22	€ 1,22
Waterverbruik 501 t/m 5.000 m3	€ 1,60	€ 1,80	€ 1,88	€ 1,83	€ 1,83
Waterverbruik > 5.000 m3	€ 2,14	€ 2,40	€ 2,50	€ 2,44	€ 2,44
Mutatie ≤ 500 m3 t.o.v. voorgaand jaar		12,15%	4,17%	-/- 2,40%	0%

Belastingtarieven per eenheid					
Belastingsoort	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020	Tarief 2021	Tarief 2022
Eigenaar woningen	0,0497%	0,0479%	0,0550%	0,0514%	0,0521%
Eigenaar niet-woningen	0,0866%	0,0835%	0,0959%	0,0897%	0,0909%
Mutatie woningen t.o.v. voorgaand jaar		-/- 3,6%	14,82%	-6,55%	1,36%
Afvalstoffenheffing					
Een-persoonshuishouden	€ 200	€ 200	€ 200	€ 208	€ 219
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		0%	0%	4%	5,29%
Meerpersoonshuishouden	€ 209	€ 209	€ 209	€ 218	€ 229
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		0%	0%	4,31%	5,05%

1. Inhoud paragraaf

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze van financiering van beleid en het beheersen van de financiële risico's die met financiering gelopen worden. Dit taakveld wordt ook wel aangeduid met de naam treasuryfunctie.

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer wordende geld- en kapitaalmarkt. Aan de uitvoering van de treasuryfunctie zijn budgettaire consequenties verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel.

Treasury is het **sturen en beheersen** van, het **verantwoorden** over, en het **toezicht** houden op de **financiële vermogenswaarden, de geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's**.

Treasury is een belangrijke en complexe activiteit, waarbij het zeer belangrijk is bedachtzaam om te gaan met publieke middelen.

2. Beleidskaders

Het vigerende beleid van Vaals ten aanzien van de treasuryfunctie:

* Treasurystatuut 2015 (Raadsbesluit 11.05.2015)

Dit Treasurystatuut is een afgeleide van de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido), welke per 1 januari 2001 is ingesteld. In dit statuut is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, organisatorische en financiële kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie. Daarnaast is het treasurystatuut gebaseerd op de aangepaste Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (Ruddo). De Ruddo beperkt zich tot regelgeving omtrent het uitzetten van gelden.

Middels het nieuwe Treasury Statuut is aangesloten op de landelijke wet- en regelgeving en beschikt de gemeente Vaals weer over een actuele beleidsnotitie op het gebied van Treasury.

Een belangrijk punt uit het statuut is, dat het aangaan van leningen, uitzetten van middelen, hanteren van derivaten of het verlenen van garanties uitsluitend plaats mag vinden ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. Daarnaast zet de gemeenten enkel gelden uit in de vorm van producten met een hoofdsomgarantie (hoofdsom is aan het einde van de looptijd minimaal intact) en met vastrentende waarden. Bij het uitzetten van middelen moet rekening gehouden worden met het door rijk verplichte schatkistbankieren.

De hoofdtaak van de **Gemeenteraad** op het gebied van treasury is:

- Het vaststellen, evalueren en eventueel bijstellen van treasurydoelstellingen, het treasurybeleid en globale richtlijnen en limieten.

De hoofdtaak van het **College** op het gebied van treasury is:

- Het uitvoeren van het treasurybeleid en het rapporteren aan de Gemeenteraad over de uitvoering van dit beleid.

Het vaststellen, uitvoeren en verantwoorden over treasury vindt plaats in de jaarlijkse begrotings- en rekeningcyclus. De treasury-plannen worden verwoord in de verplichte paragraaf financiering van de begroting en worden door de Gemeenteraad vastgesteld. De in de loop van het boekjaar te verwachten of vastgestelde afwijkingen worden verwerkt in de Bestuursrapportages. Aan het einde van het jaar wordt in de paragraaf financiering van de jaarrekening door het College verantwoording afgelegd over het gevoerde treasurybeleid.

3. Algemene ontwikkelingen

Interne ontwikkelingen

Binnen het totaal aan beschikbare financiële middelen is het dit jaar mogelijk u meerjarig een sluitende begroting te presenteren. Ook staan een aantal (nieuwe) investeringen op de planning.

Er worden een aantal werken (verder) uitgevoerd, waartoe reeds in voorgaande jaren is besloten. Verwezen wordt naar het kopje 'wat mag het kosten' in deel 2 van deze begroting. Naast deze nog uit te voeren projecten is in het investeringsprogramma 2019 – 2022 (eveneens opgenomen in deze begroting) aanvullend een aantal nieuwe projecten / investeringen opgenomen.

Op basis van artikel 11d van de financiële verordening gemeente Vaals verschaft het College in deze paragraaf inzicht in de financieringsfunctie, waarbij wordt ingegaan op de rentevisie.

Externe ontwikkelingen beïnvloeden en zijn bepalend voor het geven van een rentevisie. Ontwikkelingen die de rente bepalen spelen zich voornamelijk buiten Nederland af. Zo heeft de Europese Centrale Bank (ECB) een grote invloed op de financiële markten van de Europese Gemeenschap. Ook de Centrale Bank van de Verenigde Staten (FED) is medebepalend voor Europa. De toekomstige ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt zijn moeilijk in te schatten. Zeker met de recente onrust op de financiële markten is het geven van een rentevisie er niet makkelijk op geworden. Problemen in andere Euro-landen, dreiging van recessie, de onrust in het Midden Oosten zijn allemaal ontwikkelingen die de voorspelbaarheid van de rente bemoeilijken.

Medio september 2018 is de rente voor een lening van 10 jaar 0,79% (was in september 2017 0,74%) en de rente voor een lening van 25 jaar 1,54% (was 1,67%).

In de meerjarenbegroting is uitgegaan van een rentepercentage van 0 % (2019 - 2022) voor kortlopende geldleningen (geldmarkt) en voor langlopende geldleningen (kapitaalmarkt) een rentepercentage van 2 %, gebaseerd op de verplichte berekening volgend uit het BBV. Voor het financieringstekort vallende binnen de kasgeldlimiet (rekening-courant) is een percentage van 2% aangehouden. Met deze rentepercentages is gekozen voor een redelijk defensief (risicomijdend) rentebeleid.

De kasgeldlimiet geeft de toegestane ruimte aan voor de korte financiering en is een vastgesteld percentage van de omzet/exploitatie van de gemeente.

Wij zullen de rente-ontwikkelingen goed blijven volgen en mochten zich in de loop van het jaar wezenlijke wijzigingen voordoen dan zullen wij dit in de bestuursrapportages melden en financieel verwerken.

4. Treasurybeheer

Risicobeheer

Het risicobeheer geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de organisatie en is het kernonderdeel van een paragraaf financiering. Onder risico's wordt onder meer het renterisico op de vlottende schuld en het renterisico op de vaste schuld verstaan.

Renterisico voor de vlottende schuld

In dit onderdeel wordt de werkelijke omvang van de vlottende schuld getoetst aan de wettelijke norm van de Wet Fido. De risico's op de vlottende schuld worden ingeperkt door het hanteren van de zgn. kasgeldlimiet.

In 2018 bedraagt de toegestane kasgeldlimiet voor Vaals:

(a) omvang van de jaarbegroting (exploitatie) per 01.01.2019 € 29.841.000

(b) bij ministeriële regeling vastgesteld percentage 8,5%

Toegestane kasgeldlimiet voor 2019 € 2.536.000

Voor 2018 bedroeg de limiet € 2.407.000

De werkelijke netto vlottende schuld wordt getoetst aan de toegestane omvang van de kasgeldlimiet. Deze toets vindt maandelijks plaats. Indien de werkelijke omvang van de vlottende schuld lager is dan de toegestane kasgeldlimiet, is er sprake van ruimte. Indien de werkelijke omvang hoger is dan de wettelijke toegestane omvang, is er sprake van overschrijding. Overschrijding is toegestaan voor een periode van drie kwartalen. Na deze periode moet een plan worden opgesteld om tot consolidatie (kort geld omzetten in lang geld) over te gaan.

De uitgaven van de in uitvoering genomen c.q. te nemen werken zullen in eerste instantie met vlottende middelen worden gefinancierd, waarna indien noodzakelijk en afhankelijk van het rentepercentage - overgegaan wordt tot consolidatie. Aangezien momenteel kort geld duidelijk goedkoper is dan lang geld zal in beginsel zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid om kortlopende leningen(kasgeld) af te sluiten, uiteraard binnen de mogelijkheden die de kasgeldlimiet heeft.

Het per kwartaal aan de toezichthouder toezenden van informatie over de kasgeldlimiet is niet langer verplicht. Wel dient in de begroting inzicht te worden verstrekt over de uitputting van de kasgeldlimiet over vier afgelopen kwartalen, waaruit moet blijken dat in elk kwartaal ruimte bestond binnen de kasgeldlimiet.

Toets kasgeldlimiet	3 ^e kw. 2017	4 ^e kw. 2017	1 ^e kw. 2018	2 ^e kw. 2018
Vlottende middelen	0	0	238.000	0
Vlottende schuld	-123.000	-208.000	0	-616.000
Gemiddeld netto vlottende middelen (+) / vlottende schuld (-)	-123.000	-208.000	238.000	-616.000
Kasgeldlimiet	2.140.000	2.140.000	2.407.000	2.407.000
Ruimte (+) / overschrijding (-) kasgeldlimiet	2.017.000	1.932.000	2.645.000	1.791.000

Renterisico van de vaste schuld.

De renterisiconorm is bestemd om het renterisico op de vaste schuld inzichtelijk te maken. De opbouw van de leningenportefeuille dient zodanig te zijn dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassingen en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. Voorkomen moet worden dat in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd moet worden of op basis van de leningsvoorwaarden wordt beïnvloed door een herziening van de rente.

De renterisiconorm kan als volgt worden bepaald:

Rente-risiconorm en rente-risico's van de vaste schuld 2019 - 2022				
Bedragen * € 1.000	2019	2020	2021	2022
Renterisico:				
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0	0	0	0
3a. Nieuw aan te trekken vaste schuld o/g	4.000	3.000	2.000	2.000
3b. Nieuw aan te trekken vaste schuld u/g	0	0	0	0
4. Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (3a-3b)	4.000	3.000	2.000	2.000
5. Betaalde aflossingen	2.300	1.300	1.300	1.200
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	2.300	1.300	1.300	1.200
7. Renterisico op vaste schuld (2+6)	2.300	1.300	1.300	1.200
Rente-risiconorm:				
8. Begrotingstotaal	29.841	29.477	28.988	28.823
9. Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
10. Rente-risiconorm	5.968	5.895	5.798	5.764
Toets rente-risiconorm:				
10. Rente-risiconorm	5.968	5.895	5.798	5.764
7. Renterisico op vaste schuld	2.300	1.300	1.300	1.200
11. Ruimte (+) / Overschrijding (-) (10 - 7)	3.668	4.595	4.498	4.564

Met de investeringen voor de komende jaren is bij het aantrekken van vaste geldleningen in de desbetreffende jaarschijven rekening gehouden. Zoals blijkt is op basis van de huidige leningenportefeuille voldoende ruimte aanwezig voor het aantrekken van vaste geldleningen binnen de rente-risiconorm.

Financiering

Bij de aan te trekken (langlopende) leningen als gevolg van investeringen lopen we een renterisico. De gemeente Vaals heeft de afgelopen 10 jaar in overwegende mate langlopende leningen afgesloten met een looptijd van 10 jaar. De projecten die met deze leningen gefinancierd worden hebben een afschrijvingstermijn tot 25 en 40 jaar. De jaarlijkse aflossingen zijn hierdoor hoger dan de jaarlijkse afschrijvingen; immers de leningen moeten in minder jaren terugbetaald worden dan dat de projecten/activa worden afgeschreven. De aflossingen en afschrijvingen zijn hierdoor niet in evenwicht, met als gevolg een toegenomen liquiditeitsbehoefte. De reden dat voor leningen van 10 jaar is gekozen is dat het rentepercentage lager (en dus gunstiger) is dan bij leningen van bijvoorbeeld 25 jaar. Door de komende jaren te kiezen voor nieuwe langlopende lening met een langere looptijd, wordt toegewerkt naar het meer in evenwicht krijgen van de afschrijvingen en de aflossingen.

Hierbij is het streven is om toekomstige leningen af te sluiten met een rentepercentage van maximaal 4%. In de begroting en meerjarenramingen is met dit percentage rekening gehouden.

Financieringsbehoefte

Voor de jaren 2019 t/m 2022 is ongeveer € 11.000.000 aan nieuwe leningen nodig. Bij de inschatting van dit bedrag is al rekening gehouden met de vrijval van de APG-belegging. Bij het invullen van de financieringsbehoefte wordt rekening gehouden met de vrijval van de APG belegging. Het is het zaak om de rente goed in de gaten te houden. Bij het afsluiten van een lening van € 5.000.000 levert c.q. kost een afwijking van 0,5% in rentepercentage € 25.000 per jaar.

Ook in de toekomst zal bij een dalende kapitaalmarktrente - rekening houdend met de contractuele bepalingen in de overeenkomsten van geldlening - zo optimaal mogelijk gebruik worden gemaakt van conversiemogelijkheden, waardoor hoogrentende leningen zoveel als mogelijk worden omgezet in laagrentende. Bij een aantal leningen is vervroegde aflossing contractueel niet mogelijk (het hoogste rentepercentage bedraagt 5,5% en vervroegd aflossen is bij deze lening niet mogelijk).

Voor het EMU-saldo wordt verwezen naar de bijlagen.

Overzicht lopende geldleningen:

Langlopende geldleningen				
Oorspronkelijk bedrag	Jaar van afsluiten	Restantbedrag per 1.1.2019	Rentepercentage	Jaar van laatste aflossing
€ 1.361.341	2001	€ 204.201	5,5%	2021
€ 3.000.000	2006	€ 1.560.000	3,365%	2031
€ 3.000.000	2007	€ 1.590.000	3,975%	2032
€ 2.500.000	2007	€ 1.400.000	4,5%	2032
€ 9.500.000	2009	€ 950.000	3,4%	2019
€ 10.000.000	2011	€ 6.250.000	4,25%	2031
€ 10.000.000	2014	€ 8.300.000	1,99%	2039
Kortlopende geldleningen / kasgeldleningen				
Hoofdsom	Datum van afsluiten	Looptijd	Rentepercentage	
€ 12.000.000	6 september 2018	1 maand	-0,38%	

Rentetoerekening

Aan investeringen en grondexploitaties wordt geen rente toegerekend, tenzij de Gemeenteraad anders besluit. Rente aan taakvelden wordt toegerekend op basis van de historische aanschaf van activa, naar het taakveld waarmee de aanschaf gemoeid is. Op basis van een verplicht te volgen berekening vanuit het BBV, bedraagt de rente over de kapitaallasten de komende jaren:

2019 → 1,5%

2020 → 2%

2021 → 2%

2022 → 2%

Voor de rentelasten, doorberekende rente en het renteresultaat wordt verwezen naar taakveld 0.5 van de taakveldenbegroting, die als bijlage is bijgevoegd.

Renteschema commissie BBV

De commissie BBV beveelt aan om het renteschema, zoals opgenomen in de notitie rente 2016, op te nemen in de paragraaf financiering bij de begroting en jaarrekening.

Renteschema begroting 2019					
	2019	2020	2021	2022	
a.					
Externe rentelasten over de korte en lange financiering	611.938	552.122	505.306	323.847	
b.					
Externe rentebaten	-112.281	-252	-127	0	
Saldo	499.657	551.870	505.179	323.847	
c.					
Rente grondexploitatie	-50.190	-46.759	-45.555	-29.362	
Rente projectfinanciering	0	0	0	0	
Aan taakvelden toe te rekenen rente	449.467	505.111	459.624	294.485	
d1.					
Rente over eigen vermogen	0	0	0	0	
d2.					
Rente voorzieningen	0	0	0	0	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	449.467	505.111	459.624	294.485	
e.					
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	455.312	581.043	549.063	549.063	
f.					
Renteresultaat op taakveld treasury	5.845	75.932	89.439	254.578	

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen, activiteiten en de mate van financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden waarin onze gemeente participeert en bestuurlijke invloed kan uitoefenen; de zogenoemde verbonden partijen. De verbonden partijen betreffen organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk belang **en** een financieel belang heeft.

Onder bestuurlijk belang wordt hier verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking stelt of heeft gesteld, die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Naast het bestuurlijk en financieel belang is ook kenmerkend aan een verbonden partij dat zij publiek belang behartigd. Daarnaast dient de gemeente bij een opheffing of een faillissement van een verbonden partij een nieuwe instelling te zoeken die dezelfde activiteiten en prestaties levert met dezelfde doelstelling.

Verbonden partijen kunnen zijn gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen (bijvoorbeeld vennootschappen, stichtingen en verenigingen). Naast "verbonden partijen" heeft de gemeente ook nog relaties met andere derden-partijen, die echter niet onder deze paragraaf vallen.

2. Beleidskaders

Met de invoering van het dualisme is het besluit tot het participeren in een deelneming in principe niet meer aan de raad, het vormt een bestuurlijke beheerstaak voor het college. De Raad stelt in deze paragraaf echter de kaders (**visie**) waarbinnen het College een dergelijke beheerstaak uitvoert. Deze kaders zijn overkoepelend af te leiden uit de criteria, zoals de Raad die heeft gesteld ten aanzien van samenwerking.

De Raad streeft namelijk een **pragmatische samenwerking** na, waarbij voor het aangaan van een samenwerkingsverband duidelijk moet zijn dat haalbaar is:

- een *verhoging* van de kwaliteit/deskundigheid
- een *verbetering* van de effectiviteit
- een *verlaging* van de kosten (schaalvoordeel).

Daarnaast stelt de Raad de volgende **specifieke randvoorwaarden** voor het aangaan van deelnemingen in verbonden partijen, te weten:

- het participeren in een verbonden partij is alleen toegestaan indien daarmee een publieke (wettelijke) taak wordt gediend;
- het participeren in een privaatrechtelijke rechtsvorm vindt uitsluitend plaats indien onderzocht en gemotiveerd is waarom uitvoering van beleidsvoornemens niet in een publieke rechtsvorm kunnen plaatsvinden.

Vanuit de kaderstellende en controlerende taak van de Raad moet bewaakt worden of het beleid van de verbonden partijen correspondeert met de doelstellingen die de Raad in de betreffende programma's heeft gesteld.

De gemeente Vaals heeft geen aparte nota verbonden partijen, maar geeft haar visie over verbonden partijen in deze paragraaf weer. Uit het Verdiepingsonderzoek van de Provincie Limburg is geconstateerd dat Vaals voldoende voldoet aan de voorschriften gesteld aan de paragraaf verbonden partijen.

Overzicht verbonden partijen:

De gemeente Vaals participeert in de volgende verbonden partijen:

- **Gemeenschappelijke Regelingen (GR)**
 1. Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD)
 2. Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg
 3. Omnibuzz
 4. Regionale samenwerking leerplicht en RMC
 5. Regionale samenwerking Leerlingenvervoer

6. Reinigingsdiensten Rd4
7. RUD Zuid-Limburg
8. Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht - Heuvellandgemeenten
9. Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)
10. Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
11. Subsidiëring AntiDiscriminatieVoorziening Limburg
12. Veiligheidsregio Zuid-Limburg

– **Deelnemingen**

13. NV Bank Nederlandse Gemeenten
14. Enexis Holding NV
15. CBL Vennootschap BV
16. Vordering op Enexis BV
17. Verkoop Vennootschap BV
18. CSV Amsterdam BV
19. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
20. Rd4 NV
21. WML NV

– **Overige lichte regelingen**

- Dit zijn geen verbonden partijen omdat hier geen sprake is van een gemeenschappelijk bestuursorgaan.
22. Stichting Essent Sustainability Development
 23. Samenwerkingsverband Afvalwaterbeheer Maas en Mergelland

In onderstaand overzicht volgt verdere informatie aangaande de verbonden partijen:

1. Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg

NAAM	Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg																			
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam																			
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen																			
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De GGD Zuid Limburg beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van alle Zuid-Limburgers, met speciale aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. De GGD doet dit namens de gemeenten en is hét regionale centrum voor kennis over en onderzoek naar volksgezondheid. Kennis en informatie worden actief beschikbaar gesteld aan professionals én burgers.																			
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen																			
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.																			
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder de Graauw)																			
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een jaarlijkse bijdrage (2017: € 154.000) op basis van een verdeelsleutel voor de basisproducten waarbij de besluitvorming via het algemeen bestuur loopt. Aanvullende producten (niet-basis) worden afzonderlijk en op contractbasis ingekocht (2017: € 0). De financiële bijdrage van de GGD is opgesplitst in Veilig Thuis en GGD. De begrote bijdrage* meerjarig is: <table><tr><td>2019</td><td>€ 266.316</td></tr><tr><td>2020</td><td>€ 266.316</td></tr><tr><td>2021</td><td>€ 266.316</td></tr><tr><td>2022</td><td>€ 266.316</td></tr></table> *Inclusief Veilig Thuis € 71.184					2019	€ 266.316	2020	€ 266.316	2021	€ 266.316	2022	€ 266.316							
2019	€ 266.316																			
2020	€ 266.316																			
2021	€ 266.316																			
2022	€ 266.316																			
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 3.262</td><td>€ 3.562</td><td>€ 2.463</td><td>€ 2.113</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 13.793</td><td>€ 13.791</td><td>€ 20.966</td><td>€ 20.494</td></tr></table>	X 1.000	2016	2017	2018	2019	eigen vermogen	€ 3.262	€ 3.562	€ 2.463	€ 2.113	vreemd vermogen	€ 13.793	€ 13.791	€ 20.966	€ 20.494				
X 1.000	2016	2017	2018	2019																
eigen vermogen	€ 3.262	€ 3.562	€ 2.463	€ 2.113																
vreemd vermogen	€ 13.793	€ 13.791	€ 20.966	€ 20.494																
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>-/- € 204</td><td>-/- € 97</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td></tr></table>	X 1.000	2016	2017	2018	2019	financieel resultaat	-/- € 204	-/- € 97	n.b.	n.b.									
X 1.000	2016	2017	2018	2019																
financieel resultaat	-/- € 204	-/- € 97	n.b.	n.b.																

RISICO'S	Verliesbijdrage naar rato inwoneraantal. Bij uittreden of opheffing anticipeert de gemeente in de aanwezige schulden en kosten van liquidatie.
ONTWIKKELINGEN	Het jaar 2019 is het laatste jaar van de periode 2016-2019; een jaar van voltooiën en vooruit kijken. Een jaar waarin we actief in dialoog gaan met gemeentebestuurders, professionals, partners en inwoners van Zuid-Limburg om te komen tot een Meerjarenperspectief voor de periode vanaf 2020. Bij het opstellen van de begroting 2019 staan we aan de vooravond van een veelheid aan landelijke ontwikkelingen. De ambulancesector maakt zich op voor een stelselherziening, de toekomst van de forensische geneeskunde is landelijk onderwerp van gesprek. Veilig Thuis bereidt zich op voor de aanscherping van de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. Ontwikkelingen die de komende jaren ontegenzeggelijk mede bepalend zullen zijn voor het werk van de GGD, maar waarvan de consequenties nog ongewis zijn. Op Zuid-Limburs niveau zal 2019 het jaar zijn waarin de jeugdgezondheidszorg steeds meer gaat functioneren als één organisatie. Over de manier waarop zal in de loop van 2018 meer duidelijkheid ontstaan. Met al deze veranderingen in het vooruitzicht, anticipeert de GGD Zuid Limburg zo goed mogelijk op wat komen gaat, maar is een financiële vertaling nog niet mogelijk. De begroting 2019 is daarmee beleidsarm en volledig gebaseerd op de staande afspraken voor de periode 2016-2019. Gewerkt wordt binnen de afgesproken financiële kaders. De beschermende taken worden op wettelijk niveau uitgevoerd en voor de meer beleidsrijke domeinen zijn de ambities uit het gezondheidsbeleid de leidraad voor ons werk. Het weerstandsvermogen blijft een aandachtspunt.

2. Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg

NAAM	Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor de jeugdhulp, taken die eerder werden uitgevoerd door Rijk, Provincies en zorgverzekeraars. Dit houdt onder meer in dat de gemeente met aanbieders van jeugdhulp contractuele afspraken moet maken. Omwille van efficiency maar ook de schaal waarop aanbieders opereren doet de gemeente dit in regionale samenwerking.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.
BESTUURLIJK BELANG	Geen (Wethouder de Graauw)
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage voor ingekochte zorg op basis van feitelijk gebruik via de centrumgemeente en de uitvoeringskosten van de centrumgemeente. Besluitvorming verloopt via bestuurlijk overleg.
RISICO'S	Het uiteenvallen van jeugdhulpregio's kan grote gevolgen hebben op de contractering, verantwoording en administratieve lasten van zowel gemeenten als aanbieders.
ONTWIKKELINGEN	Brede integrale samenwerking. Ontwikkeling kwaliteitsstandaarden. Innovatie hulpverleningsproces.

3. Omnibuzz

NAAM	Omnibuzz
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam
VESTIGINGSPLAATS	Sittard
DOELSTELLING EN OPENBAAR	Omnibuzz vervoert namens de deelnemende gemeenten klanten met een WMO-

BELANG	indicatie. Een regionale aanbesteding heeft schaalvoordeel als voordeel. Het combineren van ritten is ingewikkelder wanneer gemeenten het regionaal vervoer individueel regelen. Het niet combineren van ritten kost de gebruikers weliswaar minder reistijd, maar kost een taxibedrijf (en dus ook de gemeenschap) meer geld.																			
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen																			
DEELNEMENDE PARTIJEN	32 Limburgse gemeenten (van de 33 Limburgse gemeenten sluit Gennep aan bij Nijmegen).																			
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder de Graauw)																			
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2017: € 163.000) op basis van een verdeelsleutel voor de kosten van personeel en beheer die voortvloeien uit het te behartigen belang en de werkzaamheden. Alle kosten verband houdende met de uitvoering van het vervoer worden gedragen door de gemeenten op basis van het werkelijk gebruik daarvan door de inwoner van die gemeenten. Besluitvorming betreft een bevoegdheid van het algemeen bestuur. De begrote bijdrage meerjarig is: <table><tr><td>2019</td><td>€ 165.066</td></tr><tr><td>2020</td><td>€ 167.493</td></tr><tr><td>2021</td><td>€ 170.026</td></tr><tr><td>2022</td><td>€ 173.400</td></tr></table>					2019	€ 165.066	2020	€ 167.493	2021	€ 170.026	2022	€ 173.400							
2019	€ 165.066																			
2020	€ 167.493																			
2021	€ 170.026																			
2022	€ 173.400																			
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 2.550</td><td>€ 2.006</td><td>€ 1.233</td><td>€ 1.138</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 1.571</td><td>€ 1.139</td><td>€ 1.105</td><td>€ 1.451</td></tr></table>	X 1.000	2016	2017	2018	2019	eigen vermogen	€ 2.550	€ 2.006	€ 1.233	€ 1.138	vreemd vermogen	€ 1.571	€ 1.139	€ 1.105	€ 1.451				
X 1.000	2016	2017	2018	2019																
eigen vermogen	€ 2.550	€ 2.006	€ 1.233	€ 1.138																
vreemd vermogen	€ 1.571	€ 1.139	€ 1.105	€ 1.451																
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 1.606</td><td>€ 666</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td></tr></table>	X 1.000	2016	2017	2018	2019	financieel resultaat	€ 1.606	€ 666	n.b.	n.b.									
X 1.000	2016	2017	2018	2019																
financieel resultaat	€ 1.606	€ 666	n.b.	n.b.																
RISICO'S	Er is afgesproken dat de colleges er steeds zorg voor dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om al zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Het eigen vermogen is begroot door een zo goed mogelijke inschatting te geven van de reserves en voorzieningen op basis van de nu bekende risico's.																			
ONTWIKKELINGEN	Omnibuzz werkt vanuit een vervoersvisie, die op termijn aanstuurt op bundeling en centrale aansturing van verschillende vormen van gemeentelijk doelgroepenvervoer. Het toegroeien naar deze uiteindelijk optimale mobiliteitscentrale gebeurt gefaseerd. Door de uitbreiding van de activiteiten van Omnibuzz en hieraan gekoppeld de ontwikkeling van de organisatie is de verwachting dat de risico's verbonden aan de bezetting en de hieruit voortvloeiende risico's op het gebied van kennismanagement zullen veranderen (waarschijnlijk afnemen). Daarnaast zal er de komende periode meer inzicht komen in de risico's die verbonden zijn aan de groei van Omnibuzz en de nieuwe taken (regie en planning) die Omnibuzz gaat uitvoeren. Om recht te doen aan deze sterk veranderende situatie en dynamisch invulling te geven aan het risicomanagement binnen Omnibuzz is in 2017 de risicoparagraaf van de nota reserves en voorzieningen herijkt. Deze zal in 2018 worden voorgelegd aan het algemeen bestuur. De resultaten van deze herijking zullen terugkomen in de jaarrekening 2018 en eerste begrotingswijziging 2019.																			

4. Regionale samenwerking leerplicht en RMC

NAAM	Regionale samenwerking leerplicht en RMC
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Doel van de leerplichtwet is te waarborgen dat jongeren in de Gemeente Vaals onderwijs volgen en gebruik maken van hun recht op onderwijs. Door regionale samenwerking ontstaat ruimte voor kwaliteitsverbetering, het toezicht op het handhaven van de leerplicht wordt eenduidiger en meer direct en de continuïteit van

	de uitvoering van de functie is gewaarborgd. Voor scholen en instellingen is er één adres waar gemeld moet worden, ze worden meer betrokken in het verdere proces en zien sneller resultaat van hun melding.								
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen								
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg a/d Geul.								
BESTUURLIJK BELANG	Geen (Wethouder de Graauw)								
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een vergoeding voor de kosten voor het personeel op basis van een vooraf vastgestelde kostprijs en formatieberekening (2017: € 43.000). Besluitvorming betreft een bevoegdheid van de raden van de deelnemende gemeenten, het portefeuillehouder overleg adviseert hierin. De meerjarige begrote bijdrage is: <table> <tr> <td>2019</td><td>€ 43.500</td></tr> <tr> <td>2020</td><td>€ 43.500</td></tr> <tr> <td>2021</td><td>€ 43.500</td></tr> <tr> <td>2022</td><td>€ 43.500</td></tr> </table>	2019	€ 43.500	2020	€ 43.500	2021	€ 43.500	2022	€ 43.500
2019	€ 43.500								
2020	€ 43.500								
2021	€ 43.500								
2022	€ 43.500								
RISICO'S	Lichte vorm van een gemeenschappelijke regeling. Beleidsuitgangspunten, begroting en jaarrekening worden in gezamenlijk overleg jaarlijks vastgesteld.								
ONTWIKKELINGEN	Sluitende aanpak kwetsbare jongeren naar mbo en arbeid. Attitude maatwerk, preventie in de keten. Snelle reparatie op maat, effectieve verbindingen op het snijvlak van voortgezet onderwijs, middelbaar onderwijs, passend onderwijs, Jeugdwet en Participatiewet.								

5. Regionale samenwerking Leerlingenvervoer

NAAM	Regionale samenwerking Leerlingenvervoer								
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente								
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht								
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Leerlingenvervoer is bedoeld voor kinderen die niet zelf naar school kunnen. Bijvoorbeeld door een handicap of doordat de school ver weg ligt. Het kan gaan om een leerling van een basisschool, het (voortgezet) speciaal onderwijs of een gehandicapte leerling van een reguliere basisschool of het voortgezet onderwijs. Leerlingen uit de deelnemende gemeenten kunnen gebruik maken het leerlingenvervoer. Samenwerking leidt niet alleen tot kostenbesparing, maar ook tot meerwaarde voor leerlingen. Zo leidt efficiëntie in rijtijden tot minder lange ritten.								
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen								
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Eijsden-Margraten, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg a/d Geul.								
BESTUURLIJK BELANG	Geen (Wethouder de Graauw)								
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een vergoeding van de kosten voor het personeel waarbij het aantal afgegeven beschikkingen de maatstaf is en een vergoeding voor de praktische uitvoering van het leerlingenvervoer waarbij het aantal aan een vervoersvoorziening deelnemende leerlingen de maatstaf is (2017: € 103.000). De meerjarige begrote bijdrage is: <table> <tr> <td>2019</td><td>€ 100.000</td></tr> <tr> <td>2020</td><td>€ 100.000</td></tr> <tr> <td>2021</td><td>€ 100.000</td></tr> <tr> <td>2022</td><td>€ 100.000</td></tr> </table>	2019	€ 100.000	2020	€ 100.000	2021	€ 100.000	2022	€ 100.000
2019	€ 100.000								
2020	€ 100.000								
2021	€ 100.000								
2022	€ 100.000								
RISICO'S	Besluitvorming betreft een bevoegdheid van de colleges van de deelnemende gemeenten, het portefeuillehoudersoverleg adviseert hierin.								
ONTWIKKELINGEN	n.b.								

6. Reinigingsdiensten Rd4

NAAM	Reinigingsdiensten Rd4																			
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam																			
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen																			
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Reinigingsdiensten Rd4 verzorgt de inzameling en verwerking van afvalstromen voor de deelnemende gemeenten. Ook beheert de Rd4 de milieuparken in deze gemeenten, verzorgt de straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidbestrijding. Ook adviseert de Rd4 de gemeenten bij hun afvalbeleid. Rd4 neemt in opdracht van de aangesloten gemeenten de wettelijke afvalzorgplicht volledig voor haar rekening door een zo optimaal mogelijke exploitatie en beheer (maatschappelijk, financieel, milieu) van de gehele afvalketen.																			
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer																			
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Witter, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.																			
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Coenen)																			
FINANCIEEL BELANG	Bij de Rd4 afgenomen diensten worden op contractbasis ingekocht (2017: € 804.000). Het algemeen bestuur besluit en informeert de raden van de deelnemende gemeenten. De meerjarige begrote bijdrage is: <table><tr><td>2019</td><td>€ 888.078</td></tr><tr><td>2020</td><td>€ 875.622</td></tr><tr><td>2021</td><td>€ 881.314</td></tr><tr><td>2022</td><td>€ 875.485</td></tr></table>					2019	€ 888.078	2020	€ 875.622	2021	€ 881.314	2022	€ 875.485							
2019	€ 888.078																			
2020	€ 875.622																			
2021	€ 881.314																			
2022	€ 875.485																			
VERMOGEN	In 2010 is het maximaal te bereiken weerstandsvermogen bereikt, uitgezonderd de gemeente Eijsden-Margraten welke per 1 januari 2014 en Gulpen-Witter welke per 1 januari 2017 is toegetreden. Het benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks opnieuw berekend, maar tot grote verschuivingen zal dit niet leiden. <table><tr><td>X 1.000</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 2.369</td><td>€ 2.369</td><td>€ 2.369</td><td>€ 2.369</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 39.476</td><td>€ 38.976</td><td>€ 38.476</td><td>€ 37.976</td></tr></table>					X 1.000	2019	2020	2021	2022	eigen vermogen	€ 2.369	€ 2.369	€ 2.369	€ 2.369	vreemd vermogen	€ 39.476	€ 38.976	€ 38.476	€ 37.976
X 1.000	2019	2020	2021	2022																
eigen vermogen	€ 2.369	€ 2.369	€ 2.369	€ 2.369																
vreemd vermogen	€ 39.476	€ 38.976	€ 38.476	€ 37.976																
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 0</td><td>€ 0</td><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr></table>					X 1.000	2019	2020	2021	2022	financieel resultaat	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0					
X 1.000	2019	2020	2021	2022																
financieel resultaat	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0																
RISICO'S	Er sprake van een waarborg voor de betaling van rente en aflossing van geldleningen waarbij de stemverhouding als verdeelsleutel geldt. De dienstverlening voor elke gemeente is tot in de details per product doorgerekend. Er wordt al jaren consequent en volgens een vaste methodiek gerapporteerd over de resultaten, zodat er nagenoeg geen financiële verrassingen in het lopende jaar voor de gemeenten kunnen ontstaan.																			
ONTWIKKELINGEN	De vooraf gestelde doelstelling, om de beïnvloedbare organisatiekosten niet te laten stijgen, wordt bereikt met de afgegeven begroting 2019 GR Rd4. Ondanks de te verwachten inflatie en de met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid autonoom stijgende kosten voor o.a. arbeid, kapitaal, grondstoffen en energie. Hiermee is voor het achtste jaar op rij de begroting voor de organisatiekosten niet gestegen, sterker nog zelfs gedaald, ondanks de inflatoire ontwikkelingen op de kostensoorten. Het financiële aspect is niet het enige aspect waarvoor aandacht is geweest, ook duurzaamheid evenals het handhaven en daar waar mogelijk uitbreiden van het aantal medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt blijft een speerpunt.																			

7. RUD Zuid-Limburg

NAAM	RUD Zuid-Limburg
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht

DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg werkt aan een veilige en gezonde leefomgeving voor inwoners en bedrijven van de deelnemende gemeenten. Door het bundelen van kennis en expertise brengt de RUD Zuid-Limburg de kwaliteit en de professionaliteit op het vlak van vergunningverlening, toezicht, handhaving en milieuvadvis op een hoger peil. Er kan efficiënter, beter én goedkoper gewerkt worden om incidenten te voorkomen. Er werken specialisten die de regio goed kennen. En dit samenwerkingsverband stelt de gemeente in staat om beter te kunnen reageren op steeds complexer wordende milieuwet- en regelgevingen.															
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer															
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Voerendaal en de provincie Limburg.															
BESTUURLIJK BELANG	Lid dagelijks en algemeen bestuur (Burgemeester van Loo)															
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage aan de kosten op basis van de feitelijke afname. Bij de kostentoerekening worden naast de directe uitvoeringskosten tevens de overheadkosten verdisconteerd (2017: € 18.000). Het algemeen bestuur besluit inzake het financiële en administratieve beheer. De meerjarige begrote bijdrage is: <table><tr><td>2019</td><td>€ 28.552</td></tr><tr><td>2020</td><td>€ 28.552</td></tr><tr><td>2021</td><td>€ 28.552</td></tr><tr><td>2022</td><td>€ 28.552</td></tr></table>	2019	€ 28.552	2020	€ 28.552	2021	€ 28.552	2022	€ 28.552							
2019	€ 28.552															
2020	€ 28.552															
2021	€ 28.552															
2022	€ 28.552															
VERMOGEN	Op basis van de gemeenschappelijke regeling wordt weerstandsvermogen opgebouwd. Het weerstandsvermogen is, op grond van een risico-inventarisatie, vastgesteld op (en bedraagt eind 2017): € 562.252. <table><tr><td>X 1.000</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 1.520</td><td>€ 2.157</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 1.246</td><td>€ 1.207</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td></tr></table>	X 1.000	2017	2018	2019	2020	eigen vermogen	€ 1.520	€ 2.157	n.b.	n.b.	vreemd vermogen	€ 1.246	€ 1.207	n.b.	n.b.
X 1.000	2017	2018	2019	2020												
eigen vermogen	€ 1.520	€ 2.157	n.b.	n.b.												
vreemd vermogen	€ 1.246	€ 1.207	n.b.	n.b.												
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 1.067</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td></tr></table>	X 1.000	2017	2018	2019	2020	financieel resultaat	€ 1.067	n.b.	n.b.	n.b.					
X 1.000	2017	2018	2019	2020												
financieel resultaat	€ 1.067	n.b.	n.b.	n.b.												
RISICO'S	Er is sprake van een waarborg voor de tijdige en volledige betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van gesloten en af te sluiten kort- en langlopende leningen, leasecontracten en rekeningcourant overeenkomsten.															
ONTWIKKELINGEN	Inwerkingtreding Omgevingswet is uitgesteld naar 1 januari 2021. De komst van de Omgevingswet betekent dat er veel verandert. De wet bundelt bijvoorbeeld 26 bestaande wetten voor onder meer bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. Het is belangrijk dat men nu al begint met de voorbereidingen. Anders lukt het niet om de wet in 2021 goed in te laten gaan.															

8. Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht – Heuvellandgemeenten

NAAM	Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht - Heuvellandgemeenten
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Het uitvoeren van de Participatiewet voor de deelnemende gemeenten. Het doel van deze samenwerking is een meer efficiënte uitvoering van de Participatiewet. Dit levert een stevigere organisatie op en een betere kwaliteit van de dienstverlening. Zowel digitaal als persoonlijk.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 3. Werk & Economie
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg a/d Geul.
BESTUURLIJK BELANG	Geen (Wethouder Kompier)
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage in de kosten voor de uitvoering van het vastgestelde

	meerjarenplan op basis van een verdeelsleutel (2017: € 1.088.000). Voor de uitvoering van het lokaal vastgestelde beleid, wordt een afzonderlijke dienstverleningsovereenkomst gesloten. De financiële zeggenschap ligt bij de afzonderlijke gemeenten. De meerjarige begrote bijdrage is: 2019 € 1.126.326 2020 € 1.096.326 2021 € 1.096.326 2022 € 1.096.326
RISICO'S	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. Een ander aspect is de ontwikkeling van de werkgelegenheid. Onzekerheid over de rijksbijdrage voor deze taken. Financiële risico's worden grotendeels afgedekt via het weerstandvermogen van de deelnemende gemeenten.
ONTWIKKELINGEN	Per 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht geworden. De rol van de gemeente is veranderd van het bieden van voorzieningen naar het ondersteunen van mensen om meer zelfstandigheid te nemen. Meervoudige (sociale) problematiek binnen gezinnen dient te worden opgepakt vanuit het principe: één gezin, één plan, 1 regisseur.

9. Werkvoorzieningsschap Oostelijk Zuid-Limburg

NAAM	Werkvoorzieningsschap Oostelijk Zuid-Limburg				
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam				
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen				
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	WOZL biedt een beschutte werkomgeving aan inwoners van de deelnemende gemeenten. Inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt die uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn. Te behalen voordelen als gevolg van schaalvergroting zijn kostenbesparing, verbetering van de financiële positie en de bevordering van deskundigheid. Er zijn meer mogelijkheden voor innovatie en uitwisseling van kennis.				
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 3. Werk & Economie				
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Brunssum, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.				
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Kompier)				
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2017: € 1.785.000) in de kosten van het Werkvoorzieningsschap op basis van een verdeelsleutel (WSW-middelen). Het algemeen bestuur stelt regels vast met betrekking tot de organisatie van de administratie en van het beheer van de vermogenswaarden van het Werkvoorzieningsschap. De meerjarige begrote bijdrage is: 2019 € 1.676.189 2020 € 1.566.775 2021 € 1.388.967 2022 € 1.388.967				
VERMOGEN	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	eigen vermogen	€ 1.293	€ 1.302	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	€ 8.327	€ 10.426	n.b.	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	financieel resultaat	€ 850	€ 984	n.b.	n.b.
RISICO'S	Er is sprake van een bijdrage bij een eventueel exploitatietekort. Ook wordt de betaling van rente, aflossing en kosten van de door het Werkvoorzieningsschap aangegane geldleningen en op te nemen gelden in rekeningcourant, door de gemeenten gegarandeerd.				
ONTWIKKELINGEN	In 2018 is het WSP Parkstad formeel van start gegaan. De Heuvellandgemeenten (Valkenburg a/d Geul, Gulpen-Wittem en Vaals) participeren zoals bekend niet in				

	deze GR. Op basis van de overeengekomen kostenverdeling dragen wij als Heuvellandgemeenten bij aan de GR WSP Parkstad. Deze constructie wordt in 2019 gecontinueerd. De door de in WOZL deelnemende gemeenten vastgestelde beleidskaders Arbeidsmarktbeleid Parkstad Limburg zijn ook voor de komende jaren nog steeds de koers. WOZL wordt net als andere werkvoorzieningsschappen geconfronteerd met hogere subsidiekortingen; deze hogere kortingen verklaren grotendeels de hogere tekorten in vergelijking tot eerdere meerjarige perspectieven.
--	---

10. Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen

NAAM	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen																			
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam																			
VESTIGINGSPLAATS	Roermond																			
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) is een samenwerkings-verband voor heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschapsbelastingen en voor uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). De verzelfstandiging beoogt een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement te halen uit samenwerking tussen lokale overheden op het gebied van belastingheffing en -inning.																			
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening																			
DEELNEMENDE PARTIJEN	Het Waterschap Limburg en de gemeenten Beek, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Nuth, Onderbanken, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Voerendaal en Weert.																			
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Kompier)																			
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage in de kosten overeenkomstig de kostenverdeelssystematiek (2017: € 118.000). Het algemeen bestuur stelt regels vast voor het financieel beheer en de inrichting van de financiële organisatie. De meerjarige begrote bijdrage is: 2019 € 137.000 2020 € 140.000 2021 € 144.000 2022 € 147.000																			
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>-/- € 998</td><td>€ 160</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 5.441</td><td>€ 5.869</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td></tr></table>	X 1.000	2016	2017	2018	2019	eigen vermogen	-/- € 998	€ 160	n.b.	n.b.	vreemd vermogen	€ 5.441	€ 5.869	n.b.	n.b.				
X 1.000	2016	2017	2018	2019																
eigen vermogen	-/- € 998	€ 160	n.b.	n.b.																
vreemd vermogen	€ 5.441	€ 5.869	n.b.	n.b.																
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>-/- € 714</td><td>-/- € 433</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td></tr></table>	X 1.000	2016	2017	2018	2019	financieel resultaat	-/- € 714	-/- € 433	n.b.	n.b.									
X 1.000	2016	2017	2018	2019																
financieel resultaat	-/- € 714	-/- € 433	n.b.	n.b.																
RISICO'S	De risico's met betrekking tot de bedrijfsvoering komen voor rekening van de regeling. De overige risico's, waaronder de risico's met betrekking tot de eigen belastingopbrengst komen voor rekening van de deelnemers. Ook staan de deelnemers garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boete en kosten van langlopende leningen, kasgeldleningen en in rekeningcourant op te nemen gelden naar verhouding van de kostenverdeelssystematiek.																			
ONTWIKKELINGEN	BsGW is in fase van stabilisatie, consolidatie en optimalisatie. Doelstelling is verlagen van de uitvoeringskosten voor haar deelnemers met als belangrijkste speerpunten: Daling kosten deelnemers (uitbreiding aantal gemeentelijke deelnemers) Minimaal gelijkblijvende kwaliteit van dienstverlening en vergroten van efficiency. Vergroten van de digitale dienstverlening en optimaliseren van de werkprocessen. Ondanks dat zijn er signalen die aanduiden dat er om een aanvullende storting in het weerstandvermogen zal worden gevraagd. Ook het waarderen op oppervlakte is de komende jaren een nieuwe ingrijpende ontwikkeling.																			

11. Subsidiëring AntiDiscriminatieVoorziening Limburg

NAAM	Subsidiëring AntiDiscriminatieVoorziening Limburg
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht en Roermond zijn centrumgemeente
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Antidiscriminatievoorziening Limburg (ADV Limburg) signaleert, voorkomt en bestrijdt discriminatie en ongelijke behandeling in de provincie Limburg. De regeling beoogt het inrichten van de Antidiscriminatievoorziening zo efficiënt mogelijk te laten verlopen.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten uit Zuid-Limburg: Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Margraten, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal. De gemeenten uit Noord-Limburg: Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Nederweert, Peel en Maas, Maasbree, Meijel), Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray en Weert.
BESTUURLIJK BELANG	Geen
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2017: € 4.000) ter financiering van de ADV Limburg en de coördinerende taken en werkzaamheden door de centrumgemeente naar rato van het aantal inwoners. De meerjarige begrote bijdrage is: 2019 € 3.650 2020 € 3.650 2021 € 3.650 2022 € 3.650
RISICO'S	Bij het uitreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie.
ONTWIKKELINGEN	De organisatie is financieel gezond en blijft ook in 2018 gezond. De kostenstructuur is de afgelopen jaren aangepakt en is op orde. Grote wijzigingen hierin worden niet verwacht. MKB Limburg, SBB (samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven) & ADV Limburg In 2018 starten de drie bovengenoemde organisatie een pilot-project 'Sociaal inclusief bedrijfsleven'.

12. Veiligheidsregio Zuid-Limburg

NAAM	Veiligheidsregio Zuid-Limburg
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De veiligheidsregio is erop gericht om inwoners van de deelnemende gemeenten beter te beschermen tegen (gezondheids)risico's, rampen en crises. Gemeenten zijn daar zelf doorgaans te klein voor. Bovendien overschrijdt een ramp of crisis dikwijls een gemeentegrens. Een regionale aanpak is dan effectiever. De partijen binnen de veiligheidsregio oefenen regelmatig samen, verzorgen opleidingen en ontwikkelen plannen voor een veiligere regio.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Burgemeester van Loo)
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2017: € 587.000) op basis van een overeengekomen verdeelsleutel. Het algemeen bestuur stelt financieel beleid, beheer en organisatie vast.

VERMOGEN	De meerjarige begrote bijdrage is:				
	2019 € 586.252				
	2020 € 586.252				
	2021 € 586.252				
	2022 € 586.252				
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	eigen vermogen	€ 8.238	€ 7.668	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	€ 44.082	€ 43.461	n.b.	n.b.
RISICO'S	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	financieel resultaat	€ 333	-/- € 738	n.b.	n.b.
ONTWIKKELINGEN	In de gemeenschappelijke regeling ligt vast dat de financiële eindverantwoordelijkheid voor de financiële positie van de veiligheidsregio door de deelnemende gemeenten wordt gedragen. Voor de voorbereiding en coördinatie en bevolkingszorg zijn risico's beperkt. Voor onderdeel brandweezorg zal in 2020 de nieuwe beleidsperiode ingaan, waarbij gesproken wordt over hogere lasten ad € 2,3 - € 3 miljoen euro.				
	De jaren 2018 en 2019 zijn voor de brandweer overgangsjaren waarin de basis verder op orde zal worden gebracht. Het jaar 2018 zal daarnaast vooral worden gebruikt om het vizier te richten op 2020 en verder, de periode waarvoor een nieuw beleidsplan zal worden uitgewerkt. Daarnaast wordt momenteel de kostenverdeelsleutel geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. Dit zou, bij een wijziging van sleutel, kunnen leiden tot een fors hogere bijdrage voor Vaals.				

13. NV Bank Nederlandse Gemeenten

NAAM	NV Bank Nederlandse Gemeenten				
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap (NV)				
VESTIGINGSPLAATS	Den Haag				
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Voorzien in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en zo toegevoegde waarde bieden aan aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. BNG is een betrouwbare eigentijdse bank en expert in het financieren van publieke voorzieningen. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen aan de burger.				
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening				
DEELNEMENDE PARTIJEN	Bijna alle gemeenten, provincies, waterschappen en De Staat.				
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)				
FINANCIEEL BELANG	Het betreft een deelneming in het aandelenkapitaal. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de rest is in handen van gemeenten, provincies en waterschappen. Het nominale aandelenpakket bedraagt 17.121 (aandelen van nominaal € 2,50). De boekwaarde van de aandelen bedraagt € 38.848. Dividenduitkering meerjarig op basis gegevens provincie: 2019 € 43.000 2020 € 43.000 2021 € 43.000 2022 € 43.000				
VERMOGEN	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	eigen vermogen	€ 4.486.000	€ 4.953.000	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	€ 149.514.000	€ 135.072.000	n.b.	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	financieel resultaat	€ 369.000	€ 393.000	n.b.	n.b.
RISICO'S	Bij faillissement is de gemeente aansprakelijk tot het bedrag van haar deelname.				

ONTWIKKELINGEN	Continuïteit
----------------	--------------

14. Enexis Holding

NAAM	Enexis Holding																			
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap (NV)																			
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch																			
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Altijd en overal in het voorzieningsgebied van Enexis kunnen beschikken over stroom en gas, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.																			
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening																			
DEELNEMENDE PARTIJEN	Provincie plus tal van gemeenten; de gemeente Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).																			
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)																			
FINANCIEEL BELANG	Het betreft een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 180.900 (180.900 aandelen van nominaal € 1). De boekwaarde van de aandelen bedraagt € 60.805. Aandeelhouders ontvangen jaarlijks dividend. Daarnaast ontvangen de gemeenten nog een inconveniënten-toeslag. In 2017 is een dividend over 2016 ontvangen van € 124.000. De gemeente Vaals ontvangt bovendien jaarlijks € 32.000 als zijnde rente over de uitgezette gelden. Dividenduitkering meerjarig op basis gegevens provincie: <table><tr><td>2019</td><td>€ 121.000</td></tr><tr><td>2020</td><td>€ 121.000</td></tr><tr><td>2021</td><td>€ 121.000</td></tr><tr><td>2022</td><td>€ 121.000</td></tr></table>					2019	€ 121.000	2020	€ 121.000	2021	€ 121.000	2022	€ 121.000							
2019	€ 121.000																			
2020	€ 121.000																			
2021	€ 121.000																			
2022	€ 121.000																			
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 3.704.000</td><td>€ 3.808.000</td><td>€ 3.804.000</td><td>€ 3.804.000</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 3.508.000</td><td>€ 3.860.000</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td></tr></table>	X 1.000	2016	2017	2018	2019	eigen vermogen	€ 3.704.000	€ 3.808.000	€ 3.804.000	€ 3.804.000	vreemd vermogen	€ 3.508.000	€ 3.860.000	n.b.	n.b.				
X 1.000	2016	2017	2018	2019																
eigen vermogen	€ 3.704.000	€ 3.808.000	€ 3.804.000	€ 3.804.000																
vreemd vermogen	€ 3.508.000	€ 3.860.000	n.b.	n.b.																
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 207</td><td>€ 207</td><td>€ 200</td><td>€ 200</td></tr></table>	X 1.000	2016	2017	2018	2019	financieel resultaat	€ 207	€ 207	€ 200	€ 200									
X 1.000	2016	2017	2018	2019																
financieel resultaat	€ 207	€ 207	€ 200	€ 200																
RISICO'S	Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereuleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding NV. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Gecombineerd met de achtergestelde status van de 'Vordering op Enexis vennootschap' die loopt tot september 2019, levert dit een laag risico op voor de aandeelhouders van Enexis Holding NV. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd door een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.																			
ONTWIKKELINGEN	De Nederlandse klimaatdoelstellingen zijn uitdagend. Tevens hebben ze een impact op de beleidsdoelen die Enexis heeft geformuleerd: excellent netbeheer en versnellen energietransitie. Enexis realiseert zich dat ze flinke stappen moeten zetten om het excellent netbeheer voor vandaag en morgen mogelijk te maken. Er wordt hard gewerkt om vertragingen bij nieuwe aansluitingen te voorkomen. Het is uitdagend om aan opgeleide technici en ICTers te komen. Enexis heeft hiertoe onder meer het aantal opleidingsplaatsen op haar vakscholen verdubbeld. In het kader van het versnellen van de energietransitie wordt gezocht naar een geschikte en betaalbare oplossing als alternatief voor aardgas. Hierbij wordt het duurzaam gebruik van de bestaande netwerken als een efficiënte manier gezien om de energietransitie te versnellen.																			

15. CBL Vennootschap BV

NAAM	CBL Vennootschap BV				
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)				
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch				
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent (namens de verkopende aandeelhouders van Essent).				
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening				
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; de gemeente Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).				
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)				
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 24 (2.417 aandelen van nominaal groot € 0,01), welke gelijk is aan de boekwaarde.				
VERMOGEN	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	eigen vermogen	€ 788	€ 147	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	€ 149	€ 17	n.b.	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	financieel resultaat	-/- € 149	-/- € 19	n.b.	n.b.
RISICO'S	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders c.q. de gemeente Vaals is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in de vennootschap.				
ONTWIKKELINGEN	Ondanks dat het CBL Escrow Fonds in 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens geliquideerd kan worden.				

16. Vordering op Enexis BV

NAAM	Vordering op Enexis BV				
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)				
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch				
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent (namens de verkopende aandeelhouders van Essent).				
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening				
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; de gemeente Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).				
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)				
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 24 (2.417 aandelen van nominaal groot € 0,01), welke gelijk is aan de boekwaarde.				
VERMOGEN	X 1.000	2017	2018	2019	2020
	eigen vermogen	€ 24	€ 9	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	€ 3356.261	€ 356.320	n.b.	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2017	2018	2019	2020
	financieel resultaat	-/- € 15	n.b.	n.b.	n.b.

RISICO'S	De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet-tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis. Bovendien is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in deze vennootschap.
ONTWIKKELINGEN	Op dit moment resteert alleen nog de lening van de 4 ^e tranche. De ontvangen rente bedraagt in 2017 € 30.455. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019, begin 2020 geliquideerd kunnen worden.

17. Verkoop Vennootschap BV

NAAM	Verkoop Vennootschap BV				
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)				
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch				
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent (namens de verkopende aandeelhouders Essent).				
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening				
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).				
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)				
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 24 (2.417 aandelen van nominaal groot € 0,01), welke gelijk is aan de boekwaarde.				
VERMOGEN	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	eigen vermogen	€ 1.243	€ 150	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	€ 37	€ 20	n.b.	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	financieel resultaat	-/- € 525	-/- € 67	n.b.	n.b.
RISICO'S	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders c.q. de gemeente vaals is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in de vennootschap.				
ONTWIKKELINGEN	Ondanks dat het CBL Escrow Fonds in 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.				

18. CSV Amsterdam BV

NAAM	CSV Amsterdam BV				
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)				
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch				
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero (namens de verkopende aandeelhouders van Essent en Attero).				
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening				
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding)				
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)				
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 24 (2.417 aandelen van nominaal groot € 0,01), welke gelijk is aan de boekwaarde.				

VERMOGEN	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	eigen vermogen	€ 3.209	€ 870	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	€ 171	€ 65	n.b.	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	financieel resultaat	€ 3.251	-/- €110	n.b.	n.b.
RISICO'S	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders c.q. de gemeente Vaals is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in de vennootschap.				
ONTWIKKELINGEN	De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld. Eventuele claims kunnen tot 5 jaar na beëindiging (mei 2019) worden ingediend. Na afwikkeling van deze eventuele claims zal de Escrow-rekening kunnen worden opgeheven en het restant op deze rekening kunnen wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.				

19. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV

NAAM	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV				
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)				
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch				
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent (namens de verkopende aandeelhouders Essent).				
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening				
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding)				
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)				
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Betreffende deelneming is in de boekhouding opgenomen met een boekwaarde van € 1, -				
VERMOGEN	X 1.000	2017	2018	2019	2020
	eigen vermogen	€ 1.639	€ 1.620	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	€ 51	€ 18	n.b.	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2017	2018	2019	2020
	financieel resultaat	-/- € 18	n.b.	n.b.	n.b.
RISICO'S	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders c.q. de gemeente Vaals is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in de vennootschap.				
ONTWIKKELINGEN	Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.				

20. Reinigingsdiensten Rd4

NAAM	Reinigingsdiensten Rd4
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap (NV)
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen
DOELSTELLING EN OPENBAAR	Reinigingsdiensten Rd4 verzorgt de inzameling en verwerking van afvalstromen voor

BELANG	de deelnemende gemeenten. Ook beheert de Rd4 de milieuparken in deze gemeenten, verzorgt de straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidbestrijding. Ook adviseert de Rd4 de gemeenten bij hun afvalbeleid. Rd4 neemt in opdracht van de aangesloten gemeenten de wettelijke afvalzorgplicht volledig voor haar rekening door een zo optimaal mogelijke exploitatie en beheer (maatschappelijk, financieel, milieu) van de gehele afvalketen.				
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer / Programma 4. Bestuur & Dienstverlening				
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Brunssum, Eijsden-Margraten, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.				
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)				
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 4.490 (989 aandelen van nominaal groot € 4,54). Dit aandelenkapitaal is volledig afgeschreven.				
VERMOGEN	Al in 2010 is het maximaal te bereiken weerstandsvermogen bereikt. Het benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks opnieuw berekend, maar tot grote verschuivingen zal dit niet leiden.				
	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	eigen vermogen	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	financieel resultaat	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
RISICO'S	Er wordt al jaren consequent en volgens een vaste methodiek gerapporteerd over de resultaten, zodat er nagenoeg geen financiële verrassingen in het lopende jaar voor de gemeenten kunnen ontstaan. Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft blijft het risico beperkt tot benodigde extra bijdragen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV. In 2018 wordt een dividend verwacht van € 4.600.				
ONTWIKKELINGEN	Bij de beoordeling van de totale kosten voor de gemeenten wordt in de begroting van de GR geen rekening gehouden met het dividend dat wordt uitgekeerd op basis van het resultaat van de commerciële tak van de Rd4, zijde de NV. Dit rendement is gemiddeld genomen vrij hoog geweest ondanks dat de laatste jaren het rendement vanwege marktomstandigheden aanzienlijk lager is geweest. In 2017 is er een positieve ontwikkeling waarbij het bruto dividend is gestegen naar € 318.721				

21. WML

NAAM	WML				
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap NV				
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht				
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Voorzien in de behoefte aan water in de provincie Limburg en aangrenzende gebieden.				
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer / Programma 4. Bestuur & Dienstverlening				
DEELNEMENDE PARTIJEN	De Provincie Limburg en de 33 Limburgse gemeenten.				
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)				
FINANCIEEL BELANG	Alleen de provincie Limburg en de in Limburg gelegen gemeenten kunnen aandeelhouder zijn. Deelneming in het aandelenkapitaal. De provincie Limburg heeft iets meer dan 20% van de aandelen, de rest is in handen van de gemeenten. Aandeel: € 13.614 (3 aandelen van nominaal € 4.538) . Ook dit aandelenkapitaal is volledig afgeschreven.				
VERMOGEN	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	eigen vermogen	€ 194.707	€ 203.151	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	€ 384.252	€ 377.182	n.b.	N.B.
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2016	2017	2018	2019

	financieel resultaat	€ 6.217	€ 8.444	n.b.	n.b.
RISICO'S	Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft plaatsgevonden en geen dividend wordt uitgekeerd, blijft het risico beperkt tot benodigde extra bijdragen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV.				
ONTWIKKELINGEN	Het streven van WML is en blijft om voor de komende jaren én daarna een acceptabele en consistente tariefstructuur te bewerkstelligen, gebaseerd op een gezonde financiële huishouding met beheersbare kapitaallasten.				

22. Stichting Essent Sustainability Development

Stichting Essent Sustainability Development heeft als doel het toezien op de status van het duurzaamheidscontract getekend tussen RWE en Essent, in het vervreemdingsproces van de aandelen Essent. De stichting heeft een puur toezichhoudende functie. In deze stichting is geen geld ingebracht, waardoor geen risico bestaat voor de deelnemers.

23. Samenwerkingsverband Afvalwaterbeheer Maas en Mergelland

Samenwerkingsverband Afvalwaterbeheer Maas en Mergelland; regeling is getroffen in het belang van een doelmatige en effectieve behandeling van de afvalwaterproblematiek neergelegd in een gezamenlijk opgesteld beleidsplan/ambitieplan, waarin de te behalen doelen nauwkeurig zijn beschreven en begroot.

De gemeenschappelijke regeling richt zich op de vormgeving en de bestending van ambtelijke en bestuurlijke verhoudingen en de samenwerking die nodig is om de bestuurlijke ambities en de operationele doelen zoals gesteld te bereiken.

Er is geen openbaar lichaam, bedrijfsvoering organisatie of gemeenschappelijk orgaan. Het betreft een samenwerkingsverband.

1. Inhoud paragraaf

De paragraaf grondbeleid gaat in op het beleid en de positie die de gemeente inneemt ten aanzien van gronden (onroerend goed). Door middel van grondbeleid kan de gemeente invloed uitoefenen op de wijze waarop gronden worden gebruikt. Grondbeleid is dus geen doel op zich, maar een middel om de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling te bereiken. Het biedt de instrumenten om de regie over die ruimtelijke ontwikkeling te kunnen voeren.

Gronden in eigendom worden gezien als 'voorraad', een bedrijfsmiddel waarmee een toekomstig product kan worden gerealiseerd. Met de 'grondpositie' kan de gemeente in bepaalde mate sturen om toekomstige (gewenste) ontwikkelingen te doen plaatsvinden.

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de thema's Wonen & Verkeer (ontwikkeling woningbouwprojecten), Werk & Economie (economische component => realisatie winkelveorzieningen, extra werkgelegenheid e.d.) en Bestuur & Dienstverlening (financiële component).

Deze paragraaf beoogt inzicht te geven in de financiële risico's die de gemeente bij de diverse grondexploitaties loopt.

2. Beleidskaders

Bij de ontwikkeling van een gebied is de gemeente gehouden aan de geldende wettelijke en ruimtelijke kaders. Deze zijn vastgelegd in Europese en nationale wet- en regelgeving, maar ook in provinciale en regionale beleidsnota's, kadernota's en visiedocumenten. In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening artikel 212 van de Gemeentewet worden beheersmatige aspecten in paragrafen behandeld. In artikel 11g van deze verordening is het kader aangegeven: "In de paragraaf grondbeleid van de begroting en jaarstukken wordt ingegaan op de uitvoering van het grondbeleid en de financiële ontwikkelingen van de in ontwikkeling genomen projecten."

Een belangrijk visiedocument is de Strategische Visie Vaals 2020 ('Geef vorm aan Vaals'). Hierin zijn de visie, ambities, doelstellingen en het gewenste toekomstbeeld van de gemeente in 2020 geschetst. De hoofdlijnen van de Strategische Visie zijn gericht op het in evenwicht brengen van de sociale stratificatie, het verhogen van de sociale cohesie en het tegengaan van scheefgroei in de huidige woningvoorraad. Mede door de inzet van grondbeleidsinstrumenten wil de gemeente hier invulling aan geven.

In tijden waarin de wereld van projectontwikkeling en woningbouw zich in een crisis bevindt, lopen gemeenten extra risico's met het aanhouden c.q. aankopen van gronden voor ontwikkeling. Met name in krimpgebieden. Voor Vaals ligt dit anders. Met name gezien de kansen vanuit de ontwikkelingen aan de andere kant van de grens, Aken. De vraag naar woningen in Aken is te groot in relatie tot het aanbod. Aken heeft beperkte mogelijkheden tot uitbreiding van het woningaanbod. Vaals heeft daar al voor een deel in voorzien. De instroom van studenten, jonge gezinnen en (hoogopgeleide) RWTH medewerkers kan een belangrijke impuls vormen voor de kwaliteit van de lokale samenleving, waarbij de pluriformiteit en de sociale stratificatie worden versterkt. Daarnaast biedt dit kansen voor de lokale economie, waardoor de gemeente ook in de toekomst kan (blijven) voorzien in de gewenste/benodigde faciliteiten en wijzigende behoeften van de inwoners.

Vanuit dit toekomstperspectief wordt momenteel een aantal grondexploitaties gevoerd. Doel is om de woningvoorraad zodanig te sturen dat er een [passend aanbod van studentenwoningen, woon-zorg-voorzieningen en woningen voor jonge gezinnen](#) uit de euregio ontstaat. In het Uitvoeringsplan van de Strategische Visie wordt de regierol van de gemeente Vaals beschreven. Daarin staat onder andere dat de gemeente de geformuleerde visie en ambities niet geheel op eigen kracht kan en wil waar maken en dat de ontwikkelingsstrategie gericht is op het vormen van "strategische allianties" met andere (private) partijen.

Mogelijke vormen van Grondbeleid zijn actief of facilitair grondbeleid of een samenwerkingsvorm. Voor wat betreft strategische aankopen is het College het besluitvormende orgaan, waarbij het College altijd er naar zal streven om vooraf een gevoelen-uitspraak aan de Raad voor te leggen.

3. Financiële positie / Weerstandsvermogen

Grondbeleid heeft een grote financiële impact. De eventuele baten maar ook financiële risico's zijn van invloed op de algemene financiële positie van de gemeente. Risico's kunnen worden gelopen onder meer ten gevolge van of vloeien voort uit:

- algemene markttendens, conjunctuur en renterisico's;
- het niet of niet tijdig kunnen verwerven van grond in uitbreidingslocaties;
- milieurisico's (bodemverontreiniging);
- lagere grondopbrengsten dan wel lagere opbrengststijgingen dan voorzien in een exploitatieberekening.

Hoewel bij planontwikkelingen en exploitatieberekeningen getracht wordt de risico's zoveel mogelijk te minimaliseren, is het noodzakelijk een algemene buffer achter de hand te houden. Zie hiervoor de paragraaf Risicomanagement en Weerstandsvermogen. Op dit moment heeft de gemeente geen afzonderlijke reserve om eventuele financiële risico's op te vangen. In onderdeel 4 en 5 van deze paragraaf grondbeleid zal nader worden ingegaan op de financiële impact van de lopende projecten.

4. Overzicht lopende (bouw)grondexploitaties inclusief resultaatverwachting

Onderstaand volgt een overzicht van de onderhanden projecten van de gemeente Vaals.

	Boekwaarde per 01.01.2019	Ontwikkelingen 2019	Boekwaarde per 31.12.2019	Resultaatverwachting
Von Clermontpark 30710005	€ 3.593.000		€ 3.593.000	€ 1.300.000
Lindenstraat 30350116 30710012	€ 107.000	- € 7.000	€ 100.000	nihil
Omgeving Esso- Station 30710016	€ 645.000	€ 450.000	€ 1.095.000	nihil

Stadsvernieuwingsproject Von Clermontpark

Het project Von Clermontpark kent zijn oorsprong in de jaren '90 en omvat de herstructurering van het terrein waar voorheen onder andere de oude naaldenfabriek Muva stond. Het originele plan voor de herstructurering stamt uit 2003 en omvatte onder meer de bouw en aanleg van 250 woningen en appartementen, een ondergrondse openbare parkeergarage, een (beperkt) winkelcentrum, een park en een evenementenplein. Het deel van het plan dat nog in exploitatie is beslaat een totale oppervlakte van ca. 6.500 m² bouwgrond. Er lopen nog steeds gesprekken om het Von Clermontpark te ontwikkelen.

Het project Von Clermontpark II omvat vooral de gronden in het gebied rondom de voormalige Opel-garage (Hekkert), het oude Wit-Groen terrein en de voormalige gemeentewerf en was tot 2005 onderdeel van het totale stadsvernieuwingsproject Von Clermontpark. Binnen de administratie zijn separate grondexploitaties opgenomen. De totale grondoppervlakte binnen deze fase bedraagt ruim 10.000 m².

In 2016 heeft LIFE NV uit Antwerpen een gedeelte van het Wit-Groen terrein gekocht voor € 1,1 miljoen, waarbij uiteindelijk 461 studentenwoningen gerealiseerd zullen worden. Fase I, 250 woningen, is in de tweede helft van 2016 opgeleverd. Fase II, betreffende 211 woningen, is recent gereed gekomen.

Het voormalige 'Opel Hekkert-terrein' is verkocht aan Focus Vastgoed BV. De betaling van de overeengekomen verkoopprijs, à € 1,1 miljoen, zal plaatsvinden bij het onherroepelijk worden van de bouwvergunning. Naar verwachting in oktober 2018.

Voor het terrein 'Von Clermontpark' zijn diverse geïnteresseerden. Daar de Raad in het najaar 2018 de kaders gaat stellen voor een verdere inhoudelijke ontwikkeling, zijn nog geen concrete vorderingen gemaakt. Een eventueel verkoopresultaat (nog steeds uitgaande van € 2,25 miljoen) wordt pas vanaf 2020 verwacht. Alsdan resteert een boekwaarde van € 1.300.000. Deze boekwaarde vertegenwoordigt nog diverse bezittingen, zoals grond in het Von Clermontpark, de voormalige gemeentewerf en het bedrijvenpand en ondergrond in de Beemderlaan. De actuele waarde van deze bezittingen worden momenteel op minimaal € 1,5 miljoen geschat. Deze bezittingen blijven als 'onderhanden werk' voor verdere ontwikkeling.

Lindenstraat

De Lindenstraat kent van oudsher een centrumfunctie (verbinding Kerkstraat-Julianaplein) met een historisch ruimtelijk perspectief. Ambitie is de Lindenstraat, welke voor een deel een verpauperde indruk maakt in hartje centrum, weer een kwalitatieve opwaardering te geven, met name op het gebied van wonen. Daartoe zijn er twee speerpunten. De panden Lindenstraat 9 - 15 en het terrein naast de kerk. De panden Lindenstraat 9 - 15 zijn in 2016 verkocht, en ondergaan momenteel een grondige renovatie. Het terrein naast de kerk, waar de voormalige basisschool Kleine Wereld en de bijbehorende gymzaal zijn gesitueerd, is momenteel ingericht als tijdelijke parkeerplaats. Er zijn concrete gesprekken gevoerd om het terrein te verkopen. Ook hier geldt dat de gewacht wordt op nadere kaders van de Raad waardoor een eventueel verkoopresultaat pas vanaf 2020 te verwachten valt. Op de restant boekwaarde wordt inmiddels afschreven.

Rehabilitatie omgeving Esso-station

De aanschaf van het Esso-tankstation in 2017 voor circa € 600.000 betreft een strategische aankoop. Een unieke kans voor de gemeente Vaals om het risicovolle tankstation uit de woonkern te weren en anderzijds biedt die locatie mogelijkheden in ruimtelijk perspectief richting Von Clermontpark (rehabilitatie hoek Jos Francotteweg / Maastrichterlaan). Ook voor deze grondexploitatie zal getracht worden een projectontwikkelaar (woonontwikkeling) te vinden, waarbij de verkoopwaarde bepaald wordt vanuit de boekwaarde, zijnde de gemaakte kosten (schatting sloop en saneringskosten circa € 450.000). Ook hiertoe zal de Raad dit najaar nadere inhoudelijke kaders afgeven.

1. Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de (gewenste) onderhoudstoestand en de onderhoudskosten van infrastructuur (wegen, riolering), voorzieningen (groen, openbare verlichting en gebouwen) binnen de gemeente Vaals. Deze uitgaven voor onderhoud komen in alle programma's voor, maar met name in de programma's Wonen & Verkeer en Mens & Voorzieningen.

Vaals heeft aan openbare ruimte o.a. 35.000 meters weg binnen de bebouwde kom, 47.000 meters weg buiten de bebouwde kom, 72.000 strekkende meters riolering, 156.000 vierkante meter openbaar groen in beheer en ongeveer 20 gemeentelijke gebouwen. De kwaliteit van de wegen, riolering, groen, gebouwen e.d. en het onderhoud daarvan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de hoogte van de lasten.

Conform artikel 11c van de verordening art. 212-gemeentewet (vastgesteld 16 december 2013) wordt in deze paragraaf een vertaling weergegeven van de onderhoudsplannen wegen, openbaar groen, gebouwen, riolering en openbare verlichting.

2. Wegen (zie ook programmaplan Wonen & Verkeer)

Beleidskader

Meerjarenonderhoudsplan wegen 2015 – 2020

Binnen dit meerjarenonderhoudsplan is een tweetal aspecten nader uitgewerkt namelijk:

- Kwalitatief onderhoud → dit betreft een inventarisatie van de gebreken, die geconstateerd zijn tijdens de visuele inspectie. Vervolgens is door middel van een bepaald puntensysteem het onderhoud toebedeeld aan een bepaald jaar.
- Cyclisch onderhoud → dit onderhoud is voornamelijk gebaseerd op de te verwachten levensduur van een weg en in mindere mate het jaar van aanleg. Indien een weg cyclisch onderhoud nodig heeft, dan betreft dit veelal een complete reconstructie van een weg (investeringsprogramma).

Op basis van het in 2013 door de Provincie Limburg uitgevoerde financieel verdiepingsonderzoek, is in 2014 een nieuw wegenbeheersplan opgeleverd. Met ingang van 2015 zijn de kosten voortvloeiend uit het wegenbeheersplan verwerkt in de begroting.

Financiële consequenties

Op basis van het wegenbeheersplan, opgesteld door TBH wegbeheer, is een forse financiële injectie nodig om alle wegen op het gewenste niveau te krijgen (rapportcijfer '7'). Hiervoor zijn aanvullende exploitatiemiddelen benodigd ad € 2.375.000 in de jaren 2015 - 2020. Een nadere analyse van het wegenbeheersplan heeft ertoe geleid dat ongeveer de helft van dit bedrag in de vorm van een investeringskrediet kan worden gefinancierd (rehabilitatie), waardoor de jaarlijkse kapitaallasten aanzienlijk minder zijn dan de benodigde exploitatielasten. De andere helft van het bedrag wordt gefaseerd uitgevoerd in de jaren 2015 - 2022, waardoor ook deze exploitatielasten niet in dermate de begrotingssaldi doen beïnvloeden. Middels deze financieringsconstructie komen binnen 8 jaren alle wegen op kwaliteitsniveau '7'. De Provincie (financieel toezichthouder) heeft ingestemd met deze aanpak.

In de jaren 2019 - 2022 is als exploitatiepost 'kwalitatief onderhoud' jaarlijks € 336.000 geraamd. Als gevolg van een aanbestedingsvoordeel wordt jaarlijks € 40.000 ingeboekt als besparing op deze lasten.

Omschrijving	Werkelijk 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022
Onderhoudslasten	418.000	316.000	296.000	296.000	296.000	296.000
Kapitaallasten	301.000	470.000	485.000	576.000	600.000	611.000
Mutaties voorziening wegen	64.000	0	0	0	0	0
Totaal	783.000	786.000	781.000	872.000	896.000	907.000

3. Openbaar groen (zie ook programmaplan Wonen & Verkeer)

Beleidskader

Groenstructuurplan 2010 – 2024

In het dekkingsplan van de begroting 2011 is besloten de jaarlijkse lasten van € 55.000 omlaag te brengen naar € 35.000 door middel van het verlengen van de uitvoeringstermijn met 5 jaren (was 2010 – 2019). In de begroting

2014 is besloten de uitvoering van het groenstructuurplan tijdelijk 'on hold' te plaatsen. Middels deze begroting wordt voorgesteld de 'on-hold-status' op te heffen, zodoende dat de middelen weer beschikbaar zijn. In het tweede kwartaal van 2019 zal een geactualiseerd groenstructuurplan ter besluitvorming voorliggen.

Financiële consequenties

De jaarlijkse lasten voortvloeiend uit het groenstructuurplan bedragen € 35.000 (investeringskrediet). In verband met het besluit de uitvoering tijdelijk 'on hold' te zetten werd jaarlijks een bezuiniging op kapitaallasten gerealiseerd. Dit was in de begroting verwerkt via een stelpost, en derhalve niet zichtbaar in onderstaande tabel. Naast de investeringslasten uit het groenstructuurplan staat voor regulier onderhoud van het groen in de openbare ruimte in 2019 een bedrag van circa € 330.000 opgenomen in de begroting. Dit betreft o.a. algemeen onderhoud groen, groen Bloemendalpark, onkruidbestrijding, onderhoud bomen, etc. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Omschrijving	Werkelijk 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022
Onderhoudslasten	257.000	321.000	330.000	330.000	330.000	330.000
Kapitaallasten	35.000	54.000	58.000	66.000	67.000	65.000
Totaal	292.000	375.000	388.000	396.000	397.000	395.000

4. Gebouwen

Beleidskader

Meerjarenonderhoudsplan gebouwen 'Plan Heijmans' 2019 - 2028.

Dit plan geeft de onderhoudswerkzaamheden (technisch onderhoud, preventief onderhoud, herstelonderhoud) weer die noodzakelijk zijn om de functie van het gebouw te kunnen blijven waarborgen. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële consequenties

De gemiddelde onderhoudslasten voor de komende 10 jaren op basis van het nieuwe MJOP bedragen circa € 473.000. Het nieuwe onderhoudsplan is zoals gebruikelijk opgesteld op basis van economische levensduur. De ervaring leert dat de technische levensduur van de onderhoudswerkzaamheden een bepaalde rek geeft in de termijnen van onderhoud. Op basis daarvan is een realistische korting van 30% toegepast op de onderhoudsbudgetten opgenomen in het nieuwe MJOP. Door het toepassen van deze korting en daardoor het afwijken van de onderhoudsbudgetten genoemd in het MJOP, is het kwaliteitsniveau ook in geringe mate lager, echter nog steeds ruim voldoende.

De komende 4 jaren is € 433.000 benodigd uit de egalisatievoorziening. De verwachte omvang per 1 januari 2019 bedraagt € 394.000. Om die reden wordt in deze begroting voorgesteld de egalisatievoorziening te voeden met € 40.000, ten laste van de algemene reserve.

Meer- of minderlasten gerelateerd aan € 200.000 worden geëgaliseerd met de voorziening onderhoud gebouwen. Concreet betekent dit dat jaarlijks per saldo € 200.000 aan onderhoudsbudgetten in de begroting zijn verwerkt.

Omschrijving	Werkelijk 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022
Onderhoudslasten	177.000	399.000	330.000	412.000	229.000	263.000
Mutaties voorziening onderhoud gebouwen	23.000	-199.000	-130.000	-212.000	-29.000	-63.000
Totaal	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000

Voor 2019 staan de volgende voornaamste onderhoudswerkzaamheden op de planning:

- Gemeentehuis → toiletgroepen en veiligheidsinstallatie vervangen;
- Gymzaal Vijlen → groot onderhoud aan buitengevels en dak;
- TC Mixed → vervangen buitenkozijnen.

5. Riolering

Beleidskader

Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2018 - 2022.

Medio 2017 is het nieuwe GRP gereed gekomen (Raadsbesluit 23.10.2017). De lasten volgend uit het GRP zijn verwerkt in deze begroting. Onderhoud van rioleringen zal gedurende de planperiode conform de kaders van het plan plaatsvinden. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële consequenties

De gemeente Vaals hanteert sinds jaren een 100% kostendekkende tarieven rioolheffing. Dit betekent dat alle

lasten gemoeid met beleidsveld riolering gedekt moeten worden door de opbrengst rioolheffing. De voorziening rioleringen (voorheen reserve riolering), die in het verleden gevormd is met overschotten rioolheffing, blijft intact om eventuele grote onvoorziene uitgaven gedurende een begrotingsjaar te dekken.

De onderhoudslasten aan rioleringen en pompgemalen in 2019 bedragen circa € 279.000. Deze bestaan uit met name inspectiekosten (€ 30.000), deelreparaties riolering (€ 50.000), doorspuiten en correctief onderhoud (€ 85.000), onderhoud pompgemalen (€ 85.000) en onderhoud aan huisaansluitingen (€ 20.000).

Omschrijving	Werkelijk 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022
Onderhoudslasten	270.000	285.000	279.000	279.000	279.000	279.000
Kapitaallasten	418.000	479.000	517.000	570.000	563.000	547.000
Totaal	688.000	764.000	796.000	849.000	842.000	826.000

6. Openbare verlichting

Beleidskader

Het beleid inzake openbare verlichting is verankerd in het [beleidsplan openbare verlichting 2011 – 2030](#) (vastgesteld door de Raad op 29 oktober 2012). Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële consequenties

In 2016 is het bestaande contract met Ziut omgezet in een nieuw contract met een looptijd van 10 jaar. Naast een besparing op de vervangings- en onderhoudskosten, biedt dit contract meer flexibiliteit. In het oude contract bestond de verplichting alle aanleg van verlichting aan Ziut te gunnen; in het nieuwe contract is vastgelegd dat voor de aanleg van verlichting vanaf € 50.000 geen verplichting meer bestaat dit 1 op 1 aan Ziut te gunnen. Dit sluit aan bij ons aanbestedingsbeleid waarbij werken vanaf € 50.000 meervoudig aanbesteed moeten worden. De onderhoudslasten voortvloeiend uit het nieuwe contract met Ziut bedragen vanaf 2019 € 34.000. Op grond van raadsbesluit d.d. 29 oktober 2012 worden meer- minderlasten (t.o.v. € 64.000) verrekend met de egalisatievoorziening openbare verlichting. Dit houdt in dat de komende jaren jaarlijks wordt gedoteerd aan de voorziening. Dit is als zodanig financieel verwerkt in de begroting. Daarnaast is een bedrag ad circa € 85.000 structureel in de begroting opgenomen zijnde de energielasten van de openbare verlichting.

Omschrijving	Werkelijk 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2020	Begr. 2022
Vervanging lichtmasten	8.000	54.000	34.000	34.000	34.000	34.000
Kapitaallasten	8.000	21.000	7.000	8.000	8.000	8.000
Mutaties egalisatievoorziening openbare verlichting	46.000	10.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal	62.000	85.000	71.000	72.000	72.000	72.000

Deel 4

Bijlagen

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN BEGROTING 2019

Reserve/voorziening	Saldo per 01.01.2019	Vermeerderingen in 2019			Verminderings in 2019				Saldo per 31.12.2019
		toevoegingen tlv. exploitatie	toevoegingen tlv. andere reserves/ voorzieningen	overige toevoegingen en ontvangsten van derden	onttrekkingen tlv. exploitatie	onttrekkingen tlv. andere reserves/ voorzieningen	onttrekkingen tlv. balansposten vaste activa/ investeringen	overige aanwendungen	
Algemene reserve	5.204.906	0	0	0	-236.000	-584.000	0	0	4.384.906
Bestemmingsreserves:									
Gemeentefonds	250.000	0	0	0	0	0	0	0	250.000
Communicatie en voorlichting	827	0	0	0	0	0	0	0	827
Uniformenfonds	34.489	0	0	0	0	0	0	0	34.489
Friciekosten ambtelijke organisatie	250.000	0	500.000	0	-122.500	0	0	0	627.500
Egalisatie personeelskosten	85.330	0	0	0	-40.000	0	0	0	45.330
Bestemmingsplannen	74.395	0	0	0	-74.000	0	0	0	395
Egalisatie belastingtarieven	273.843	0	0	0	-106.900	0	0	0	166.943
Nieuwe gemeentewerf	509.124	0	0	0	-28.000	0	0	0	481.124
Parkeervoorzieningen	74.052	0	0	0	-4.000	0	0	0	70.052
Centrale Kinderopvang	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Re-integratie	302.763	0	0	0	-88.000	0	0	0	214.763
Minimabeleid	89.917	0	0	0	-37.000	0	0	0	52.917
Toeristisch en recreatief beleid	1.095	0	0	0	0	0	0	0	1.095
WMO	363.000	0	0	0	-91.000	0	0	0	272.000
I-deel WWB	412.688	0	0	0	0	0	0	0	412.688
Parkeerbonds	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal bestemmingsreserves	2.721.523	0	500.000	0	-591.400	0	0	0	2.630.123
TOTAAL RESERVES	7.926.429	0	500.000	0	-827.400	-584.000	0	0	7.015.029
Voorzieningen:									
Uitkeringen gewezen wethouders	97.364	0	0	0	0	0	0	-40.500	56.864
Wegen infrastructuur	592.679	0	0	0	0	0	0	0	592.679
Egalisatie openbare verlichting	67.335	0	0	0	0	0	0	0	67.335
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	393.651	0	40.000	0	-130.063	0	0	0	303.588
Rioleringen	162.758	0	0	0	0	0	0	0	162.758
Leader project	0	0	44.000	0	0	0	0	0	44.000
Kwaliteitsfonds landelijke inpassing	37.203	0	0	0	0	0	0	0	37.203
Woningbouwinitiatieven	18.592	0	0	0	0	0	0	0	18.592
Dubieuze debiteuren	277.408	0	0	0	0	0	0	0	277.408
TOTAAL VOORZIENINGEN	1.646.990	0	84.000	0	-130.063	0	0	-40.500	1.560.427
TOTAAL RESERVES/VOORZIENINGEN	9.573.419	0	584.000	0	-957.463	-584.000	0	-40.500	8.575.456

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN MEERJARIG 2020 - 2022

Reserve/voorziening	Saldo per 01.01.2020	Mutaties in 2020		Saldo per 31.12.2020	Mutaties in 2021		Saldo per 31.12.2021	Mutaties in 2022		Saldo per 31.12.2022
		vermeer- deringen	vermin- deringen		vermeer- deringen	vermin- deringen		vermeer- deringen	vermin- deringen	
Algemene reserve	4.384.906	0	-200.000	4.184.906	0	-60.000	4.124.906	0	0	4.124.906
Bestemmingsreserves:										
Gemeentefonds	250.000	0	0	250.000	0	0	250.000	0	0	250.000
Communicatie en voorlichting	827	0	0	827	0	0	827	0	0	827
Uniformenfonds	34.489	0	0	34.489	0	0	34.489	0	0	34.489
Friciekosten ambtelijke organisatie	627.500	0	-72.500	555.000	0	-69.500	485.500	0	0	485.500
Egalisatie personeelskosten	45.330	0	-40.000	5.330	0	0	5.330	0	0	5.330
Bestemmingsplannen	395	0	0	395	0	0	395	0	0	395
Egalisatie belastingtarieven	166.943	0	-108.338	58.605	0	-58.605	0	0	0	0
Nieuwe gemeentewerf	481.124	0	-28.000	453.124	0	-28.000	425.124	0	-28.000	397.124
Parkeervoorzieningen	70.052	0	-4.000	66.052	0	-4.000	62.052	0	-4.000	58.052
Centrale kinderopvang	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Re-integratie	214.763	0	-36.000	178.763	0	0	178.763	0	0	178.763
Minimabeleid	52.917	0	0	52.917	0	0	52.917	0	0	52.917
Toeristisch en recreatief beleid	1.095	0	0	1.095	0	0	1.095	0	0	1.095
WMO	272.000	0	-91.000	181.000	0	-91.000	90.000	0	0	90.000
I-deel WWB	412.688	0	0	412.688	0	0	412.688	0	0	412.688
Parkeervonds	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal bestemmingsreserves	2.630.123	0	-379.838	2.250.285	0	-251.105	1.999.180	0	-32.000	1.967.180
TOTAAL RESERVES	7.015.029	0	-579.838	6.435.191	0	-311.105	6.124.086	0	-32.000	6.092.086
Voorzieningen:										
Uitkeringen gewezen wethouders	56.864	0	-39.000	17.864	0	-16.250	1.614	0	0	1.614
Wegen infrastructuur	592.679	0	0	592.679	0	0	592.679	0	0	592.679
Egalisatie openbare verlichting	67.335	0	0	67.335	0	0	67.335	0	0	67.335
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	303.588	0	-212.053	91.535	0	-28.271	63.264	0	-62.647	617
Rioleringen	162.758	0	0	162.758	0	0	162.758	0	0	162.758
Sociaal domein	44.000	0	0	44.000	0	0	44.000	0	0	44.000
Kwaliteitsfonds landelijke inpassing	37.203	0	0	37.203	0	0	37.203	0	0	37.203
Woningbouwinitiatieven	18.592	0	0	18.592	0	0	18.592	0	0	18.592
Dubieuze debiteuren	277.408	0	0	277.408	0	0	277.408	0	0	277.408
TOTAAL VOORZIENINGEN	1.560.427	0	-251.053	1.309.374	0	-44.521	1.264.853	0	-62.647	1.202.206
TOTAAL RESERVES/VOORZIENINGEN	8.575.456	0	-830.891	7.744.565	0	-355.626	7.388.939	0	-94.647	7.294.292

rentepercentage 2020 e.v.i.= 2,00%					T.l.v.	Afschrijvings-	Kap. lasten	Kap. lasten	Kap. lasten	Kap. lasten
rentepercentage 2019= 1,50%					Bijdrage van	termijn in jaren	2019	2020	2021	2022
2019	2020	2021	2022	Totaal	derden (provincie)	lineair	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal
INVESTERINGEN										
1. Pick up 4x4	50.000			50.000		7		500	8.143	8.000
2. Goupille G4			38.000	38.000		7				760
3. Vrachtauto met kraan			210.000	210.000		12				4.200
4. Wegreconstructie Irmgardstraat			172.239	172.239		20				3.445
4. Rioolreconstructie Irmgardstraat			258.358	258.358		40				5.167
5. Vervanging bureaus gemeentehuis	100.000			100.000		10	750	12.000	11.800	11.600
6. Kredietverhoging veegmachine	25.000			25.000		12	188	2.583	2.542	2.500
7. Voorbereidingskrediet verkeersmaatregelen panel	100.000			100.000		20	750	7.000	6.900	6.800
TOTAAL	225.000	50.000	678.597	953.597			1.688	22.083	29.385	42.472

Overzicht van geraamde incidentele lasten en baten begroting 2019

	2019		2020		2021		2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Thema 1 - Mens en voorzieningen								
<i>C01.15 - decentralisatie jeugdzorg</i>								
C01.15.030 - inhuur en projectmatige uitvoer	-15.000							
<i>C01.40 - WMO</i>								
C01.40.020 - St. MEE cliëntondersteuning	-50.000							
C01.40.050 - inhuur en projectmatige uitvoer	-15.000							
Thema 2 - Wonen en verkeer								
<i>C02.00 - volkshuisvesting</i>								
C02.00.020 - uitvoeringsprogramma woonvisie	-10.000							
<i>C02.05 - woningbouw</i>								
C02.05.020 - ontwerp en onderzoeksfase grensovergang Maastrichterlaan	-25.000							
<i>C02.15 - bestemmingsplannen</i>								
C02.15.040 - werkbudget implementatie omgevingswet	-130.000		-165.000		-60.000		-9.000	
<i>C02.41 - duurzaamheid</i>								
C02.41.020 - acties klimaatneutraliteit	-30.000							
<i>C02.70 - wegen</i>								
C02.70.020 - externe ondersteuning inspectie wegen			-10.000				-10.000	
Thema 3 - Werk en Economie								
<i>C03.01 - werkdeel wet WWB arbeidsparticipatie</i>								
C03.01.030 - activering naar werk beweegmakelaar	-30.000							
<i>C03.03 - gemeentelijk minimabeleid</i>								
C03.03.020 - aanvullende acties actieplan armoede 2017 -2019	-37.000							
<i>C03.10 - ondernemers en bedrijven</i>								
C03.10.050 - werkbudget aanpak leegstand KJP	-10.000							
<i>C03.20 - toerisme en recreatie</i>								
C03.20.020 - VVV brochure			-4.000				-4.000	
C03.20.020 - stadspromotie	-20.000							
<i>C03.30 - evenementen</i>								
C03.30.040 - Hammer series	-50.000							
Thema 4 - Bestuur en Dienstverlening								
<i>C04.54 - stelposten</i>								
C04.54.020 - vorming voorziening Leader project	-44.000							
<i>C04.55 - reserves en voorzieningen</i>								
C04.55.020 - algemene reserve programma woonvisie		10.000						
C04.55.020 - algemene reserve grensovergang Maastrichtelaan		25.000						
C04.55.020 - algemene reserve omgevingswet		56.000	165.000		60.000			
C04.55.020 - algemene reserve klimaatneutraliteit		30.000						
C04.55.020 - algemene reserve leegstand KJP		10.000						
C04.55.020 - algemene reserve stadspromotie		20.000						
C04.55.020 - algemene reserve Hammer series		50.000						
C04.55.020 - algemene reserve vorming vrz Leader project		44.000						
C04.55.020 - algemene reserve traineeprogramma Provincie Limburg		35.000	35.000					
C04.55.020 - algemene reserve vrz onderhoud gebouwen		40.000						
C04.55.020 - algemene reserve reserve frictiekosten personeel		500.000						
C04.55.020 - reserve frictiekosten personeel van AR	-500.000							
C04.55.020 - reserve frictiekosten personeel dekking boventalligen		122.500	72.500		69.500			
C04.55.020 - reserve bestemmingsplannen omgevingswet		74.000						
C04.55.020 - reserve minimabeleid actieplan armoede		37.000						
C04.55.020 - reserve re-integratie tekort WOZL		58.000	36.000					
C04.55.020 - reserve re-integratie activering naar werk		30.000						
C04.55.020 - reserve WMO meerlasten HBH		91.000	91.000		91.000			
C04.55.020 - voorziening onderhoud gebouwen	-40.000							
Thema 5 - Overhead								
<i>C05.00 - overhead</i>								
C05.00.010 - traineeprogramma RichtingZuid	-35.000		-35.000					
C05.00.020 - medewerkerstevredenheidsonderzoek			-7.000					
C05.00.140 - doorontwikkelen division middelen	-7.500							
Totaal	-1.048.500	1.232.500	-221.000	399.500	-60.000	220.500	-23.000	0

Overzicht van geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen begroting 2019

	2019		2020		2021		2022	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
Reserve nieuwe gemeentewerf								
Afdekking kapitaallasten		28.000		28.000		28.000		28.000
Reserve parkeervoorzieningen								
Afdekking kapitaallasten		4.000		4.000		4.000		4.000
Reserve egalisatie belastingtarieven								
Afdekking tarieven		106.900		108.338		58.605		
Reserve personeelskosten								
Arbo-aangelegenheden		10.000		10.000				
Strategisch opleidingsfonds		30.000		30.000				
Voorziening uitkering gewezen wethouders								
Uitkering gewezen wethouder		40.500		39.000		16.250		
Voorziening onderhoud gebouwen								
Meerjarenonderhoudsplan gebouwen		130.063		212.053		28.271		62.647
Totaal	0	349.463	0	431.391	0	135.126	0	94.647

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2019 - 2022

	2019	2020	2021	2022	Programma
0 - Bestuur en ondersteuning	-15.381.166	-15.192.640	-14.709.455	-14.647.873	
0.1 - Bestuur	789.130	789.130	789.130	789.130	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	616.900	616.900	616.900	616.900	
3.8 Overige goederen diensten	109.530	109.530	109.530	109.530	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	33.000	33.000	33.000	33.000	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	29.700	29.700	29.700	29.700	
0.2 - Burgerzaken	760.413	734.903	752.287	773.757	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	603.090	603.090	603.090	603.090	
3.8 Overige goederen diensten	137.222	106.672	120.372	137.122	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	72.000	71.000	70.000	69.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	112.349	114.261	116.201	118.177	
7.3 Afschrijvingen	12.800	12.800	12.800	12.800	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	1.152	1.280	1.024	768	
<i>Baten</i>					
3.7 Leges en andere rechten	-178.200	-174.200	-171.200	-167.200	
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	
0.4 - Overhead	3.345.297	3.303.290	3.170.367	3.088.057	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	1.877.810	1.877.810	1.877.810	1.877.810	
2.1 Belastingen	1.611	1.621	1.631	1.641	
3.8 Overige goederen diensten	1.254.964	1.275.228	1.157.375	1.133.093	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	2.000	2.000	2.000	2.000	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	11.000	11.000	11.000	11.000	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	8.000	8.000	8.000	8.000	
7.3 Afschrijvingen	195.506	128.999	116.499	60.791	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	21.406	25.632	23.052	20.722	
<i>Baten</i>					
3.5.2 Verhuur personeel aan derden	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000	
3.6 Huren	-6.500	-6.500	-6.500	-6.500	
3.8 Overige goederen diensten	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	
0.5 - Treasury	-296.787	-302.934	-329.415	-475.631	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	24.320	24.320	24.320	24.320	
2.1 Belastingen	393	393	393	393	
3.8 Overige goederen diensten	7.220	6.126	8.807	6.365	
5.1 Rente	611.938	552.122	505.306	323.847	
7.3 Afschrijvingen	4.869	4.813	5.099	5.099	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	116.400	5.831	5.757	5.854	
<i>Baten</i>					
5.1 Rente	-175.375	-252	-127	-127	
5.2 Dividenden en winsten	-202.601	-202.601	-202.601	-202.601	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	-683.951	-693.686	-676.369	-638.781	
0.61 - OZB woningen	-1.280.256	-1.325.291	-1.349.015	-1.349.015	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	47.100	47.100	47.100	47.100	
3.8 Overige goederen diensten	10.929	10.929	10.929	10.929	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	36.499	37.244	37.244	37.244	
<i>Baten</i>					
2.2.1 belastingen op producenten	-1.374.784	-1.420.564	-1.444.288	-1.444.288	
0.62 - OZB niet-woningen	-515.254	-532.595	-541.728	-541.728	B&D
<i>Lasten</i>					
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	14.063	14.349	14.349	14.349	
<i>Baten</i>					
2.2.1 belastingen op producenten	-529.317	-546.944	-556.077	-556.077	
0.63 - Parkeerbelasting	-569.000	-569.000	-569.000	-569.000	W&V
<i>Lasten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	6.000	6.000	6.000	6.000	
<i>Baten</i>					
3.7 Leges en andere rechten	-575.000	-575.000	-575.000	-575.000	
0.64 - Belasting overig	-34.070	-34.051	-34.051	-34.051	B&D
<i>Lasten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	30.177	30.160	30.160	30.160	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.753	1.789	1.789	1.789	
<i>Baten</i>					
2.2.1 belastingen op producenten	-31.000	-31.000	-31.000	-31.000	

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2019 - 2022

	2019	2020	2021	2022	Programma
2.2.2 belastingen op huishoudens	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000	
0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-16.131.129	-16.611.056	-16.901.481	-17.194.386	B&D
<i>Baten</i>					
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	-16.131.129	-16.611.056	-16.901.481	-17.194.386	
0.8 - Overige baten en lasten	-578.110	-65.198	614.556	896.994	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	147.500	97.500	94.500	94.500	
3.8 Overige goederen diensten	-637.422	50.115	549.347	866.421	
7.2 Mutatie voorzieningen	44.000	0	0	0	
7.3 Afschrijvingen	13.000	13.000	13.000	13.000	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	4.875	6.240	5.980	5.720	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	
7.2 Mutatie voorzieningen	-130.063	-212.053	-28.271	-62.647	
0.9 - Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	
0.10 - Mutaties reserves	-871.400	-579.838	-311.105	-32.000	B&D
<i>Lasten</i>					
7.1 Mutatie reserves	0	0	0	0	
<i>Baten</i>					
7.1 Mutatie reserves	-871.400	-579.838	-311.105	-32.000	
0.11 - Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	B&D
1 - Veiligheid	1.131.527	1.113.335	1.130.331	1.113.865	
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	730.370	712.178	729.174	712.708	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	27.900	27.900	27.900	27.900	
3.8 Overige goederen diensten	52.070	28.857	46.477	30.634	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	602.303	602.303	602.303	602.303	
7.3 Afschrijvingen	31.165	31.165	31.165	31.165	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	16.932	21.953	21.329	20.706	
1.2 - Openbare orde en veiligheid	401.157	401.157	401.157	401.157	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	335.250	335.250	335.250	335.250	
2.1 Belastingen	300	300	300	300	
3.8 Overige goederen diensten	49.057	49.057	49.057	49.057	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	3.650	3.650	3.650	3.650	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	12.900	12.900	12.900	12.900	
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat	2.215.393	2.340.440	2.380.743	2.383.722	
2.1 - Verkeer en vervoer	1.763.640	1.883.358	1.924.334	1.927.986	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	325.830	325.830	325.830	325.830	
2.1 Belastingen	3.144	3.144	3.144	3.144	
3.8 Overige goederen diensten	729.286	730.539	741.983	732.444	
7.2 Mutatie voorzieningen	30.440	30.440	30.440	30.440	
7.3 Afschrijvingen	559.964	638.670	664.656	686.106	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	122.226	161.985	165.531	157.272	
<i>Baten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	-7.250	-7.250	-7.250	-7.250	
2.2 - Parkeren	451.753	457.082	456.409	455.736	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	31.340	31.340	31.340	31.340	
2.1 Belastingen	3.200	3.200	3.200	3.200	
3.8 Overige goederen diensten	382.792	382.792	382.792	382.792	
7.3 Afschrijvingen	28.630	33.630	33.630	33.630	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	5.791	6.120	5.447	4.774	
2.3 - Recreatieve havens	0	0	0	0	W&V
2.4 - Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	W&V
2.5 - Openbaar vervoer	0	0	0	0	W&V
3 - Economie	-542.845	-568.243	-571.624	-568.176	
3.1 - Economische ontwikkeling	162.997	162.997	162.997	162.997	W&E
<i>Lasten</i>					

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2019 - 2022

	2019	2020	2021	2022	Programma
1.1 Salarissen en sociale lasten	102.210	102.210	102.210	102.210	
3.8 Overige goederen diensten	60.787	60.787	60.787	60.787	
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-4.986	-5.142	-4.417	-4.864	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	20.210	20.210	20.210	20.210	
2.1 Belastingen	98	98	98	98	
3.8 Overige goederen diensten	29.659	29.386	30.056	29.445	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.340	1.367	1.367	1.367	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	5.000	5.000	5.000	5.000	
7.3 Afschrijvingen	990	976	1.047	1.047	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	177	232	217	246	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	
3.7 Leges en andere rechten	-34.210	-34.161	-34.162	-34.027	
3.8 Overige goederen diensten	-3.250	-3.250	-3.250	-3.250	
3.4 - Economische promotie	-700.856	-726.098	-730.204	-726.309	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	11.730	11.730	11.730	11.730	
3.8 Overige goederen diensten	38.455	8.455	8.455	8.455	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	23.752	24.237	24.237	24.237	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	113.000	117.000	113.000	117.000	
7.3 Afschrijvingen	5.273	5.273	5.273	5.273	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	1.134	1.407	1.301	1.196	
<i>Baten</i>					
2.2.1 belastingen op producenten	-879.200	-879.200	-879.200	-879.200	
2.2.2 belastingen op huishoudens	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	
4 - Onderwijs	662.844	678.264	674.011	753.712	
4.1 - Openbaar onderwijs	0	0	0	0	M&V
4.2 - Onderwijshuisvesting	103.674	105.486	104.233	105.422	M&V
<i>Lasten</i>					
2.1 Belastingen	7.145	7.145	7.145	7.145	
3.8 Overige goederen diensten	9.420	4.339	4.339	6.782	
7.3 Afschrijvingen	62.668	62.668	62.668	62.668	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	24.441	31.334	30.081	28.827	
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	559.170	572.778	569.778	648.290	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	30.400	30.400	30.400	30.400	
2.1 Belastingen	25.170	25.170	25.170	25.170	
3.8 Overige goederen diensten	92.576	90.432	90.432	171.945	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	43.500	43.500	43.500	43.500	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	108.000	108.000	108.000	108.000	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	141.250	141.250	141.250	141.250	
7.3 Afschrijvingen	150.026	150.026	150.026	150.026	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	56.260	72.012	69.012	66.011	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-10.012	-10.012	-10.012	-10.012	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	-78.000	-78.000	-78.000	-78.000	
5 - Sport, cultuur en recreatie	2.828.300	2.886.473	2.645.341	2.652.186	
5.1 - Sportbeleid en activering	254.366	254.337	254.212	254.085	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	48.370	48.370	48.370	48.370	
3.8 Overige goederen diensten	148.437	148.437	148.437	148.437	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	75.278	75.278	75.278	75.278	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	281	252	127	0	
<i>Baten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000	
5.2 - Sportaccommodaties	685.200	729.981	542.266	532.286	M&V
<i>Lasten</i>					
2.1 Belastingen	9.642	9.642	9.642	9.642	
3.8 Overige goederen diensten	598.946	639.967	453.517	472.017	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	37.494	37.994	37.994	37.994	
7.3 Afschrijvingen	68.511	68.511	68.511	41.297	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	13.577	16.837	15.572	14.306	
<i>Baten</i>					
3.3 Pachten	-20.720	-20.720	-20.720	-20.720	

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2019 - 2022

	2019	2020	2021	2022	Programma
3.6 Huren	-4.250	-4.250	-4.250	-4.250	
3.8 Overige goederen diensten	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000	
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	537.082	570.967	481.018	514.288	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	67.170	67.170	67.170	67.170	
2.1 Belastingen	15.190	15.190	15.190	15.190	
3.8 Overige goederen diensten	174.863	255.621	167.003	201.719	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	245.012	195.012	195.012	195.012	
7.3 Afschrijvingen	122.794	120.469	120.755	120.755	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	35.717	45.231	42.844	40.628	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-83.100	-83.100	-83.100	-83.100	
3.8 Overige goederen diensten	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500	
7.5 Overige verrekeningen	-28.064	-32.126	-31.356	-30.586	
5.4 - Musea	52.159	61.002	57.613	82.323	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	2.760	2.760	2.760	2.760	
2.1 Belastingen	1.715	1.715	1.715	1.715	
3.8 Overige goederen diensten	7.800	15.947	12.777	37.707	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	31.824	31.824	31.824	31.824	
7.3 Afschrijvingen	10.963	10.963	10.963	10.963	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	2.745	3.441	3.222	3.002	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-5.648	-5.648	-5.648	-5.648	
5.5 - Cultureel erfgoed	42.313	48.357	58.058	46.499	M&V
<i>Lasten</i>					
2.1 Belastingen	164	164	164	164	
3.8 Overige goederen diensten	4.127	9.650	19.511	8.113	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	27.962	27.962	27.962	27.962	
7.3 Afschrijvingen	8.016	8.016	8.016	8.016	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	2.044	2.565	2.405	2.244	
5.6 - Media	136.850	136.850	136.850	136.850	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	15.250	15.250	15.250	15.250	
3.8 Overige goederen diensten	100	100	100	100	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	121.500	121.500	121.500	121.500	
5.7 - Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.120.330	1.084.979	1.115.324	1.085.855	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	469.930	469.930	469.930	469.930	
2.1 Belastingen	25.202	25.202	23.872	23.872	
3.8 Overige goederen diensten	472.048	432.746	460.627	433.153	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	3.667	3.667	3.667	3.667	
7.3 Afschrijvingen	137.806	135.033	140.580	138.464	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	22.277	29.001	27.248	27.369	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000	
3.8 Overige goederen diensten	-3.600	-3.600	-3.600	-3.600	
6 - Sociaal domein	8.717.208	8.443.356	8.243.997	8.262.260	
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	1.253.264	1.213.399	1.189.315	1.204.204	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	437.890	437.890	432.265	432.265	
2.1 Belastingen	4.380	4.380	4.380	4.380	
3.5.1 Ingeleend personeel	110.000	110.000	110.000	110.000	
3.8 Overige goederen diensten	146.288	156.423	137.964	152.853	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	169.515	169.515	169.515	169.515	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	19.732	19.732	19.732	19.732	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	501.302	451.302	451.302	451.302	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	
3.8 Overige goederen diensten	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	-103.773	-103.773	-103.773	-103.773	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	-26.070	-26.070	-26.070	-26.070	
6.2 - Wijkteams	317.771	287.771	287.771	287.771	M&V
<i>Lasten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	64.500	49.500	49.500	49.500	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	198.623	183.623	183.623	183.623	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	23.000	23.000	23.000	23.000	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	26.000	26.000	26.000	26.000	

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2019 - 2022

	2019	2020	2021	2022	Programma
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	5.648	5.648	5.648	5.648	
6.3 - Inkomensregelingen	1.800.549	1.733.549	1.733.549	1.733.549	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	44.150	44.150	44.150	44.150	
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	61.000	24.000	24.000	24.000	
3.8 Overige goederen diensten	8.974	8.974	8.974	8.974	
4.1.1 Soiale uitkeringen in geld	4.544.533	4.544.533	4.544.533	4.544.533	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.126.326	1.096.326	1.096.326	1.096.326	
4.4.8 Kapitaaloverdrachten - overige instellingen en personen	222.000	222.000	222.000	222.000	
<i>Baten</i>					
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	-4.206.434	-4.206.434	-4.206.434	-4.206.434	
6.4 - Begeleide participatie	1.784.700	1.675.286	1.497.478	1.497.478	W&E
<i>Lasten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	23.000	23.000	23.000	23.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.676.189	1.566.775	1.388.967	1.388.967	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	85.511	85.511	85.511	85.511	
6.5 - Arbeidsparticipatie	302.674	272.674	272.674	272.674	W&E
<i>Lasten</i>					
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	207.892	177.892	177.892	177.892	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	94.782	94.782	94.782	94.782	
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	120.000	120.000	120.000	120.000	M&V
<i>Lasten</i>					
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	120.000	120.000	120.000	120.000	
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	1.685.066	1.687.493	1.690.026	1.693.400	M&V
<i>Lasten</i>					
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	1.390.000	1.390.000	1.390.000	1.390.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	165.066	167.493	170.026	173.400	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	230.000	230.000	230.000	230.000	
<i>Baten</i>					
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	1.282.000	1.282.000	1.282.000	1.282.000	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	1.242.000	1.242.000	1.242.000	1.242.000	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	40.000	40.000	40.000	40.000	
6.81 - Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	M&V
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	171.184	171.184	171.184	171.184	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	100.000	100.000	100.000	100.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	71.184	71.184	71.184	71.184	
7 - Volksgezondheid en milieu	-255.848	-328.146	-311.933	-395.038	
7.1 - Volksgezondheid	304.020	304.020	304.020	304.020	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	19.500	19.500	19.500	19.500	
3.8 Overige goederen diensten	25.020	25.020	25.020	25.020	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	3.100	3.100	3.100	3.100	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	256.400	256.400	256.400	256.400	
7.2 - Riolering	-309.114	-350.773	-295.694	-316.480	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	89.240	89.240	89.240	89.240	
2.1 Belastingen	295	295	295	295	
3.8 Overige goederen diensten	323.432	322.612	324.622	322.790	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	33.429	34.111	34.111	34.111	
7.3 Afschrijvingen	364.600	367.474	365.749	356.903	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	155.456	205.822	201.509	199.511	
<i>Baten</i>					
2.2.1 Belastingen op producenten	-280.625	-301.472	-288.468	-290.253	
2.2.2 Belastingen op huishoudens	-994.941	-1.068.855	-1.022.752	-1.029.077	
7.3 - Afval	-352.429	-353.068	-391.934	-454.253	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	87.580	87.580	87.580	87.580	
2.1 Belastingen	1.081	1.081	1.081	1.081	
3.8 Overige goederen diensten	839.138	836.131	843.502	836.786	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	36.164	36.902	35.426	36.194	
7.3 Afschrijvingen	20.705	20.551	21.337	21.337	

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2019 - 2022

	2019	2020	2021	2022	Programma
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	6.065	7.849	7.499	7.618	
<i>Baten</i>					
3.7 Leges en andere rechten	-1.317.378	-1.317.378	-1.362.575	-1.419.065	
3.8 Overige goederen diensten	-25.784	-25.784	-25.784	-25.784	
7.4 - Milieubeheer	89.275	59.275	59.275	59.275	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	26.190	26.190	26.190	26.190	
3.8 Overige goederen diensten	34.533	4.533	4.533	4.533	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	28.552	28.552	28.552	28.552	
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	12.400	12.400	12.400	12.400	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	2.680	2.680	2.680	2.680	
3.8 Overige goederen diensten	9.720	9.720	9.720	9.720	
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	624.587	627.161	518.589	445.342	
8.1 - Ruimtelijke ordening	354.735	361.966	255.772	189.333	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	125.500	125.500	125.500	125.500	
2.1 Belastingen	941	941	941	941	
3.8 Overige goederen diensten	141.835	176.835	71.835	20.335	
7.3 Afschrijvingen	28.559	28.559	28.559	28.559	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	69.900	42.131	40.937	25.998	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	
3.7 Leges en andere rechten	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	W&V
8.3 - Wonen en bouwen	269.852	265.195	262.817	256.009	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	316.500	316.500	316.500	316.500	
2.1 Belastingen	1.256	1.256	1.256	1.256	
3.8 Overige goederen diensten	79.850	74.013	71.850	65.256	
7.3 Afschrijvingen	13.358	13.105	13.152	13.201	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	5.100	6.533	6.271	6.008	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-21.212	-21.212	-21.212	-21.212	
3.7 Leges en andere rechten	-125.000	-125.000	-125.000	-125.000	

Totale lasten	29.436.841	29.699.989	29.535.635	29.605.918
Totale baten	-29.436.841	-29.699.989	-29.535.635	-29.605.918
Saldo	0	0	0	0

Recapitulatie begrotingsevenwicht	Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022		
	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel
Lasten thema 1	7.733.000	80.000	7.653.000	7.816.000	0	7.816.000	7.506.000	0	7.506.000	7.652.000	0	7.652.000
Lasten thema 2	5.825.000	195.000	5.630.000	5.953.000	175.000	5.778.000	5.927.000	60.000	5.867.000	5.798.000	19.000	5.779.000
Lasten thema 3	8.997.000	147.000	8.850.000	8.602.000	4.000	8.598.000	8.427.000	0	8.427.000	8.425.000	4.000	8.421.000
Lasten thema 4	3.393.000	0	3.393.000	3.259.000	0	3.259.000	2.966.000	0	2.966.000	2.732.000	0	2.732.000
Totaal lasten thema's	25.948.000	422.000	25.526.000	25.630.000	179.000	25.451.000	24.826.000	60.000	24.766.000	24.607.000	23.000	24.584.000
Baten thema 1	-527.000	0	-527.000	-531.000	0	-531.000	-531.000	0	-531.000	-530.000	0	-530.000
Baten thema 2	-3.232.000	0	-3.232.000	-3.326.000	0	-3.326.000	-3.312.000	0	-3.312.000	-3.377.000	0	-3.377.000
Baten thema 3	-5.148.000	0	-5.148.000	-5.148.000	0	-5.148.000	-5.148.000	0	-5.148.000	-5.148.000	0	-5.148.000
Baten thema 4	218.000	-106.000	324.000	-317.000	-108.000	-209.000	-315.000	-58.000	-257.000	-310.000	0	-310.000
Totaal baten thema's	-8.689.000	-106.000	-8.583.000	-9.322.000	-108.000	-9.214.000	-9.306.000	-58.000	-9.248.000	-9.365.000	0	-9.365.000
Saldo van baten en lasten thema's	17.259.000	316.000	16.943.000	16.308.000	71.000	16.237.000	15.520.000	2.000	15.518.000	15.242.000	23.000	15.219.000
Lasten algemeen dekkingsmiddel	296.000	44.000	252.000	832.000	0	832.000	1.281.000	0	1.281.000	1.416.000	0	1.416.000
Lasten overhead	3.027.000	43.000	2.984.000	2.985.000	42.000	2.943.000	2.852.000	0	2.852.000	2.769.000	0	2.769.000
Lasten vennootschapbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lasten onvoorzien	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000
Totaal lasten diverse	3.353.000	87.000	3.266.000	3.847.000	42.000	3.805.000	4.163.000	0	4.163.000	4.215.000	0	4.215.000
Baten algemeen dekkingsmiddel	-19.328.000	0	-19.328.000	-19.788.000	0	-19.788.000	-19.910.000	0	-19.910.000	-20.200.000	0	-20.200.000
Baten overhead	-9.000	0	-9.000	-9.000	0	-9.000	-9.000	0	-9.000	-9.000	0	-9.000
Baten vennootschapbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten diverse	-19.337.000	0	-19.337.000	-19.797.000	0	-19.797.000	-19.919.000	0	-19.919.000	-20.209.000	0	-20.209.000
Saldo van diverse	-15.984.000	87.000	-16.071.000	-15.950.000	42.000	-15.992.000	-15.756.000	0	-15.756.000	-15.994.000	0	-15.994.000
Totale saldo van baten en lasten van de thema's en diverse	1.275.000	403.000	872.000	358.000	113.000	245.000	-236.000	2.000	-238.000	-752.000	23.000	-775.000
Stortingen in reserves	540.000	540.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-1.411.000	-1.233.000	-178.000	-580.000	-400.000	-180.000	-311.000	-221.000	-90.000	-32.000	0	-32.000
Geraamd resultaat	-871.000	-693.000	-178.000	-580.000	-400.000	-180.000	-311.000	-221.000	-90.000	-32.000	0	-32.000
Totaal structurele lasten			28.792.000			29.256.000			28.929.000			28.799.000
Totaal structurele baten			-27.920.000			-29.011.000			-29.167.000			-29.574.000
Structurele baten - structurele lasten			872.000			245.000			-238.000			-775.000

Verplichte beleidsindicatoren BBV:

Beleidsindicator	Eenheid	Peiljaar	Waarde
Onderwijs – absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2017	0
Onderwijs – relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2017	35,96
Onderwijs – vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2016	1,7%
Sport, cultuur en recreatie – niet sporters	Percentage	2016	54,4%
Sociaal domein – jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2015	0,72%
Sociaal domein – kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2015	8,76%
Sociaal domein – achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	-	-
Sociaal domein – jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2017	10,2%
Sociaal domein – jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2017	0,8%
Sociaal domein – jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	-	-
Sociaal domein – cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	2017	38
Verkeer en vervoer – ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	Percentage	2015	9%
Verkeer en vervoer – ziekenhuisopname n.a.v. vervoersongeval met fietser	Percentage	2015	9%
Volksgesondheid en milieu – omvang huishoudelijk restafval	Kilogram/inwoner	2016	138
VHROSV – nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2016	59,7
VHROSV – demografische druk	Percentage	2018	75,7%
Economie – functiemenging	Percentage	2017	30,7%
Economie – bruto gemeentelijk product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	-	-
Economie – vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2017	128,5
Sociaal domein – banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2017	405,3
Sociaal domein – netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2017	53,2%
Sociaal domein – werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2015	1,45%
Sociaal domein – personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	2017	50
Sociaal domein – lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2017	36,2
Volksgesondheid en milieu – hernieuwbare elektriciteit	Percentage	2015	1,8%
Veiligheid – verwijzingen HALT	Aantal per 10.000 inwoners	2017	150
Veiligheid – harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	2014	0
Veiligheid – winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2017	1
Veiligheid – geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2017	3,1
Veiligheid – diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2017	4,2
Veiligheid – vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2017	3,1
VHROSV – gemiddelde WOZ-waarde	Duizend Euro	2018	153
VHROSV – gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2018	601
VHROSV – gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2018	752

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Beleidsindicator	Eenheid	Peiljaar	Waarde
Bestuur en ondersteuning – formatie	FTE per 1.000 inwoners	2019	7,84
Bestuur en ondersteuning – bezetting	FTE per 1.000 inwoners	2019	7,64
Bestuur en ondersteuning – apparaatskosten	Kosten per inwoner	2019	€ 302,70
Bestuur en ondersteuning – externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2019	1,8% - € 120.000
Bestuur en ondersteuning - overhead	% van totale lasten	2019	10,1%

Bron: eigen gegevens

Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Activa						
<u>Vaste activa</u>						
Immateriële vaste activa	134	126	118	110	102	94
Materiële vaste activa	27.960	30.954	31.672	30.616	29.418	27.713
Financiële vaste activa - excl. verstrekte leningen > 1 jaar	8.000	7.646	0	0	0	0
Financiële vaste activa - verstrekte leningen > 1 jaar	547	114	112	106	100	100
Totaal vaste activa	36.641	38.840	31.902	30.832	29.620	27.907
<u>Vlottende activa</u>						
Vorraden	7.201	2.237	1.881	1.852	1.823	1.795
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	0	0	0	0	0
Liquide middelen	32	0	0	0	0	0
Kortlopende vorderingen	3.898	4.205	3.898	3.898	3.898	3.898
Overlopende activa	233	0	0	0	0	0
Totaal vlottende activa	11.364	6.442	5.779	5.750	5.721	5.693
Totaal activa	48.005	45.282	37.681	36.582	35.341	33.600
Passiva						
<u>Vaste passiva</u>						
Resultaat boekjaar	-568	11	-404	223	547	783
Reserves	9.588	8.736	7.926	7.015	6.435	6.124
Voorzieningen	1.723	1.447	1.647	1.560	1.309	1.265
Opgenomen leningen > 1 jaar	20.265	18.007	16.699	15.391	14.151	12.911
Totaal vaste passiva	31.008	28.201	25.868	24.189	22.442	21.083
<u>Vlottende passiva</u>						
Kasgeldleningen	10.000	9.709	4.868	5.448	5.954	5.572
Bankschulden	829	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Kortlopende schulden	4.945	5.172	4.945	4.945	4.945	4.945
Overlopende passiva	1.223	0	0	0	0	0
Totaal vlottende passiva	16.997	16.881	11.813	12.393	12.899	12.517
Totaal passiva	48.005	45.082	37.681	36.582	35.341	33.600

EMU Saldo		Begroting				
		2018	2019	2020	2021	2022
1.	(+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	-711	-1.275	-358	236	752
2.	(+) Afschrijvingen ten laste van de exploitatie.	1.714	1.840	1.838	1.849	1.777
3.	(+) Bruto dotatie aan voorzieningen ten laste van de exploitatie.	10	0	0	0	0
4.	(-) Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd.	647	1.539	745	615	35
5.	(+) Ontvangen bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen in mindering gebracht op de onder post 4 bedoelde investeringen.	51	51	0	0	0
6.	(+) Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Opbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs).	0	0	0	0	0
7.	(-) Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	0	0	0	0	0
8.	(+) Grondverkoop: Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs).	3.376	1.082	0	0	0
9.	(-) Betalingen ten laste van de voorzieningen.	205	171	251	45	63
10.	(-) Betalingen die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten.	0	0	0	0	0
11.	Verkoop van aandelen:					
11a.	Gaat u deelnemingen en aandelen verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee	nee
11b.	(-) Zo ja wat is bij verkoop de te verwachten boekwinst?	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		3.588	-12	484	1.425	2.431

